

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Nincs.

Budapest, október 17.

(K.) Valakiről, aki volt, megint eszünkbe jut valami, ami nincs. Az Erkel Sándor ravatala mellől jövünk és azon jár az eszünk, hogy milyen nagy muzsikuss volt még mennyi jeles muzsikussunk van: magyar muzsika pedig még sincsen. Talán véletlen jelenség az egész? De magyar tudósok is vannak s magyar tudomány nincsen. De magyar bölcse-
lők is vannak s magyar filozófia nincsen. De magyar drámairók is vannak s magyar dráma nincsen. Tehát még sem lehet egészen véletlen jelenség, ami ennyire rendszeres és majdnem az egész szellemi életen keresztül vezethető. És nem lehet véletlen jelenség, ha nem volt mindig így, vagy legalább nem volt ilyen mértékben igaz. Mert hiszen mégis volt idő, amikor magyar muzsikáról, magyar tudományról, magyar filozófiáról és magyar drámáról is lehetett beszélni. Az sem volt éppen imponáló, de megfelelt annak a magyar társadalomnak, amelyből kisugárzott. Minek felelt meg? A magyar társadalomnak? Hopp — talán helyben is volnánk. Ha a magyar társadalomról, mikor — amilyen, olyan — de volt, kisugározhatott valami, ami magyar muzsikának, magyar tudományának, magyar filozófiának és magyar drámának volt nevezhető, akkor talán azért maradhattak el a sugarak, mert eltűnt a nap. Mert most már *olyan* magyar társadalom nincs.

Igy jut eszünkbe arról, aki volt, az, ami nincs. Mert magyar társadalom csakugyan nincs, amit egyébként nem most és nem mi panaszlunk fel először. S legalább is föltűnő, hogy a parcellákra bontott társadalom mintájára parcellákra van bontva a magyar szellemi világ mezőse is. Mint ahogy a társadalomhoz megvolnának a szükséges elemek, a tömeg ugyanis, a magyar szellemi élet is

gazdag tüneményes egyéniségekben, akik azonban nem tudnak hatalmas egységgé forradni. Csak úgy, mint azok az elemek, melyekből nem tud magyar társadalom kifejlődni. Valami szervi kapcsolatnak kell itt tehát lennie s igaz lehet, hogy magyar muzsika, magyar tudomány, magyar filozófia, magyar dráma, magyar kritika nem tud kiformalódnai, mert a magyar társadalom sem tud megszületni. Hiába vannak a szellemi élet minden terén kiváló egyéniségek, de megannyian külön parcellán élnek s imponáló egységgé nem forrnak. Csak sugarak, melyek ellobognak úgy, amint föllobogtak. Mert hiányzik az a közös fényforrás, mely mindig táplálja őket és ne engedje, hogy a világosság meglássék, ha egyik vagy másik sugár el is enyészett. Hiányzik az az egységes magyar társadalom, melynek fénye nem érzi már meg, hogy egy-két sugárral kevesebbet ont magából és ragyogó egység marad akkor is, ha valamely fényes egyéniség el is veszett. Az az égbolt, az a mélyes égbolt hiányzik, melynek a csillagok a fényességei, de azért változatlan égbolt marad akkor is, ha sürűbben hullanak a csillagok. Egyes csillagaik vannak, de egünk nincsen.

Nincs magyar társadalom. Valami van, amit magyar társadalomnak nevezünk, de ez vagy bolond nagyzás, vagy arra való, hogy legalább a szükséges fogalom el ne veszzen. Megőrizzük a nevet arra az időre, míg a gyerek is meglesz hozzá. Vártuk is a gyereket sok szeretettel, még olyankor is, mikor cinikus legények ránk fogták, hogy a praktikus helyett az ideálist keressük, mint Rákóczy, akinek azt mondta a cigánya: „itt hagyod a vagyont és keresed a nincsent.” Hát igen, mi kerestük a nincsent és keressük, valamig meg fogjuk találni. Mert ez a magyar társadalom, mely nincsen, ha cinikusoknak hiába is magyaráznók, mégis a legfőbb és legsürgősebb

szükség. S ha megvolna, sok mindent hozna magával, aminek olyan gyakran érezzük hiányát. Akkor nemzeti érzésben, nemzeti gondolkodásban s azokban a formákban, amelyekben át a nemzeti érzés és nemzeti gondolkodás megnyilatkozhatik, teljes volna az egység. Sőt halhatatlan volna az egység. Akkor meghalhatna egy muzsikuss, de élne a magyar muzsika; meghalhatna egy bölcse, de élne a filozófia; meghalhatna akárhányszor nagy magyar, de nagy maradna a magyarság. Mert volna egységes magyar társadalom, mely mindent pótolni tud. Ezt a magyar társadalmat tehát illik és érdemes keresni, ha nincsen. S ezt a magyar társadalmat illik és érdemes keresni, ha jelek mutatják, hogy szerencsésebb körülmények közt meg tudna születni.

Az igaz, hogy a szerencsés körülményekről most szabad legkevésbé beszélni. Elég szomorú, hogy így van. Magyar társadalom helyett láttunk apró társadalmi parcellákat s hittük, hogy a józan ész egy birtoktestbe szedi majd s megcsinálja a magyar nemzetnek hitbizományát belőlük. Hiszen máskülönbben nem idegenkedünk mi annyira a hitbizományoktól. De csodálatos módon ezt az egyetlen szükséges hitbizományt nem lehet nyelbe ütni, sőt legutóbb még a parcellákat is darabolják. Megindult az agrárius darabolás, követte szükségképpen a merkantilizmus kiválása s csak a jó isten tudja, micsoda atomizálódásra van még kilátás. Mintha egyenesen arra dolgoznék mindenki, hogy a magyar társadalom egysége valahogy el ne következhesék. Mi gazdák! — mondják itt; mi kereskedők! — mondják ott. S hogy magyarok volnánk, azt ha mondják is, talán csak azért mondják, mert szegény volna, ha még csak nem is mondanák. De érzik-e is igazán, holott szakadatlanul csörgetik a fegyvereiket és egyetlen melegebb szóval sem árulják el, hogy testvérek volnának a magyarságban: ugyan

TARCA.

A nap.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: **Molnár Ferenc.**

Egy nagy külföldi bűnpör tárgyalása után, amely bennünket közelről érdekelt, miután utolsó táviratainkat is feladtuk, együtt vacsoráztunk, ujságirók. Társaim franciák, angolok, amerikaiak voltak, s mint gyarmatosító nemzetek fiai, bekalandozták valamikor az egész világot s mindenikük résztvett már egy-két hadjáratban. Afrika meghódításáról volt szó, s a franciák nagy vitába keveredtek az angolokkal. Az egyik francia, egy gazdag párisi újság munkatársa, barnabőrű, elegáns ember arról beszélt, hogy mily rettenetes dolgok van az európai katonáknak Afrikában. Ekkor mondott el egy esetet, amit mi jóllakottan, szivarszó mellett hallgattunk végig.

I.

— Egy nagy vasutvonalról volt szó — kezdte. Ezt a vasutat mi franciák építjük Afrikában. Most már vigan robognak rajta a kényelmes európai kocsi, de amikor én ott voltam, még a sineket se rakták le. A mérnökökkel, akik a vasutvonal irányát állapították meg, s a hosszát mérték föl, egész kis hadsereget küldött a kormány. A bennszülöttek halálra gyűlöltek bennünket, s a kis expedícióhoz, amelyben néhány tudós, sok mérnök és két hírlapíró volt, néhány század francia katonát csatoltak egy ütő tüzérséggel.

Borzasztó volt az utunk. Ahol nem ellensé-

ges falvak közt mentünk, ott pusztaság volt és az egyenlítő égető napja tüzött ránk. Az emésztő forróságban azonkívül minden pereben ki voltunk téve annak, hogy egy-egy homokdomb mögül a feketék úgy lepuskáznak bennünket, mint a verbekeket. De az expedíció bátran haladt előre. Az őrnagy, aki a sereg parancsnoka volt, mindennap hangzotta előttünk, hogy Franciaország jövőjéért, a haza nagyságáért szenvedünk, s ez új erőt öntött a katonákba.

Azok közé, akik a rettenetes utat a legjobban bírták, tartozott az én jóbarátom, egy Revillod nevű tüzérorrmester. Ez az ember megöregedett a szolgálatban, s megcsontosodott katoná volt. Ő vele szemben a fiatalabb tiszték alig ismertek szubordinációt. Nagyon szerették, mert pontos, becsületes ember volt, esőndesen végezte kötelességét, nem ivott és még sohse volt büntetve, mióta az állam ruháját viselte. Óriási, robusztus alak volt. Bikaerős nyakon nyugvó csontos, érett fej, duzzadó izomsomókkal ékes kar, széles mell — ez volt Revillod őrmester, aki egy-maga tíz közlegényt vágott a földhöz, ha éppen arra került a sor. Azonkívül kitűnő célzó és elsőrangú vívó volt. A tiszték nem áttalották üres óráikban vívőleckéket venni a tapasztalt őrmestertől. A katonaságot úgy fogta fel, mint valami biztos állambivatalt. Családos ember volt, s a gyerekeit gondnal nevelte. Szóval ő volt a legderekabb katoná az expedíciót kísérő kis seregben, s én mindjárt az első napokban barátságot kötöttem vele. Apró bajaimból kisegített, puha fekvőhelyhez juttatott, s ha valamire szükségem volt, csak hozzá kellett fordulnom, s vagy jó tanácsosul, vagy egyébbel mindjárt segített rajtam.

Legjobb barátja egy fiatal tüzérhadnagy volt. Ezt a párisi fiút, aki arisztokrata-családnak volt gyermeke, a szülei Párisban a szó szoros értelmé-

ben rábízták Revillod őrmesterre. Az öreg grófné — mint az őrmester beszélte — maga jött el hozzá a kaszárnyába s titokban, hogy fia önértét meg ne sértsé, összetett kézzel könyörgött az őrmesternek, hogy a husz éves fiút vegye gondjaiba, vigyázzon a ruhájára, az egészségére s az életére. Sőt egy napon az ezredes is magához hívatta — úgy látszik ennél járt előbb a grófné — s így szótla hozzá:

— Sergeant Revillod, úgy vigyázzon a kis grófnára, mint a szeme fényére. Vegye megfizetetésnek, hogy magának a gondosságára bízom az ezred letehetségebb és legderekabb tisztjét.

Revillod megígérte, hogy úgy fog rá vigyázni, mintha a gyereke volna.

II.

Már hónapok óta mentük előre, a munka szépen haladt. A mérnökök, amikor csak lehetett, emberföltötti erővel dolgoztak. Amikor nem lehetett, ők is puskát fogtak és velünk együtt lödöztek a feketékre. Ezek most már rendszeresen üldöztek bennünket, s néha egy hét is eltelt, hogy napról-napra ütközeteket vívtunk velük.

Egy ilyen napon történt az, amit el akarok mondani. A nappal különösen türehtelen volt. A nap úgy ontotta a forróságot, hogy azt hittem, meggyullad a ruhám. A tropikus egyenruha vajmi keveset segített rajtunk. Bágyadtak voltunk mind, pedig minden erőnköt össze kellett szednünk, hogy a feketék ellen helyt tudjunk állani. Erre a napra vártuk egyesült fősergünk támadását, s a dombos vidéken védelmi állásba helyezkedtünk. Őrnagynak haditerve ez volt: egy dombon állította fel a tüzérugetet. A domb alatt, a kis völgyben volt a sereg. Miután a feketék rendszeren éjjel szoktak volt ránk támadni, a számitás az volt, hogy a völgyben nyugvó sereg az

lehet-e még hinni? Nem, ezek csuf, ózsi napok s nem az a mosolygós idő, mikor új élet fakadhat a tavaszi mezőkön. Ilyen időben a magyar társadalom egysége nem lehet életre, ilyenkor inkább az a hangulat, mintha az életre nem való roncsait is temetnék.

S ami nincs: mégis meg kell jönnie. A nemzeti egység, az életképes magyarság s a szabadelvűség minden rajongójának össze kell fognia, hogy annak a veszedelmes fölaprózának vége szakadjon. Meg kell találni a módot, hogy az egységes magyar társadalom megszülethessen. S lennie kell ilyen módnak. Mert ha ez a társadalom van annyira, hogy darabokra lehet szakítani, akkor képtelenség, hogy ne legyen, mikor össze kell forrasztani. Van most is valami magyar társadalom, de csupa kis parcella, s csak az egységes magyar társadalom az, ami nincs. S aminek lennie kell . . .

BELFÖLD.

Minisztertanács. Mint értesülünk, az e heti minisztertanácsot csak holnap, csütörtökön, tartják meg.

Steiner Fülöp hagyatéka. Az üresen maradt székesfehérvári püspökség javainak átvételét nem sokára befejezik. Az átvétel-bizottság *Tonhazy Gyula* közaipitványi helyettes-igazgató vezetésével működik. Az elhunyt püspök, dr. Steiner Fülöp, 50 ezer forint adósságot hagyott hátra, ebből 19 ezer forint régi adósság, melyet az elhunyt püspök még előleltől vett át. A székesfehérvári püspökség jövedelmei az utóbbi időben nagyon megcsappantak, úgy, hogy az átlagos évi jövedelem alig rugott 15.000 forintra. Ennek folytán a püspök évi 8000 forint segélyt kapott a vallásalaptól, különben nem tudta volna ellátni kötelezettségeit. (Már pedig, hogy egy püspök ne nyomorogjon 15.000 forint évi jövedelem mellett, az sokkal fontosabb és sürgetőbb érdek, mint az alsópapság kongruájának a rendezése.) Az elhunyt püspök úgy is folyvást előlegre szorult. Ebből eredt a több mint 30.000 forintnyi új adósság. Ez azonban mind fedezve van a hagyatékkal, sőt talán 5-6000 forint tiszta hagyaték marad, melynek egyharmad részét az egyház, egyharmad részét az állam és egyharmad részét a püspök rokoni öröklők, kikre fejekint alig jut egy-két száz forint. A közalapítványi segélyből azonban a hagyaték mint sem kap, mivel ez személyes pótléka volt a püspöknek és nem tartozott a püspök rendes javadalmához.

A holnapi ülés. A képviselőház holnap délelőtt 10 órakor ülést tart. Napirendre a megrendelések

első támadásra futást színel, oldalt kerül a domb mellé, s amikor az üldöző fekete sereg a völgyben lesz, a dombon elkezdi dolgozni a tüzerűteg és egy negyedóra alatt végez velük. Ezek az átlászó ravaszágok eddig mindig sikerültek a feketékkel szemben s így különös aggodalomra most se volt okunk. A golyószórókat szépen felállították a dombon, úgy, hogy az első öt perc alatt golyózáporukkal végig tudták söpörni a szük kis völgyet. A völgyben pedig estefelé esendően elhelyezkedett a seregünk, várva a támadást.

Másik újságíró társammal együtt a tüzéreknél foglaltunk helyet, a dombon. Innen nagyszerűen át lehetett látni az egész teret. Alattunk a völgyben aludt a sereg, s csak az őrszemek járkáltak fel-alá a tábor szélein. A tüzerek is lehevredtek, s mi a kis gróffal, az őrmester párfogójával beszélgettünk párisi színesznokról. Így fölöttük az éjszakát, s még éjfélkor sem jelentkeztek a feketék. Egy pillanatra abbahagytuk a halk beszédet, s mindenünk Párisra gondolt, az operára, amelynek nézőterét most hagyja el a gyémántba, selyembe öltözött sok szép hölgy, a foyerban villog a sok váll, az arisztokrata asszonyok nemes, domboru melle . . .

Egyszerre megszólalt a hadnagy: — Revillodnak alighanem valami baja van. — Ugyan micsoda? — Egész nap főfájásról panaszkodott, s este-felé lázas volt. Szinte megijedtem, olyan zavarosan beszélt s valami ismeretlen tűz ragyogott a szeméből . . .

Ez a fölfedezés nagyon megrendített. Sejtettem, hogy a szegény őrmestert napzárás érte. Az európai katona nem bírja a gyaloglást, a munkát ezen a forró vidéken. Nagyobb menetek alkalmából tízevel-huszával dőlnek ki. Agyakat felforralt az egyenlítő napja, s örülten térnek haza — azaz úgy viszik szegényeket, összekötözve kocsin . . .

gyűjtésére vonatkozó törvényjavaslat harmadik olvasása van kitűzve. Azonkívül *Szell Kálmán* miniszterelnök előterjesztést fog tenni a képviselőház jövő munkarendjére nézve.

Honti állapotok. A belügyminiszter tudvalevőleg ismét kiküldötte *Kaffka László* miniszteri tanácsost a honti állapotok megvizsgálására. Ezzel a kiküldetésével egybeesik *Ivánka Zsigmond* újabb fellépése. Az ősz *Ivánka Zsigmond*, aki évtizedek óta fardadatlanul harcol a hontmegyei közigazgatási visszaélések kiirtásáért most újabb vádirattal fordul a belügyminiszterhez. Amint tudva van, *Ivánka* legyelmi eljárás megindítását kérte *Czobor László* alispán ellen Hontmegyei közigazgatási bizottságtól. A bizottság azonban mellőzte a panaszt. *Ivánka Zsigmond* ezt a határozatot megfellebbezte a belügyminiszterhez és fellebbezésében egyebek közt ezeket az adatokat sorolja fel:

A közigazgatási bizottság a panaszban felhozott konkrét esetek megvizsgálásánál sem a panaszt, sem a tanukat nem hallgatta ki, hanem *Czobor László* alispán egyszerű nyilatkozata alapján határozott. A fellebbezés megemlíti, hogy két panasz, melyet *Teszler* községnek csaknem valamennyi lakosa aláírt, s amelyet az alispánhoz nyújtottak be, az íktatóba sem került. Egy szemerédi lakosnak két hónapra át, hétszer kellett Ipolyságra bemennie, míg panaszát felvették és beiktatták. *Bérczi Kálmán* körjegyző ellen éveken át tömegesen adtak be panaszokat, de nem intézték el őket, úgy, hogy mikor *Ivánka* közbelépésére az ügyek a bíróság elé kerültek, nagy részüket előlélés miatt kellett beszüntetni. Hogy ez a körjegyző tényleg követte el a szabálytalanságokat, azt *Kaffka* első vizsgálata is kiderítette és ennek alapján a körjegyzőt el is jélté az alispán. Az alsó-szemerédi körzsmáros lépésében elhullott állatok husát mérte ki: az alispán fejlemlés dacára sem tett ellene semmit. Egész csomó, az alispánhoz beadott fellebbezést hevert az irattárban elintézetlenül, míg *Kaffka* miniszteri tanácsos el nem látogatott a megyébe. A berencsalusi községi jegyző ellen egy csomó panaszt adtak be de az iratok nem voltak az irattárban. A fellebbezés azt mondja, hogy azért, mert az alispán nem fogadta el a panaszokat.

A szarvasi mandátum. A gróf *Csáky Albin* lemondásával megíreseedett szarvasi kerület november 5-ikén választja országgyűlési képviselőjét. Mint leveleznék táviratozza, a kerület szabadlevű pártja gróf *Bolza Géza*t, *Csáky Albin* sógorát jelölte képviselőnek. Gróf *Bolza* a jelöltséget elfogadta.

Gazdasági munkás-javaslatok. A képviselőház igazságügyi bizottsága ma *Szilágyi Dezső*, utóbb *Matyuska Péter* elnöklété alatt ülést tartott, melyen a kormány részéről *Darányi* és *Plósz* miniszterek, az igazságügy-miniszterium részéről *Vörösmarty* államtitkár, a földmívelésügyi miniszterium részéről *Kiss Pál* államtitkár és *Bartók* osztálytanácsos volt jelen. A bizottság mindenekelőtt megállapította a termelők és dohánylevél-szek közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló törvényjavaslatnak függőben maradt szakaszait. Azután tárgyalás alá vette s általánosságban minden vita nélkül elfogadta a bizottság az erdőmunkásokról szóló törvényjavaslatot. A részletes tárgyalás során a földmívelési bizottság szövegezése szerint egy pár módosítással elfogadta a bizottság a törvényjavaslat szá-

Gyanumat bizonyossággá változtatta a kis gróf: — Az orvos megvizsgálta és azt mondta, hogy alighanem napzárás érte. Állandán két ember van mellette. Attól tartanak, hogy szegény elveszti az eszt . . .

Egyikünk se szólt erre. A derék, öreg katonára gondoltunk, majd a gyerekeire, akik Franciaországban várják.

Alulról semmi jel. Az öröket felváltották és már bizonyosra vehettük, hogy ma nem támadnak meg a feketék. Mi is lehajtottuk a fejünket és félálomba szenderedve pihentünk. Én folyton a szegény őrmesterre gondoltam, s megboraztam attól a gondolattól, hogy szegényt talán holnap megkötözve viszik a szekéren a sereg után, mint azt a sok katonát, akit ilyen nyomorúságban láttam, amikor először voltam Afrikában.

Körülbelül egy óra hosszat feködhettem így, amikor egyszerre felriasztott egy halk, könnygő hang:

— Revillod . . .

A kis gróf volt. Felkeltem s láttam, hogy Revillod négykézláb mászik előre az alvó tüzerek közt. Az apóli horgyogtak. A kis gróf néhány lépésnyire állott tőlem s elsorult hangon csak ezt mondta:

— Revillod . . . Revillod . . .

Az őrmester felénk nézett. Vad tűz ragyogott a szemében, szinte világitott a sötét éjszakában. Most másik társam is fölébredt.

— Le kell fogni — mondtam.

Majd megszokadt a szívem, amikor a derék seregtől úgy kellett beszélnem, mint egy veszett kuttyórol.

— Meg kell kötözni — tettem hozzá — és hamar felköltöni a doktort . . .

A kis gróf egy lépést tett előre, de aztán egyszerre ijedten állott meg, Revillod őrmester fölegyesedett. Úgy állt ott az éjszakában, mint valami hatalmas szobor. Nem mertem közelébe

kasztait is. Mindkét törvényjavaslatnak a Házban való előadásával a földmívelési bizottság előadója, *Szilgy Pongrácz* bízott meg.

1899. évi államháztartásunk eredményei.

Budapest, október 17.

A napokban került a Ház asztalára az 1899. állami zárszámadás és az állami számvevőszéknek arra vonatkozó jelentése, mely munkálatait alapján számot vesz majd az országgyűlés a kormány múlt évi számközlését. Pontos joga ez az országgyűlésnek, mely nélkül budgetjoga hatálytalan alakissággá törpülne. Hiába szabna zsinórmentéket a kormány gazdálkodásának a költségvetésben, ha nem volna egyszerűsrend joga és kötelessége ellenőrizni, vajjon a kiszabott keretekhez alkalmazta-e a kormány az államháztartás tényleges vitelét. Ez emberi ellenőrlés joggyatékossága és a gyakorlati élet kényszere mellett azonban soha sem fedezik egymást a költségvetési hitelek és a zárszámadási eredmények. Bármily lelkiismeretességgel készült legyen is az előirányzat s bármily szigorral járt legyen is el a kormány a költségvetés végrehajtásában, az eredményeket mégis csak az élet kényszerhatalma állapítja meg. A kormány nemcsak a költségvetés végrehajtásáért, hanem általában a salus rei publicaeért felelős levén, gyakran ki nem térhet oly intézkedések elől, melyekről a költségvetésben gondoskodva ugyan nem volt, de melyek a közjó-kára nélkül el nem odázhatók.

Tapasztaljuk is, alig telik el az esztendőnek egy-két hónapja, máris jelentést tesz az állami számvevőszék az országgyűlésnek azokról az eltérésekről, melyek a végrehajtás során a költségvetéssel szemben előállottak. Nem is az a jó, hogy ily eltérések ne legyenek, hanem az, hogy ezek az eltérések indokoltak legyenek. Ezért is kötelessé a kormány eltérő eljárását tételenként igazolni s csak ha az országgyűlés úgy találja, hogy a kormány az adott viszonyok közt helyesen járt el, adja meg a föltüntetnyt. Az alábbiakban rá fogunk mutatni arra, mely gazdasági ágakkal bizonyult kevésnek vagy soknak a költségvetési hitel s a bevételi források mily mértékben igazolták a költségvetésileg várt eredményeket.

A költségvetéssel természetesen nem a készpénzkezelést hasonlítjuk össze, hanem a kormány által kifizetett rendelt kiadások és beszédetni rendel bevételek egész összegét, (vagyis a kiadási utalványozást és bevételi előírást), tekintet nélkül arra, hogy az elrendelt kiadásoknak és bevételeknek egy része csak a következő években nyer pénztárlag is kiegyenlített. Mindazonáltal — fontosságuknál fogva — ki fogunk terjeszkedni a pénztári kezelési eredményeire is, de itt az összehasonlítás alapjául nem a költségvetés veszzük, aminek csekély értéke volna, hanem a kiadásokat szembeállítjuk majd a bevételekkel s ekként megállapítjuk a kezelés hatását a készletekre, mint az állami gazdálkodásnak a szó szoros értelmében vet fogható eredményeire.

Nagy jelentőséggel bírnak még azok a zárszá-

menni, mert úgy láttam, hogy most nem tiz, hanem husz emberrel tudna elbánni.

Aztán megindult és a golyószóró felé ment. Utközben a fejéhez kapott. Vakarni kezdte a fejét vad, kapkodó mozdulattal. „Semmi kétség — gondoltam, — szegény Revillod megörlt.”

— Istenem — mondta a kis gróf — a golyószóróhoz megy . . .

Revillod már akkor ott állt a golyószórónál és piszkálni kezdte. A kis ágyut nappal a legnagyobb pontossággal irányozták a völgyre, s ha most Revillod elcsúsz, nem marad élő ember a völgyben. Lenn pedig buta nyugalommal aludt az egész francia sereg.

A kis gróf sirni kezdett.

— Istenem . . . istenem . . .

Ezt motyogta.

Aztán amikor Revillod ahhoz a fogantyúhoz akart nyulni, amely a gyilkos kis ágyut működésbe hozza, a kis grófból egyszerre kiesekült a sirás. Megvillant a kezében a revolver. Borzasztó pillanat volt ez. A hadnagy hangosan sirva célzott s föbelötte az őrmestert, mielőtt még az elpusztíthatta volna a sereget. Revillod nagy zuhánással esett végig a földön. Mindenki felriadt. Alulról fegyverzörög hallatszott s a tüzerek felugráltak. A kis hadnagy meg-megborzadt és elta-karta kezével az arcát. Egy tüzértiszt kiállott a domb szélére és lekiáltott:

— Semmi, semmi . . . aludjatok tovább.

Aztán leszaladt és elmagyarázta lenn az esetet. Mi nem tudtunk újra elaludni s a kis hadnagyt vizsgáltuk azzal, hogy csak kötelességét teljesítette.

S ekkor a keleti dombok mögöl már felsugároztak az égre az első világosságok. Jött a nap, amely megölte Revillod őrmestert.

madási adatok, melyek az állami vagyon és teher alakulását tüntetik fel; ezeknek legfőbbjeit szintén ismeretnie fogjuk, kapcsolatban a pénzzáradás illető tételeivel, melyek ezen eredmények előidézésében közrehatottak.

Ezek után áttérhetünk tulajdonképpeni feladatunkra, a zárszámadási eredmények taglalására.

A költségvetési mérleg 51 ezer forint fölösleget mutatott, a később alkotott törvények (pót- és rendkívüli hitelek) azonban, amíg egyfelől 3-608 millió forint újabb bevételre hatalmazták fel a kormányt, másfelől 13-293 millió forint újabb kiadásra is adtak felhatalmazást, minél fogva az előirányzott csekély fölösleg 13-242 millió forint hiányra változott.

Ezzel szemben mutatkozik a zárszámadásban tisztán:

	kedvezőbb eredmény millió forintokban	kedvezőtlenebb eredmény millió forintokban
a rendes bevételeknél . . .	38-959	—
a rendkívüli bevételeknél . . .	—	12-977
a rendes kiadásoknál . . .	2-726	—
a rendkívüli kiadások körében:		
az átmeneti kiadásoknál . . .	—	0-966
a beruházásoknál . . .	1-462	—
együtt:	48-147	13-943

vagyis a kezelés az előirányzatnál 29-204 millió forinttal kedvezőbb alakult. Ez onnan van, hogy 506-912 millió forint előirányzott bevétel helyett tényleg 532-894 millió forint iratott elő bevételre és 520-154 millió forint előirányzott kiadás helyett tényleg csak 516-932 millió forintot utalványoztak az állam szükségleteire.

A mellett, hogy a kiadásoknak két osztályában, t. i. a rendeseknél és a beruházásoknál *megetarításokkal* találkozunk, még az a körülmény is figyelmet érdemel, hogy az elmúlt évben aránylag kevés volt az *előirányzat nélküli kiadás*, amennyiben e címen mindössze csak 4-243 millió forintot utalványoztak, ennek is tulajdonképpeni részét — 2-655 millió forintot — átmeneti kiadásokra, mik éppen átmeneti jellegűnek fogva kevésbé előre láthatók.

A rendes bevételek körében mondhatni évről-évre ugyanazok a jövedelmi források, melyek *többséggel* bőven fedezik a tulkiadásokat s főlegre váltják az újabb törvényekkel kiegészített előirányzat hiányát. E tekintetben, mint mindig, 1899-ben is előjárnak az egyenes adók, bizonyosságul annak, hogy az előirányzatnál óvatossá jártak el. Érdekes jelenség, hogy a legnagyobb többlet — 4-970 millió forint — a keresetadónál mutatkozik, utána legtöbbet jövedelmezett a vasuti és gőzhajózási szállítási használat utáni adó 2-436 millió forinttal; jelentékeny többlet van még a földadónál 2-168 millió forinttal, a tőkeamat és járadékadónál 2-053 millió forinttal, a házáradónál 1-899 millió forinttal, a nyilvános számadásra kötelezett egyletek és vállalatok adójánál 1-043 millió forinttal. Az összes egyenes adók 16-756 millió forint többletét méltán sorakoztathatjuk másodiknak a fogyasztási és italdók többlete 11-555 millió forinttal; a főbb tételeket említve, meghaladta az eredmény az előirányzatot: a szeszforgalmi adónál 3-605 millió forinttal, a cukoradónál 3-169 millió forinttal, a sörfogyasztási adónál 1-630 millió forinttal, az italmérséi illetéknél 1-011 millió forinttal.

A tényleg befizetett s az év végével hátralékban maradt fogyasztási adó összegeket az elmúlt öt évre nézve a következő táblázat mutatja:

éven	tényleges bevétel millió forint	hátralék millió forint
1895 . . .	78-933	12-308
1896 . . .	83-272	13-506
1897 . . .	83-300	13-923
1898 . . .	82-235	14-220
1899 . . .	79-292	21-398

Az elmúlt évben tehát a tényleges befizetésnél közel 3 millió forint visszaesés mutatkozik, ezzel szemben azonban a hátralék, mely mintegy 20 millió forint erejéig megfelelően biztosított adóhitelezésekből áll, több mint 7 millió forinttal emelkedett.

További többletek a rendes kezelésben: a jogilletékek 5-442 millió forint, a dohányjüvedékek 2-328 millió forint a különféle bevételek 2-126 millió forint, a bélyeg 1-275 millió forint és a fémkohászat 0-546 millió forint bevételi többlete. Ellenben csekélyebb a bevételi többlet az államvasutaknál, hol 478 ezer forint, — a posta-, távirat- és távbeszélőnél, hol 293 ezer forintot — és az állami erdőknél, hol 312 ezer forintot tesz.

A bevételi bevételek közt legnagyobb az állami gyárak és vasműveké 3-635 millió forinttal, mert a mindenféle érezhető volt kedvezőtlen üzleti konjunkturát ezt a vállalatot sem hagyták érintetlenül; a

selyemtenyészésnél 634 ezer forinttal maradt vissza a bevétel, de azért a selyemtenyészési üzemi mérlege végeredményében mégis 750 ezer forint tiszta jövedelmet tüntet fel; a fém- és opálbányászatnál 499 ezer forintot, a gőzdőlő koronauradalomnál és az állami lótenyészítézeteknél 273 forintot és az alunai hajózási hatóságnál 263 ezer forintot tesz a visszamaradás.

A rendkívüli bevételek alakulása döntő befolyást gyakorolt az, hogy az államvasuti beruházásokra előirányzott s kölcsönből fedezendő 10 millió forint bevétel minthogy az illető kötvények ki nem bocsáttattak, egészen elmaradt; ezenfelül elmaradt az az 1-520 millió forint kölcsönbevétel is, mely távirat és távbeszélő célokra volt előirányozva; az állami előlegek visszatérítése címén is 939 ezer forinttal kevesebbet lehetett csak előírni, mint előirányozva volt, aminek oka főleg a visszabálozó társulatok kedvezőtlen pénzügyi helyzetében és az inséggkölcsönökkel terhelt községek szegénységében rejlik. Viszont a rendkívüli bevételek közt közel 2 millió forint többlet is van, leginkább kölcsönökből, alapokból és hozzájárulásokból.

A tulkiadásokat és előirányzat nélküli kiadásokat illetőleg előre bocsátjuk, hogy azok az állami számvégszék jelentésében foglaltak szerint sürgős okokból elodáztatók nem voltak s nagyrészt az üzemeknél merültek fel, hol is a jövedelmezőség emelésére és a bevételek fokozására fordítottak. Jelentékenyebb összességű haladta meg az utalványozás a hitelt: az államvasutaknál a nagyobb forgalom következtében 1750 millió forinttal, a dohányjüvedéknél 876 ezer forinttal, a posta, távirat és távbeszélőnél 355 ezer forinttal, az állami gyáraknál és vasműveknél 322 ezer forinttal, a fémkohászatnál 271 ezer forinttal; — a közegészségügyi kiadásoknál 709 ezer forinttal, az elemi népiiskoláknál 422 ezer forinttal és a nyugdíjaknál 268 ezer forinttal. Ezzel az utób emített tulkiadással a nyugdíjak bruttó szükséglete 9813 millió forintra emelkedett; míg tulajdonképpeni nyugdíjakra (ideértve az övezgyi nyugdíjakat is) 8293 millió forint volt szükséges, addig az árvák nevelési járuléai csak 193 ezer forintot és a kegydíjak 138 ezer forintot tettek.

Az átmeneti kiadások körében is találunk több tételt, melynek az előirányzat elegendő nem volt, vagy amelyről egyáltalán nem lehetett költségvetésileg előre gondoskodni. Így folyósított a pénzügyminiszter előirányzat nélkül községeknek még kölcsönök címen és visszabálozási társulatoknak állami előlegül 1-185 millió forintot, a nagybecskereki tisztai ármentesítő társulat részére állami hozzájárulásként 385 ezer forintot, s ugyancsak állami hozzájárulás fejében a zsidó-nagybányai vasut építési költségeihez 130 ezer forintot.

Beruházásokra többlet költöttek, mint előirányozva volt: az állandó országház építésénél 1-072 millió forinttal, a kőutaknál 466 ezer forinttal, posta, távirat és távbeszélő célokra 373 ezer forinttal, az állami vasutaknál 210 ezer forinttal, az egyetemi építkezéseknél 350 ezer forinttal.

A nagyobb összegű *megetarítások* köréből említjük a következőket: az állami adósságoknál 3-870 millió forint, aminek oka leginkább abban van, hogy a 4%-os magyar aranyjárdék- és a 3 1/2%-os koronajárdékkölcsön kamatait — újabb kibocsátás reményében — a ténylegesnél nagyobb tőkeállítást után irányozták elő; a fogyasztási és italdókhoz 1-204 millió forint; a pénzverés- és fémbevitálnál 588 ezer forint; a selyemtenyészésnél 714 ezer forint; a közüzemi kiadásoknál 425 ezer forint (rendesek); a fémbeviteléseknél 1-628 millió forint (átmeneti); az államvasuti beruházásoknál (1897: XXX. t.-c) 4-218 millió forint. A kiadásoknak a bevételekhez való arányáról szól, a legközelebbi cikk.

Kilmes Gyula.

KÜLFÖLD.

A kínai háború.

London, október 17.

A *Times*nek jelentik Pekingből 12-iki kelettel: Az idegen hatalmak még itt lévő képviselői szerdán értekezletet tartottak, amelyen megvitatották a tárgyalások alapelveit és noha formális határozatot nem hoztak, mégis megegyeztek abban, hogy a következő követelések teljesítését kell sürgetni:

1. a bűnös hivatalnokok megbüntetése; 2. kártérítés fizetése; 3. a takui erdők és más, Tiencin és a tenger között lévő erdők lerombolása; 4. a jegyverbehozatal eltűlése; 5. állandó őrség

szervezése a követések számára; 6. a csungli-jámen főelosztása és külügyminiszter kinevezése; 7. az állami vámok felfüggesztése öt esztendőre valamennyi tartományban, ahol idegeneket megölték és 8. lehetővé kell tenni a császárral való rendez érintkezést.

London, október 17.

A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből 15-iki kelettel: Azt az *ediktumot*, amely a zavargásokban részes főtisztviselők megbüntetését rendelte el, *hamisítványnak* tartják. *Csing* herceg és *Li-Hung-Csang* tagadják, hogy tudomásuk volna ilyen ediktum létezéséről. Valószínű az a föltevés, hogy az ediktumot azért koltolták, mert abban reménykedtek, hogy ezzel megakadályozzák a szövetségeseknek *Paotingfu* ellen való előnyomulását.

London, október 17.

A *Morning Post*nak jelentik Sanghaiból: Nankingi jelentések szerint a kvangszii lázadók elfoglalták Kwangüing határszéli várost s nemsokára egyesülni fognak a Háromság-szövetség embereivel és a kvantungi lázadókkal. *Szu* tábornagy a kantóni helyettes alkirálytól segítőcsapatokat kért s minthogy ezt a kívánságát nem teljesítették, lemondott a parancsnokságról. Honan eddigi kormányzóját, *Juet*, *Hupeba* helyezték át, ami nagy csapás arra a befolyásra, amelyet az idegenbarát *Csangcsüing* alkirály gyakorol. *Jue* kinevezése egy jangce-völgyi tartomány kormányzójává *Tuan* hercegnek arra a jól megfontolt tervére vall, hogy a *bozer-mozgalmat* kiterjeszti a *Jangce völgyére*. A sanghai-i orosz-kínai bankról azt hiszik, hogy nagy nehézségekkel küzd.

A Kaulung mögötti vidéken még egyre tart a *lázadás*. A lázadók a keleti folyó felé vonulnak. *Ho* tengernagy habozik előnyomulni, noha négyezer emberrel rendelkezik. Az angol haderő a határra érkezett, ahol tábort ütött.

London, október 17.

A *Daily Chronicle*nak táviratozzák Hongkongból, hogy a kínai hatóságok az új angol terület határára lévő Szamosun helyőrségét még ezer emberrel szaporították. Egy látszik továbbá, hogy a kínai hatóságok engedelmet kértek arra, hogy a kínai csapatok átvonulhassanak az angol területen. Az angolok azonban megtagadták az engedelmet s valószínűleg ez az oka, hogy ötszáz angol katonát küldtek az új angol területre, hogy esetleges bonyodalmak esetén védelemisségül szolgáljanak. Makao állítólag egészen nyugodt.

Köln, október 17.

A *Kölnische Zeitung*nak jelentik Tiencinből tegnapi: Giers orosz követ, aki 4-én a pekingi orosz követség tagjaival ideérkezett, azt az utasítást kapta kormányától, hogy a legközelebbi napokban a követség egész személyzetével együtt *térjen vissza Pekingbe*.

Hongkong, október 17.

A Kaulung mögötti vidék lázadói *hír* szerint Pakmafa szomszédságában, az angol határtól északkeletre mintegy 40 mérföldnyire vonják össze erejüket. Nyilván az a szándékuk, hogy a keleti folyó vidékéről való lázadókkal Kveicsang mellett egyesüljenek. *Ho* tengernagy nagy csapatai na Szamosunból kivonulnak a lázadók üldözésére. Az angol határon és az új angol területen minden nyugodt.

London, október 17.

A *paotingfui* expedícióra vonatkozólag a *Standard* három táviratot kapott Tiencinből. E táviratok szerint a szövetségesek 13-án Tuluiba értek a nélkül, hogy ellenállásra bukkantak volna. 12-én négyszáz francia áment ezen a községen s Hszinghsien felé vonult az ottani katolikusok felszabadítására. Harmadnap az hír érkezett Tiencinbe, hogy a francia csapatok elérték *Paoting*-ut s hogy a kínai hatóságok rögtön átadták a várost. A franciák, úgy mondják, most a vasutat őrzik. A 15-iki távirat ezt jelenti: Minthogy a *paotingfui* expedíció már jóval előbb jelezte volt, az odavaló kínai hivatalnokok és gazdag lakosok értéktárgyaikat Honan határára küldték. A város majdnem egészen nyugodt.

New York, október 17.

Tiencinből jelentik 15-iki kelettel: Tegnapig a *Paotingfuba* küldött expedíció nem talált ellentállásra. Egy Tiencinbe érkezett gyorsútár azt jelenti, hogy az az 500 löny francia csapat, amelyet Hszinghsienbe küldtek ki az ott levő francia alkötészek kiszabadítására, hat napi előnyomulása alatt szintén nem bukkant ellentállásra. Az amerikaiak kiürítették a tiencini arzenált és átadták az ideiglenes városi hatóságnak.

Szájpadlás nélküli fogak.

Főlislegessé teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula

széplista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében VI. kerület, Andrassy-út 38. szám.

London, október 17.

A *Standard*nak jelentik Sanghaiból: A santungi tartományba való boxerek kezdenek visszatérni otthonukba. *Juansikkai* csapatai közül ötszáz ember *Mei* tábornok parancsnoksága alatt Cangosaunál. Csili tartomány határa mellett megszállott tizenkét ezer boxert.

Az osztrák-magyar csapatok Peking ostroma alatt.

Budapest, október 17.

Morrison Artur, a *Times* pekingi levelezője, kiadta lapjában azokat a naplójegyzeteket, amelyeket Pekingben a követségek szörnyű ostromának idején írt. A *Times* most újabb tizenhárom hasábot ad közre e naplóból, amely eddig a legterjedelmesebb közvetlen jelentés a pekingi követségek ostromáról, az "idegenek lemezárulásáról." A napló jegyzetei közül minthet első sorban azok érdekelnek, amelyek az osztrák-magyar csapat viselt dolgaira vonatkoznak.

Morrison, június 20-án az ostrom megkezdése napján jelgyzi, hogy az összes követségeket 389 löny, különféle tegeveremű csapat védelmezi akik 8 tiszt parancsnoksága alatt állanak. Az osztrák-magyar különítmény a *Zenta* hajóról jött Pekingbe és állott 80 legényből és két kadéttól, akiket *Thomann* kapitány, a *Zenta* parancsnoka és von *Winterhalter* és *Kollar* tisztek vezettek. Az egész kombinált őrségnek mindössze négy ágyúja volt, köztük egy osztrák-magyar mitrailéuse.

Június 20-án délután négykor a kínai katonák megkezdtek a követségek lövődözését. S rögtön utána az osztrák-magyar követség palotáját elhagyták a lakói. Ehhez a következőket jegyzi meg a levelező: „Semmi ok sem volt a palota elhagyására. Oly gyorsan menekültek el onnan, hogy semmit sem vittek magukkal. Mindent ott hagytak zsákmányul a kínaiaknak. Az őrség visszavonult a vámház sikátor szögletébe, amely a hercegi palota felé vezet. Ez maga után vonta Sir Robert Hart házának és az összes vámházaknak irodáit és elősegítette a kínai csapatoknak nyugat felé való előnyomulását. *Rosthorn* osztrák-magyar *chargé d'affaires* és felesége a francia követségi palotába menekült, amelyet vitézül védett a francia őrség s ott maradtak, míg a palota lakható volt." A kínaiak aztán elhagyották az osztrák-magyar követségi palotát.

A levelező aztán elmondja, mint vették el a csapatok parancsnokságát *Thomann* kapitánytól s mint ruházták *Mac Donald* angol nagykövetre. Naplójának az a része így szól:

Június 22-ike szerencsétlenül kezdődött. Az előtte való este *Thomann* kapitány, az osztrák parancsnok, kijelentette, hogy mint legidősb tiszt, átvette Pekingben a parancsnokságot. Ma reggel (*Thomann*) azt hallotta egy amerikaitól, hogy az amerikai követség palotáját elhagyták a lakói. A nélkül, hogy meggyőződött volna a hír igazságáról, elrendelte, hogy az összes követségi paloták kiürítendők a csatorna-utca keleti részén és hogy az őrségek mind az angol követség palotájába gyülekezzenek. Pedig eddig még semmi számbavehető veszteség nem esett, egyetlen követségi palotát sem támadtak még meg és a csapatok összes parancsnokai, akik megkapták a visszavonulási parancsot, esztelennek ítélték ezt a rendszabályt. Az angol követségi palotában még mitsem tudtak e parancsról, amidőn mindenkinek meglepetésére futva jöttek a követség után az olaszok, osztrákok és franciák, kissé mögöttük a japánok és végre a németek, a nélkül, hogy egyetlen lövés esett volna ellenük. Az amerikaiak és oroszok, meghallván, hogy a csatorna-utca keleti részét föladták, elhagyatva látták magukat s bár összekötéseik nem voltak elvágva, mégis hanyathomlok visszavonultak az angol követségi palotába. Valóságos zűrzavar támadt, pánik, amely végzetes következményekkel járhatott volna. Erre gyors intézkedés vált szükségessé. *Thomann* kapitánytól elvették a parancsnokságot és a francia és orosz követ sürgetésére, Sir Claude *Mac Donald* vette át a főparancsnokságot, amibe azután a többi követ is beleegyezett. A franciák és osztrákok újra elfoglalták a francia követségi palotát, de a vámsikátor barrikádja már el volt vesztve.

A napló további adataiból kitűnik, hogy 24-én a német követségi barrikád megvédését bízták „az osztrákokra és franciákra.”

Július elsején *Paolini* olasz tiszt ajánlkozott, hogy ártalmatlanná teszi az egyik kínai ágyút,

amely leginkább fenyegette az ostromlottakat. Erre a nehéz feladatra 16 olasz, 4 osztrák és magyar, 7 angol tengerész és 5 angol diák vállalkozott. A vállalkozás nem sikerült s az olaszok és osztrákok és magyarok, akik a csapat élén támadtak, vadállatok szilajságával törtek maguknak utat. Mindössze három halottja volt a bátor kis csapatnak.

Az ostrom tartalma alatt az élelmezés nehéz feladata *Chamotra* hárult. Nála dolgoztak e munkán oroszok, franciák, németek, osztrákok, magyarok. Fél-Pekinget ők látták élelmiszerezni, noha éjjel-nappal bombázópor hullott a házra.

Július 8-ikán ismét említés esik a naplóban csapatainkról. *Morrison* ezen a napon a következőket írja:

A Fu-palota északnyugati oldalán mester-ségek kőhalmon örökös tizenöt olasz és öt osztrák, Ez a hely nagyon exponált volt s a déli véru csapatokat nagyon nehéz volt helyben tartani. Azt mondják, hogy nem hiányzott belőlük a bátorság, csak hogy főerejük a támadásban volt. Ellenben nem volt elég türelmük, szívósságuk ahhoz, hogy hidegvérrel ott üljenek a homokszál-torlaszok mögött, miáltal az ellenség hevesen tüzelt. Ott osztrákok elküldtek innen s angol tengerészekkel helyettesítették.

Thomann kapitány haláláról így emlékszik meg a napló:

(Augusztus) 8-án *Thomann* osztrák kapitányt, a *Zenta* parancsnokát megölte egy bomba. Eppen *Labrousse* és *Darcy* kapitányokkal beszélgetett. Két társa sértetlen maradt. *Thomann* kapitány rövid látogatóra jött Pekingbe, de itt rekedt, mert a vasutat elpusztították.

13-án hasonló veszedelem fenyegette pekingi ügyvivőnkét *Dr. Rosthorn*. Az ügyvivő egy csoportban állott *Darcy* francia kapitánnyal két francia tengerésszel és *Destelan* vámháziakkal, midőn felettük elpattant egy bomba. *Destelan* pörzsölési sebet kapott a nyakszirtjén, a két tengerész teste darabokra szakadt. *Rosthorn* és *Darcy* csodás módon sértetlenek maradtak.

Még aznap megjegyzi a napló, hogy egy kis csapat, amely 17 osztrák katonából s három tisztből, 27 ranciából s két tisztből és kilenc önkéntesből állott, vitézül tartott egy ostromlott vonalat.

Azontul a napló nem említi Pekingbe zárt csapatainkat.

Ezeknek az itt felsorolt adatoknak teljes hitelességéhez mindenesetre szó fér. Maga a szerző a legnagyobb izgalom között írta jegyzeteit s bizonyára nem volt ideje és módja, hogy minden adatának hitelessége felől személyes utánjárással bizonyosságot szerezzen. Erdekeltéssel várjuk a többi szemtanú jelentéseit.

A német kancellár visszavonulása.

Budapest, október 17.

Azt táviratozzák Berlinből, hogy *Hohenlohe* kancellár visszavonul, mert hajlott életkora folytán nem képes többé a kellő erővel vezetni a birodalom ügyeit. Ez a hír február óta gyakran végigsétálta a lapokat, mindenkor nyomán követte a cáfolat; — de most konzervatív körökből és *Hohenlohe* környezetéből is olyasmi hallatszik, mintha az agg kancellár csakugyan megelégedt volna a kormányzást. A berlini lapok mai esti kiadásáikban pattantották ki ezt a hírt s valószínűnek tartják, hogy a jóvondolás ezáltal csakugyan beteljesedik. Kommentár azonban nem fűznek hozzá s a visszalépés okait sem kutatják.

Feltűnő, hogy ez a hír éppen a birodalmi gyűlés megnyitása küszöbén pattant ki. Minden más alkotmányos országban parlamentáris okokat kereshetnénk egy ily válság megmagyarázására. De Németországban a kormányok sohasem bukának meg a parlamentben, életük s haláluk kérdése a parlamenttől függetlenül a császár dolgozószobájában szokott eldőlni. *Hohenlohe* oly kedves embere *II. Vilmos*nak, hogy nincs az a parlamenti presszó, amely az ő elbocsátását előidézhetné. Így hát el kell fogadnunk a válság okául azt a verziót, amely hivatkozik a kancellár nagyon hajlott aggkorára s a hercegi családnak régi sürgetésére, amely orvosi tanácsokra támaszkodva kívánja, hogy a herceg nyugodalmasabb életmódot folytasson. S épp most, a kínai bonnyodalom idején kettőzött munkát kíván a német politika vezetése: — lehet, hogy ezt a kemény munkát *Vilmos* császár ifjabb erőre kívánja bízni és régi hi kancellárját félti az *over working*ót. Ha csakugyan ez a válság oka, akkor valószínűleg gróf *Bülow* követi *Hohenlohet* a kancellári méltóságban.

Itt következnek azok az értesüléseink, amelyeket ma éjjel hozott a válságról a táviró. Tudósítóink a következőket jelentik:

Bécs, október 17.

A *Neues Wiener Tagblatt*nak táviratozzák Berlinből: Itteni megbízható körökből vett értesülés szerint *Hohenlohe* herceg, birodalmi kancellár legközelebb megváltik állásától és már nem fog megjelenni a birodalomgyűlésben mint kancellár. A herceg már át is adta a császárnak a lemondási kérvényét. Kétségtelen, hogy a sajtó közleményeinek nem kis részük van abban, hogy a hercegen megelégedőt a lemondás szándéka. Utódiái között emlegetik természetesen gróf *Bülow* államtitkárt is.

Berlin, október 17.

Konzervatív forrásból közli: *Hohenlohe* megy. Már augusztus közepén hírvül adtuk, hogy a kancellárt rokonai unszolják a lemondásra s hogy *Hohenlohe* most kevésbé idegenkedik a visszalépéstől, mint ezelőtt. Akkoriban mindenfelől megcáfolták közleményünket. A jövő nekünk ad igazat. A legközelebbi napokban el fog dőlni, hogy alapos volt értesülésünk. *Hohenlohe* herceg azt mondotta bizalmas barátainak, hogy alternatíva elé fogja állítani a császárt: megtartja-e őt állásában magas kora dacára is, avagy megadja felmentését. Utódja gyanánt emlegetik herceg *Eulenburg* bécsi nagykövetet, herceg *Hohenlohe-Langenburgot* és gróf *Hatzfeldet*.

A lapok egy része kommentár nélkül közli ezt a jelentést, más lapok hozzátesszik, hogy sok szó fér hozzá, a sajtó egy része pedig fenntartással cáfolja a közleményt.

Mindenesetre figyelemre méltó momentum, hogy a herceggel egyidejűleg gróf *Bülow* és *Lucanus* is *Homburg*-ban vannak a császárnál.

A *Post* írja: *Hohenlohe* herceg lemondásának lehetősége, magas korára való tekintettel, ma épp oly kevésbé van kizárva, mint volt ennek előtte; mégis kétfelkédniük kell benne, hogy ennek a közleménynek komoly alapja van, hisz már oly sokszor merített fel ezek a válsághírek, mindannyiszor alaptalanul.

A *Berliner Börsen-Courir* így ír:

Nincsen tudomásunk a birodalmi kancellár lépési szándékáról, sőt ellenkezőleg úgy véljük, hogy a herceg nem akar lemondani s éppen azért tenntartással közzöltük ezt a híresztelést.

Az agrárius *Deutsche Tageszeitung* gróf *Bülowot* tartja a legkomolyabb jelöltnek a kancellárságra; ami azonban a *Hohenlohe* lemondási szándékát illeti, arra nézve megjegyzi, hogy az a hír most is csak annyit hitelt érdemel, mint eddigelé oly sokszor.

Berlin, október 17.

Politikai körökben egykedvűen fogadják az akuttá vált kancellár-válság híré. *Hohenlohe* herceg az utóbbi időben nem exponálta magát politikai kérdésekben s ellenségei és hívei is megarátkoztak azzal a gondolattal, hogy nemsokára más valaki fogja őt felváltani a birodalmi kancellárságban. Örökségének betöltése azonban nehéz lesz, mert egészen más a helyzet most, mint volt *Caprivi*, sőt *Bismarck* távozása után. Köztudomásu hogy manapság a birodalmi kancellár nem csinálhat más politikát, csak a császárt és hogy a császár a maga kancellárja. Még olyan önálló, erős egyéniség is, mint gróf *Walderssee*, csak esz-köze a császárnak.

A személyváltozás a kancellárságban mindenesetre a birodalomgyűlés összeülése előtt fog végbe menni és a politikai életben nem mulik el nagyobb hullámvérés nélkül.

Köln, október 17.

A *Kölnische Zeitung* feltűnő helyen közli hogy a birodalmi kancellár környezetében jelentőségteljesnek tartják *Hohenlohe* homburgi tartózkodását. Kétségtelen — ugymondja *Kölnische Zeitung* — hogy *Hohenlohe*nek jelentékeny része volt a kínai kérdésben megállapított lépések és rendszabályok létrejöttében s a kancellár azért nem akart előbb lemondani, nehogy úgy lássék, mintha nem értett volna egyet a kínai politikával. Most azonban megváltotta a helyzet s nem volna semmi meglepő benne, ha a császár elfogadná a herceg lemondását hat évi működés után és most nem volna olyan színe a visszalépésnek, hogy *Hohenlohe* ellenzi és helyteleníti *Bülow* politikáját.

Köln, október 17.

A *Köln. Ztg.* egy újabb cikkében közli, hogy *Hohenlohe* herceg birodalmi kancellár magas kora miatt átnyújtotta a császárnak lemondási kérvényét és hogy a császár a lemondás elfogadásába beleegyezett. Egyéb hírek eddig még nem érkeztek.

RÉSZLETRE!

Férfi-fehérművek és uri divatárak. **Részletfizetésre kaphatók** férfi-íngék, alsó-nadrágok, keztük, téli alsó ruhák, zsebkendők stb. a **Belvárosi koronás áruházban IV., Károly-körút 22.**

Berlin, október 17.

Politikai körökben Hohenlohe utódjának Bülow államtitkár tartják, aki eddig ugyan leginkább külügyi politikával foglalkozott, de akinek minisztersége alatt bő alkalma volt, hogy a belügyi politikával megismerkedjék.

HIREK.

A Tisza romantikája.

Arról van szó, hogy apad a Tisza. A széke folyam, amelynek számára nincs hely a földön kívül; itt él és itt hal meg, mint hű magyarhoz illik. Máskor is apadt már a Tisza. Kanyargó vize máskor is szorult már szűkebb mederbe, de ilyen apadást nem mutatott még a legmagyarabb folyó emberlelkézet óta.

Ezt írják a Tiszamentéről. S hozzátesszük, hogy nagy baj ez nekünk, szegény magyaroknak. Mert mi lézsen, ha még sokáig tart ez az apadás? Oda büszkeségünk, oda minden kincsünk. Mert, ha mostanság megállunk az őszi napnak alkonyulatánál a kanyargó Tisza mentén, kis patakocskát látunk, amelynek szerényen esobogó habjai egykedvűen locsosanuk tova az agyagos partok mentén s a partokat szegélyező fűzek szomorúan bólogatnak arrafelé, amerre nemrégiben még a magyar címer büszksége, a négy folyam közül a legmagyarabb hőmpolygott.

De ez csak a kisebbik baj. Mert régi közmondás volt, hogy a Tiszában a víz a kevesebb. De több a hal. Így volt ez már akkor is, mikor Árpád apánk a hét vezérel megszállta Pusztaszert s táborát fűtötték a vitéz magyarok a Tibuscus mentén. De az idő megforgatta a közmondásokat. A Tiszában is lassanként több lett a víz, mint a hal. S addig fogott a Tisza kincse, amíg egészen elfogyott. Nincs is ma már hal a Tiszában. Ez a nagyobbik baj. S ha az öreg kompos valahol Szeged alatt nagyot busul azon, hogy naphosszat se mozdul a vizen járó műve, merthogy a népek száraz lábbal is átjárhatnak már olyik helyütt a Tiszán, mennyivel nagyobb a tengernyi bánata a sok alföldi halászoknak, akinek kivetett hálójába nem akad hál régesrég.

Elszorul a szívünk, mikor ezt a hírt halljuk. Hogy a Tiszában se hal, se víz. Szertefoszlik ifjuságunk ábrándképe az arany kalászszal ékes rónaságról, amelynek közepén ezüst szalagként fut keresztül a szépséges kanyargó folyam, amely megihletett minden nagy költői lelket, aki a tükrébe nézett. Nem lehet az, hogy sorvad a Tisza, amely olyan barátja volt az alföldi magyaroknak, mint az észak lakóinak az iramszarvas. Mindene teltt belőle. Vize oltotta szomját, hala táplálta, rohanó árja vitte csolnakját, tutaját, hajtott malmát, amely megörölte buzáját s parti fűzei meleg felárasztották el tűzhelyét. S most a vize elapadt, hala elfogyott, árja meglassudott s olyik helyen zátonyra kerül a csolnak is s nem emelkedik a malomkerék; csak a szomorúutúzek maradnak helyükön s jelzik a siralmas pusztulást, amely a tüneményes szép folyót érte.

Ime, az ezerszentendős kincset így veszítjük el. Ugy járunk vele, mint valami nagy darab gyémánttal, amelyet semmivé tett a sok csiszolás. A Tisza is hatalmas volt vízben, halban egyaránt, amíg agyon nem szabályozták. S amíg a termő talajról lecsapott vizet szük mederbe szorították s ezzel új forrást nyitottak a magvetőknek, addig a kotrógépekkel, amelyek egészen le a mammuth-korszakig szántottak bele a vén Tisza iszapmedrébe, elriasztották a sok halat, amelyben a Tisza annyira bővelkedett. S a keresetforrásától megfosztott nép mesterséges halastavakkal igyekszik pótolni a kincset, amelyet a Tisza medréből már teljesen kihasználott.

De talán csak csöndes tündése a vén Tiszának az apadás? Mert ott lappang med-

rében az őserő, amelyet a költő megénekel. Ne busuljatok, Tiszamenti halászok! Eljő még az idő, amikor megújra újra a lassu folyódaglás. És akkor bajos lesz megállítani.

Budapest, október 17.

— BUDAPESTI NAPLO. Október 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király Gödöllőn. Gödöllőről jelentik: A valkói erdőben tegnap udvari vadászat volt, amelyen a király egy nagy agyaras vaddisznót lőtt. Résztvettek a vadászatban a toskánai nagyherceg, Lipót és György bajor hercegek, Liechtenstein hercege, Paar főhadsegéd, Pittlik és Lihen báró őrnagyok, Dittel és Hoehnel századosok, Pettera fővadászmester és Kerzl udvari fő-törzsorvos, ki egy hatalmas ki-ejlett 16-os szarvast és egy vaddisznót lőtt. A három hercegi vendég összesen 97 darab szarvast ejtett el. Gizella főhercegnasszony november 6-én érkezik meg, tiszteletére róka-vadászatok lesznek; ezt mutatja az az intézkedés, hogy a számára érkezett 8 telivér vadászlóhoz még négyet szállítsanak Bécsből Gödöllőre. A király — a legújabb megállapodás szerint — e hó 27-én utazik el vejevel Lipóttal bajor herceggel és unokájával, György herceggel.

— Vilma királynő eljegyzése. A hollandi nép határtalan örömmel fogadja ifjú királynőjének eljegyzését Henrik mecklenburg-schwerini herceggel. A vőlegény tegnap megérkezett a Hága mellett levő looi kastélyba. A németalföldi határon a miniszterek és az udvari méltóságok üdvözölték. Vilma királynő az országváltást is értesítette eljegyzéséről. A hivatalos értesített, mint egy hágaí távirat jelenti, ma olvasták fel a második kamarában, amely utasította elnökét, hogy fejezze ki a királynő előtt a Ház szerencsekívánatait és egyuttal mondjon köszönetet annak az örvendetes eseménynek a közléscért, amely ugy a dinasztírára, mint a hazára nézve a legnagyobb jelentőségű.

Hága, október 17.

Nagy meglepetést keltett egész Hollandiában Vilma királynő váratlan jegyváltása. Vilmos császár rendkívül meleghangú táviratban gratulált a királynőnek. A cártól és az angol királynőtól üdvözlő telegrammok érkeztek a hágaí udvarhoz. A királynő vőlegénye magas termetű, dőlceg és nagyon szép férfi és pompás lovas. Henrik herceg ma fogadta a minisztereket, azután kikocsizott a királynővel s a királynő anyjával. A lakosság lekesen üdvözölte a mátkapárt. Az esküvő minden valószínűség szerint januárban lesz.

— Lajos Győző főherceg levele. Lajos Győző főherceg, védőhelyettes gróf Csekonics Endre kir. fő-asztalnokmesterhez, mint a magyar Vörös-Kereszt egyesület elnökéhez a következő kéziratos levelet intézte:

Nagyméltóságot! Az előterjesztett 1899. évi jelentés önök éreke ödéssel és teljes megelégedéssel vettem tudomásul. Kimerítő tájékoztatást nyújt az a magyar szent korona országai Vörös-Kereszt egyesületének nagyarányú munkásságáról, mely háboru esetén az önkéntes egészségügyi szolgálat megfelelő ellátására béke idején pedig határozott emberbaráti tevékenység kifejtésére irányul. Külön megelégedéssel látam a közgyűlési jegyzőkönyv negyedik pontjából, hogy az egyesület az Erzsébet kórházban évek során át felmerült kötelességét teljesítve immár 218.840 főt 71 krt tesz ki, segély-számlájára vitte át. Kellemben indítatva érem magamat azért, hogy az egyesületi elnökségnek és a központi választmányoknak, nemkülönben a vörös-kereszt jelvény alatt működő összes választmányoknak és fiókegyesületeknek s egyuttalában az emberbaráti cél érdekében áradó egyéneknek legmegerőbb köszönetemet és őszinte elismerésemet nyújtsam a magyar ország vörös-kereszt egyesület tolvtonos tevékenységében tanúsított hazaifas és buzgó munkaközületért Klessheim, 1900. évi október hó 14-én. Lajos főherceg, s. k.

— A beteg oszák király. Egy drezdai távirat szerint Albert király állapotáról a következő udvari jelentést adták ki:

A beteg éjszakai nyugalmát különösen bal-lábanak lájdamá zavarta. Reggel felé néhány óráig nyugodtan aludt. Ereje lassan visszatér. A beteg tegnap néhány órára lő kelt az ágyból.

— Zsilitszky államtitkár Békés-Csabán. Holnap avatják föl Békés-Csabán az új főgimnáziumot. Az ünnepségen a kultuszminiszter Zsilitszky Mihály államtitkár képviseli, aki ma odaérkezett. Választói bandériummal fogadták és lelkes beszédekkel üdvözölték. Este fátylasmenet volt tiszteletére és a várost kiviláztatták.

— A svéd király beteg. Stockholmból jelentik, hogy Oszkár svéd király megbetegedett. A betegségéről kiadott jelentés szerint a király néhány hét óta bronchitiszben szenved és teljes nyugalomra van szüksége, amiért is azt ajánlották orvosai, hogy egy ideig egészen tartózkodjék a kormányzati teendőktől. A király kifejezett kívánságára ma a trónörököszt bízták meg ideiglenesen a királyi kormányhatalom gyakorlásával. A storthingot a trónörökös fogja megnyitni és ez alkalommal leteszi az esküt.

— Főispáni beiktatás. Sáros vármegye törvényhatósági bizottsága október 16-ikán Taly József alispán elnökle a att rendkívüli közgyűlést tartott. A gyűlésnek tárgya egyedül az a belügyminiszteri leirat volt, melylyel a vármegye tudomására hozta, hogy ő felsége főispáná dr. Bórosy Jenő miniszteri osztálytanácsost nevezte ki. A gyűlés lelkes örömmel vette tudomásul a kinevezést és elhatározta, hogy az új főispánt ősi szokás szerint lényes ünneppészéggel fogja állásába beiktatni. A közgyűlés az ünneppészék rendezésére Ghillány József királyi tanácsos elnökle a att rendező bizottságot küldött ki. A beiktatás alkalmasint november 12-ikén lesz.

— A terézvárosi bucsu. A fővárosnak legnépesebb és legzajosabb bucsuja a terézvárosi bucsu, mel et most vasárnap, október 21-én tartanak meg. A terézvárosi plébánia-tempóban ezen a napon reggel hatkor kezdődnek az ajatosságok. A zenés mise délelőtől tíz órakor lesz. A főistentiszteleten Steiber Vince apátjelölés leg celebrálni. A bucsura nagyban készül a kerület lakossága.

— Frigyes császárné betegsége. Berlinből jelentik, hogy Frigyes császárné állapota válságos. Az özvegy császárné szivbajjal komplikált vesebajban szenved. A nyáron még Olaszországban utazott és Saalburgba történt visszatérése után is jóideig résztvett az udvari életben. Naponként kikocsizott és megtekintette a saalburgi építési munkálato-kat. Most Spielhagen udvari orvosa gondos ápolása alatt tekszik a saalburgi vár boltozatos termében. Főleg a lélekzetvételeben beállott néhalm zavarok okoznak majdnem elviselhetetlen já dalmakat a betegnek. Fia és menyje: a német császári pár, valamint Henrik herceg és neje 15-én érkeztek meglátogatására s csak este tértek vissza. Friedrichshof várát a látogatók elől immár teljesen elzárták és a császárnak naponként többször tesznek jelentést az anyacsászárné állapotáról. Friedrichshof kastélyt a végből Homburggal, a császártartózkodási helyével teleonnal kötötték össze. A beteg császárné betegágyához táviratilag szólították unokáit, Eitel-Fritz és Adalbert hercegeket.

— Fússon a nyomorult. A német-francias háborúnak a porosz részen akadt egy igen rossz katonája is — a többi között. A neve Schirmann Károly. Gyáva volt és engedetlen, még pedig Metz előtt, ahol ugyancsak szükség volt arra, hogy minden katonán többet tegyen a győzelem érdekében, mint amennyi a kötelessége. A rossz katonát halálra ítélték, aztán élete fogtyágot fogházra változtatták át az ítéletet. Ki is törté a büntetésből majdnem harminc esztendő. Most aztán megkönyörült rajta a császár és azt mondta, hogy: — fússon a nyomorult. Kibocsátották. Vén ember lett belőle a harminc esztendő alatt.

— A hólabda. A kereskedelemügyi miniszter erővelsen meg akarja rendszabályozni a hólabdát. Nem az ilyen nevezet alatt ismeretes gyűjtést, amelylyel gyakran játékonysági, de leggyakrabban klerikális célokra szoktak kedves adományokat összeszedni, hanem furangos üzletembereknek ezt a módszert utánozó szédélgetést amely hiszkény emberek zsebére ntazik. Ezt az üzletet a fővárosban valamennyire elfojtották, s most a vidéket árasztották el a hólabdaszevények, amelyekkel két-három koronáért zseborákat és minden éle értékes tárgyakat ígér az éleimes csaló. Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter most körrendeletet küldött az ország összes másodfoku iparhatóságához, melyben a hólabda-üzlet ellen erőly fellépést s ennek a szédélgetésnek a tökéletes kiirtását követeli.

— Egy törvényhatóság elismerése. Hódmezővásárhely törvényhatósága lelkes érzelmekekkel ünnepelte mai közgyűlésén idős gróf Fálffy Jánost fejedelmi alapítványáért. A közgyűlés Endrey Gyula képviselő indítványára egyhangulag elhatározta, hogy a nemeslelkű gróf iránt elismerését és háláját jegyzőkönyvileg örökíti meg és a jegyzőkönyvi kivonat mellett hazafiuu lelkesedéssel üdvözli a nagy jótévőt.

— Kiténtetett perza főkonzul. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a királyi surányi Back Hermannak, a párisi perza főkonzulinak aki magyar állampolgár és magyar nemes, a harmadosztályú vaskoronarendet adományozta. Surányi Back Herman nagyon kedves embere a perza sahnak s úgy mondják, hogy a sah az ő biztatására jött el Magyarországra.

— Szókimondó. Kacsér Vilmos fiatal hírlapíró ilyen címen egy új helaplott indított, amelynek kie-lészetebb a tartalma. A lap a maga szempontjából ügyes-

— **Zepelin léghajója felszállt.** Friedrichshafen távirat jelenti, hogy gróf Zepelin léghajója ma délután 4^{1/4} órakor újra felszállt. Nagyszámú közönség nézte az érdekes kísérletet s maga a württembergi király és királyné is egy gözsonakból figyelték a léghajó mozdulatait. A távirat szerint a kísérletek sikerültek, mert a léghajó teljes fordulatokat végzett és szél ellen evezett. A léghajó Innenstadt felé vette útját. Közlebbi adatok a felszállásról nincsenek a táviratban, de a nyáron történt felszállás kudarcát után most még nagyobb székeszisszel kell fogadnunk a kísérletek eredményét, mint akkor Szembetűnő különösen ebben a távirati jelentésben az a biztosság, amelylyel a kísérletek sikerét adja hírül, s talán nem alaptalan az a sejtés, hogy a felszállás kritikája tulajdonképpen az öreg gróf Zepelin véleménye, aki már a nyári kudarcot vallott kísérletekkel is nagyon meg volt elégedve. Azért kár volna innen távolból bármiképpen is kiesinyelni a lelkes főúrnak buzgósgát és el kell ismerni, hogy munkáját egy hosszú életnek küzdelmes tanulmányai tesztek becsessé. És ha csak egy párnyival is hozzájárul léghajójának minden újabb útja a kormányozható léghajó problémájának megoldásához, már ezzel is megérdemli, hogy bizalommal várjuk további kísérleteit.

Friedrichshafen, október 17.

A Zepelin-féle léghajó felszállási kísérleteit kedvező idő esetén holnap és a következő napokon folytatják, mert azt hiszik, hogy a gázkészlet 10 napra elegendő.

Friedrichshafen, október 17.

Miután Zepelin gróf léghajója háromnegyed óra hosszat 600 méternyi magasságban haladt és Seemoos közelében különböző fordulatokat és kanyarodásokat hajtott végre, több más sikerült mozdulat után, kevéssel 6 óra előtt, Mauzellől egy kilométernyi távolságban szerencsésen leszállt a tóra.

— **Takarodó.** Bier német professzor már-már azon az úton volt, hogy nagy föléledzéssel gazdagítsa az orvosi tudományt. Hogy, hogy nem, rájött valamilyen képpen, hogy a kokainnak kis adagokban a hátgerinche való lecsökkentése érzéketlenné teszi a test alsó részét, úgy hogy azon létképp esontoperációkat úgy lehet végezni, hogy a beteg nem szenved. Dicsőretére szolgál a professzornak, hogy a veszedelmes oltást magán próbálta ki először, s példáját követte az asszisztense is. Csak hogy az eredményt nem tartották kielégítőnek, annyira nem, hogy mérgezési tünetek mutatkoztak rajtuk és erős fejfájást kaptak. S mivel több orvos is súlyos aggodalmát fejezte ki az eljárás ellen, a professzor maga inté kollégáit, hogy ne kísérletezzenek a találmányával.

— **Nehéz lovasság.** A berlini sajtóbírószám tegnap kacagott. Majd kicsordult a könnye a komoly férfiaknak, hallván azt a védelmet, melyet a vádlott, egy müncheni élelap szerkesztője előterjesztett.

A panaszos a müncheni első nehéz lovasszerep volt, melyről az élelap ezt írta:

A müncheni nehéz lovaszerepből senki sem jelentkezett a kínai expedícióban való részvételre. Ebből még nem szabad arra következtetni, hogy az első lovaszerepből hiányzik a bátorság és a hazafias érzés. Mindnyájan tudjuk, hogy a bajor ember csak ott élhet meg, ahol frissen csapott sört íthatik. A kínai háboruból ez természetesen nem lehetséges. Minthogy a nehéz lovasok a tökéletlen ellátás miatt csak rosszul hadakozhatnak, a németek hadi becsülete megkívánja, hogy esendően ott maradjanak.

— Nos, vádlott, kérdezte az elnök, mi a megjegyzése a vádra?

— En ártatlan tréfának véltem a dolgot — mondta szemhunyorogva a szerkesztő. Elismerem, hogy a lovaszerep minden tagja kitűnő katona és kitűnő lovas. Tekintettel azonban arra, hogy nehéz lovaszerepből van szó, szabadon megjegyezmem, hogy irodalmi kérdésekben ezek az urak, jellegük-höz híven szintén nagyon nehézkesek.

A bíróság kacagott s fölmentette a vádlottat.

— **Boccaccio hazájából.** Olaszországban, a rémes szerelmi drámák hazájában újabb szenzáció foglalkoztatja a közönséget. Vagy harminc évvel ezelőtt történt hogy egy Rigoza Mihály nevű férfi szerelmi viszonyt kezdett Marotti Adél asszonnyal. Rigoza szülői és a hülsen asszony férje mindent megtudtak s iparkodtak helyreállítani a család békéjét. A szerelmek erre megmérgezték Rigoza szülőit és Marotti urat, azután egy befolyásos monsignore segítségével Amerikába szöktek, ahol egybekeltek és egy év után visszatértek Olaszországba és Nápolyban telepedtek le. Senki sem ismert bennük a szörnnyű büntött tettesre s így éldegéltek a legnagyobb boldogságban harminc évig, mígnem a napokban egy régi rendőrtisztviselő a nyomukba jutott. Legott letartóztatták őket s most az ítéletet várják. Boccaccio sem találhatt volna ki külön szerelmi történetet.

— **Házasság.** Dr. Keményffy Gyula fővárosi gyakorpil orvos október 28-án déli tizenkét órakor vezető oltárhoz Schermann Etke kisasszonyt, dr. Schermann Adolf budapesti tiszt főorvos leányát.

Rusznák Soma eljegyezte Krausz Mariska kisasszonyt.

— **Bresci büntársai.** New Yorkból jelenti tudósítónk, hogy a newjersey-i kormány Pattersonban nyilvános vizsgálatot rendelt el annak megállapítása végett, vajjon Umberto király csakugyan összeesküvésnek esett-e áldozatul. A vizsgálatot Trimble ügyész vezeti s első sorban azt kutatja, hogy Quintovallo borbélynak akit Olaszországban elfogtak volt-e része a bűntettben. A newjerseyi vizsgálat érdekessége az, hogy ez az első eset mikor az Egyesült-Államok hatóságai Európában elkövetett bűntett ügyében akcióba lépnek.

— **Az abruzzói herceg hajója.** Csak az ímént tért haza az abruzzói herceg észak-sarki utjáról, s ez alkalomból otthon Olaszországban nagy ünnepségekben vett részt. Meg is érdemelte a bátor prince az ovációt, az mégis valami, hogy ilyen nagy ur, aki kényelemben és élvezetek között élhetett otthon tölthetné a napjait, elmegy a legfagyosabb világba, fölfedez, fotográfál, jegesmedvékre lövődöz és nagy veszedelmeknek is kiteszi magát. Hogy nem volt tréfa ez a kirándulás, az a herceg hajóján is megállítja. Azt úgy összeviszta roppantották a jeghégyek, hogy alig lehetett vele visszajövet elérni Norvégia egyik legészakibb parti falucskáját. Ott annyira-mennyire megtelődtek-földöztek, s amugy kitarozva, még eljuthatott a prince egy délebbre eső kis norvég kikötőbe. De onnantul már kényelmesebb hajón utazott haza, a maga észak-sarki alkalmosságát pedig ott főn hagyta északon. Hogy pedig kipihente magát a fáradalmait a herceg és kissé elmúlt a dicsőség mámorja is, eszébe jutott neki a derék észak-sarki jármű, amely utána busong a norvég fjordok alatt. Hát törte a fejét, hogy mit csináljon vele. És csak azt tudta kifundálni a herceg, hogy adják oda a legtöbbet ígérőnek. Ezt megtáviratozta, de az idea nem vált be, a Stella Polare nem hazya magát elkötárvetyni. Egy-két szegény halász megnézte, körülzsláglasztja, aztán ott is hagyta. Szóval nem akadt gazdája a derék, viharedett járműnek, amely továbbra is ott vesztegel a fjordok alatt és bizonyára nehezteléssel gondol a hálátlan prinere. Ez pedig, mivel úgy se tehett egyebet, emberségesebbet gondolt. Korrigálta az első ideaját és oda ajándékozta most már a Stella Polaret az olasz haditengerészetnek, hogy tegye el a nevezetes észak-sarki kirándulás emlékéül. A hadi tengerészlet most majd haza vontatja a hánytvetett hajót.

— **Ötvennyolc család koldus sorban.** Nemrégiben egy délelőt alatt ötvennyolc derék becsületes székely család jutott koldusbotra Oroszhegyen, Udvarhelymegyében. Vasárnap délelőt kigyulladt egy ház, a szél továbbhordta a tüzet s mire le kellett volna telepedni a szegényes ebédhez amelynek a megszerzése azon a vidéken sokszorosan több verejtékbe kerül, mint az istentől áldottabb helyeken, ötvennyolc ház helyén üszök üstögött csak. A székely népből, ebből az igazán erős fajtenartó elemből jutott koldusbotra ötvennyolc család. Ötvennyolc kemény magyar ember sir a háza romjai fölött s gondolkozik kétségbeesve azon, hogy hova hajtsa le a fejét — nem ő, hanem az asszony, a gyerek és hogy mit egyenek holnap, holnapután. Az a község amugy is a legszegényebbek közül való. Nem egészen kétezer lakója van és alig kétezer hold a határa. Olyan határ az is, amiből csak vasakarattal, ember elelti munkával lehet kiderőszakolni a szűkös kenyeret. De lehetett valahogyan mégis. Arra van teremtve a székely, hogy küzdeni tudjon. Ma azonban már hiábavaló a küzdelem. A gazdasághoz szükséges szerszámok nagy része belepusztult a tűzbe s a lángok leégtek a tönkrement emberek energiájáról is azt a zománcot, ami megvédi azt az elkeseredés ellen. Ez a kis csapat magyar tönkremegy ott az ország szélén, ha nem sietünk a segítségére és pedig hamar, mert jön a tél, a hideg s meg agy az asszony és a gyerek, a kiért pedig újra és minden csapás után újra dolgozni kell. Jó emberek, Oroszhegyen (Udvarhelymegyében) történt a veszedelem, oda kell küldeni minden segítséget a segélyosztó bizottság címére.

— **Magyar dal Perzsiában.** A perzsa sah elutazása előtt magához hívatta Bachó karnagyot, a honvédeknek drágaságát és megkérte, hogy a perzsa udvari zenekar részére ajánljon alkalmas darabokat. A karnagy e felhívásra átadott a nagyvezérnek 62 magyar indulót és 10 operát. Ezért a perzsa sah a nap- és országlárend IV. osztályával tüntette ki Bachó karnagyot.

— **Ma.** Ne tessék már kertekeket keresni az aszfaltban. Egy sínes. Egy héttel ezelőtt még kitelepedett egy-egy vendég az oleanderek mögé, de feljöttben és didergelt az istenada s a pincérek felgyűrt gallérral dideregtek körülötte az illendőség okáért, hogy ne legyen éppenséggel egyedül. Aztán fogyni és fogyni a dacos emberiség, míg végre a kávés és vendéglős urak kiadták a személyzetnek a parancsot, hogy be kell hordani a kertet. Nem nagy munka volt. Nyomoruságos, szerencsétlen budapesti kertek, végük van egy félóra alatt. Amint nézi az ember, hogy hogyan cepelik le a virdeket, amikben zöldség szomorkodik, keserű melankólia fogja el. Ezek mögött a csebrek mögött nyaraltunk mind jámborok és — miacoda szomorú egy nyár volt. Ma pedig már elérkezettünk a próbatűtéshez. Némely ember, a főrendiház néhány tagja, pár virilista és a nagyobb bankok direktorai még porosz szénrel próbálgatják megönni a kályhát. Azonban a nép közé kiszivárogtat már annak a hize, hogy ők se bírák ki ezt a drága meleget. A kispénzü ember pedig egyelőre csak spekulál azon, hogy miképpen lehetne kihúzni a telet, amely pedig nem igérkezik olyan kegyelmesnek, mint amilyen a tavalyi volt. Mindenféle lehetetlennél lehetetlenebb tüzelő anyag terve van már vére, többek között — még a tűzifa is, amit pedig valószínűleg megvet Budapest. Pedig csak az az igazi szép tűz, a poéta-tűz tudniillik, akibe ha belebámul a költő, hát mindenféle versek fordulnak meg az agyában. A fa adja a lira tűzét és a novella-hangulatot. Vagy tetszett-e már olvasni valami szerelmes történetben azt, hogy: — a közzéntűzet bámulta az ifjú, aki különben okvetlenül szerelmes és ebben a minőségében adja rá olyan nagyon a fejét a tűzvizsgálatra, mint például az a biztosság, amely mostanság a színházakat járja sorra — tűzbiztonsági szempontból. És hogy teljes legyen a késő őszi hangulat, amit már csak egy vékony ködfátyol választ el a térről, kiállottak a sarokra a gesztenyések is. A hordárkok kezdik magukhoz kapartintani ezt a szezonikket. Úgy látszik legalább, de az is megeshetik, hogy a piros-sapkás ember éppen csak meglegedni ul le a kemence mellé és szivességből segít az asszonynak a detail-üzletek lebonyolításában. Ilyennek nevezhető például az egy filléres bevasárlás, amely már nem szokatlan a serdületlen ifjúság részéről. A derék kis pénzecske helyét követel magának a forgalomban s némely takarékos apák meg nagynénik úgy látszik visszaélnék a helyzettel.

— **Turista-halál.** Innsbruckból táviratozzák, hogy Köll müncheni mérnök a Császárhégyekben lévő Todtenkeselről lezuhant és szörnyen halt. — A bécsi lapok jelentése szerint egy Müller nevű turista aki szombaton egy Pott nevű turistával a Gesänsba randult ki, társával együtt eltűnt. Azt hiszik, hogy mind a ketten a Reichensteinről lezuhantak és ott vesztették életüket.

— **Páris közepén.** Így messziről Páris közepén csodálatos rend van. Félőz gondnal érkődnek ott a személy- és vagyonbiztosság fölött, nem úgy, mint nálunk, ahol — úgy szokták mondani — a Bakony közepén él az ember. A nagy biztosság illusztrálására csak egyetlen példát hoznak fel a mai párisi lapok. Elmondják, hogy a Saint Sulpice és Auteuil közt közlekedő kis vasúti kocsit, Páris kellős közepén, a Boulevard Garibaldi mellett, tizenöt sühane megtámadta, a kocsi és kalauzt leütötte s aztán nagy nyugalommal látott neki az utasok kifosztogatásához. Tíz asszony ült a kocsiában, akikről leakgatták az ékszereket, elvették pénztárcáikat s aztán udvariasan köszönné vátoztak. A kifosztogatott urhölgyek segítségért kiáltottak, de rendőr sehol sem mutatkozott, Páris közepén...

— **Két szerelmi tragédia.** Egy hetvenhárom éves gazdameber vetett önkézelel véget az életének a torontálmegevei Utriban. Az öngyilkos, Müller Miklós, beleszeretett egy huszonegy éves özvegybe aki azonban nem viszonozta a szerelmét. Az aggyastán bánatában ölkakasztotta magát.

Brassóban özvegy Lestván Józsefné, a brassói gimnázium egyik elhunyt tanárának az özvegye, ölkakasztotta magát, mert a völégénye visszakulde neki a jeggyűrűt. Az özvegy a gimnázium egyik tarárvál járt jegyben.

— **A debreceni polgármester kitüntetés.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Simonffy Imre debreceni polgármesternek a közigygyek terén íelszázadot megnaiadó sikeres működésében szerzett kiváló érdemeiért legfőbb elismerését nyilvánította.

— **A Cséry-féle betöréshez.** Cséry Lajos szentlőrinci nyaralójában — mint emlitettük — a napokban betörők jártak s elvittek 2200 korona értékű ezüst- és ruhaneműt. A rendőrség az egyik tettest Nagy Géza György személyében elfogta. A másik két cinkostársát a rendőrség ma elfogta. Az egyik Vági István haraszti születésű 20 éves urasági inas, a másik pedig Zboray László, csunneven Puli sárospataki születésű 17 éves kárptos legény. A lopott holmi az utolsó darabig megkerült s miután a tolvajok beismerő vallomást tettek, a rendőrség előzetes letartóztatásba helyezte őket.

Muzsikusa már vagy főhadnagye-még? Ma délelőtt rémhir száguldott végig a városban. Azt újságolták egymásnak az emberek, hogy Zöldy Marci urat, azt az újdonsült cigány-prímást, aki ez ideig honvéd főhadnagy volt, elfogatta a térpáncsnokság. Zöldy Marci ur — ámbár hiszen nem ur, hogyha cigány — egy kerepesi-uti kávéház nevezetessége ez idő szerint. Esténként a rendőrség tartja fenn a kávéházban a rendet, olyan szörnyen kíváncsi a publikum arra, hogy hogyan válik be cigánynak a főhadnagy ur. Ebben a kétféle minőségében még nincs teljesen tisztázva az a kérdés, hogy mi is hét voltaképpen Zöldy Marci, cigány-e vagy katonaság ez a kétség adta a publikum számára a megdöbbentő hírt, hogy elveszett a pikantériára éhes Budapest számára Zöldy Marci. Szerencsére nem igaz az elfogadás. Mindössze annyi igaz a dologban, hogy Zöldy cigányt fölcitálták a térpáncsnoksághoz s meghagyták neki, hogy ne muzsikáljon addig, míg a lemondására meg nem kapja a választ. Végre is forma szerint ma még katonatiszt s annak nem az a hivatása, hogy a kávéházi publikumot mulattassa. Az uri cigány belátta, hogy csakugyan elhamarkodta kissé a művészkedést s megígérte, hogy nem játszik a kávéházban addig, míg meg nem kapja elbocsátó levelét. A parancsnokságbeli urak viszont azt ígérték meg neki, hogy hamarosan elintézik az ügyét.

Dasinszky elítélése. A krakkói törvényszék Dasinszkyt a volt reichsrathi képviselőt tíz napi elzárásra ítélte, mert egy rendőrbiztos figyelmeztetése ellenére arra iazgatta a népet, hogy szegüljön ellene a rendőrbiztosnak. Dasinszky semmisségi panaszt adott be és letelezett az ítélet ellen.

Öngyilkos magyar tiszt. Említettük már, hogy gróf Normann Károly nyugalmazott magyar honvédeleztres Nürnbergben megmérgezte magát. Gróf Normann valamikor Budapesten is élt, de azután Brunnbe költözködött. Mint a németországi lapok írják, nagy nyomora miatt lett öngyilkossá. Nürnbergben csak egy napig élt a szállóban, ahol megmérgezte magát. Haldoklása közben magához hivatva a fogadó gazdáját s elmondta neki, hogy hiába remélte, hogy Nürnbergben pénzt fog kapni, nem fizetheti meg fogadóbéli tartozását s ezért mérget vett be. A szállótulajdonos kezdetben azt gondolta, hogy vendége tréfiál, de csakhamar mutatkoztak rajta a mérgezés tünetei. A fogadós kórházba akarta szállíttatni, de még utközben meghalt.

Drágaság a francia könyvpiacra. Tavaly nagy mozgalmat csinált Párisban az a változás, hogy az ismeretes sárga borítékú könyvek árát 2.75 frankról három frankra emelték föl. A francia könyveknek újabb drágulásáról érkezik megint hír. A sárga könyveket most már meg 3.25 frankért adják a boltosok. Azt adják a drágulás okául, hogy a könyvpapíros főként a szénárak erős emelkedése következtében negyvenegyenöt perccenttel emelkedett. Ennek következtében más formájú könyvek is drágábbak lettek. Huszonöt centimes köteteseket ötven centimesért adnak, egy frankos kötetet 1.25 frankért.

Szerelmi dráma Kőbányán. A kőbányai Jászberényi-uton lévő Wobr-éle fogadóba tegnap este egy fiatal pár állított be s a 21-es számú szobát foglalta el. A vendékönyvbbe a férfi a következőket írta: *Balog József és neje.* A pincéernél teát rendeltek s meghagyták neki, hogy reggel nyolc órákor kopogtasson az ajtón. Mindez pedig szomorú előkészület volt arra, hogy a fiatal pár együtt menjen a halálba. *Balog József* péklegény léteire hiába kérte feleségül *Pollacsok Szerénát*, egy gyöngyösi koremsáros leányt. Az apa kiköszarazta, de a leány hűségesen követte és megszöktek együtt. Tegnap beszálltak a Jászberényi-uti fogadóba és a tea után loszorfordolatot ittak amit huszonöt csomag gyufából kotyvasztottak. Reggel retentő kinok közt voltak, amikor rájuk találtak. A Rókusba vitték őket, ahol magukhoz tértek s elmondták tragédiájukat.

Főljelentett szélhámosok. Két szélhámos már húzamosabb idő óta lojvatja üzelmét a fővárosban, hol a *Magyar Távirati Ügynökség*, hol a *Pesti Távirati Iroda* nevű szédelő vállalatok nevében. A két iparlovag elien ma több karvallott nevében főljelentettek a rendőrségnél, mely rögtön megindította ellenök az eljárást.

(x) **Ha őszül a haja,** használja a *Stella*-vizet, mely nem fest, hanem a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 korona *Zoltán B.* gyógytárában, Budapest Sétány-utca és Szabadság-tér sarkán.

(x) **Lukács Vilmos** bankházából, Budapest, V., Fürdő-utca 10. sz. a., vegyenek osztályrészegéket. $\frac{1}{4}$ a 12 kor., $\frac{1}{2}$ a 6 kor., $\frac{3}{4}$ a 3 kor., $\frac{1}{2}$ a 1.50 kor. portómélessen.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyujtot!**

(x) **Honi ipar.** Ajánlom általánosan ismert, saját gyártmányu posztó bokavédőim (gamasni). Kapható drapp, oliv. szürke, bronc és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajcár. Hölgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. *Kertész Pál* divatruházában, Kerepesi-ut 44. sz., a Népszínházzal szemben. Eladás nagyban is.

Erkel Sándor temetése.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, október 17.

Utoljára köszöntöttük levett kalappal *Erkel Sándort*, a zseniális karmestert, amint érekeposorójában kihozták a *Magyar Királyi Operaház* előcsarnokából. És úgy rémlett, mintha dicsőült atyjának, *Erkel Ferencnek* szoboralakja előrehajolt volna, hogy ő is üdvözölje immáron szintén dicsőült fiát. Lelke e világi zürnavarból kibontott szárnyakkal repült oda, ahol megtalálja áldva sejtett eszményét: az örök összhangot. Önnét ragogy le rák fényes alakja. Nemzedékről nemzedékre. Elő erőben. Példaképpen. Ami benne földi, azt ma adtuk át a földnek. Legyen neki könnyű a honi rög, amelyet úgy imádozt.

Az éjszaka feállították *Erkel Sándor* díszes ravatálát. Reggel nyolc órákor megnyit az Operaház előcsarnokának két oldalajtaja és egész délig tolongott a közönség a ravatál körül. Pálma, örökzöldek, rhododendronok álltak a márványoszlopok között és fekete lepel borította a márványpalót, a jölépeszövet tartó pillérekét s azok falait. A zöld lomb- és fekete díszítéseket halványkék fény övezi körül, a villamos oszlárok kékre festett lámpáiból. Az előcsarnok belső hajójában áll a ravatál. A koszorúk színes virága innen is, onnan is kiválik a kísérteties fényből. Főnt a ravatalon volt a nehéz fekete érekeposoró. Körülötte és rajta tömérdek koszoru. A szalagokon többek között ezek a elírások pompáztak:

A nemzeti zenede — *Erkel Sándornak*. — Anna és József — isten veled. — Blanka és Adi — szeretettünk jelölül. — Elfelejthetetlen Sándor bácsinak — Olga és Lina. — Józsi, Jón és Tónika — szeretettel. *Erkel Sándornak* — Békés-Csaba város szünögyi bizottsága. — Bartóky Matild Kalifornia. Volt operaházi tag X/15. 900. — *Erkel Sándornak* — Halassy Béla szintársulata B.-Csaba. — Istén veled, imádozt, szeretett drága jó férjem. — Magyar Színház zenekara — *Erkel Sándornak*. — *Erkel Sándornak* — a m. kir. Operaház magánzereplője. — *Erkel Sándornak* — *Alszehy Kálmán* és neje. — *Erkel Sándornak* — a budapesti posta- és távirata-tisztviselők ének- és zenegyülete. — *Erkel Sándor* halhatatlan emlékének — a m. kir. Operaház. — *Erkel Sándornak* — hü barátai. — *Erkel Sándornak* — a m. kir. Opera műszaki személyzete. — *Erkel Sándornak* — *Jungen Sándor*. — *Erkel Sándornak* — Rózsavölgyi és társa. — *Erkel Sándornak*, a cimbalom lelkes barátjának és első bemutatójának nemzeti operánknak — *Schunda V. József*. — Békés város közönsége — *Erkel Sándornak*. — *Erkel Sándornak* — az országos m. kir. zeneakademia. — *Erkel Sándornak* — az orsz. m. képzőművészeti társulat. — Felejthetetlen emlékül, tiszteletbeli tagjának — *Liszt Ferenc* művészkör — *Erkel Sándornak*, a balletszemélyzettől. — Istén veled felejthetetlen nagy művész, nyugodt békében. — *Erkel Sándornak* — a m. zenekedvelők egyesülete. — *Erkel Sándornak* — a lővaterosi kaszinó. — Az országos dalregyesület — felejthetetlen karnagjának. — *Erkel Sándornak* — Budapest székesőváros közönsége. — *Erkel Sándornak* — a kolozsvári nemzeti színház tagjai. — *Erkel Sándornak* a kolozsvári zenekezerivarium. — *Sándor, Mariska, Jenő, Sárika, Rózsika* — *Erkel Sándor* bácsinak — Felejthetetlen öregiünknek — *Lajos és Pista*. — *Erkel Sándornak* — a Vigszínház igazgatósága. — *Erkel Sándornak* — a Vigszínház személyzete. — A Vigszínház zenekara — *Erkel Sándornak*. — *Erkel Sándornak* — a Magyar zeneakademia. — *Erkel Sándornak* — a hü barát gróf *Zichy Géza*. — A m. kir. Operaház énekkara teletjeteitelen jorrón szeretett főzeneigazgatóknak — *Erkel Sándornak*. — A Magyar Színház tagjai — *Erkel Sándornak*. — Gróf *Zichy Géza* — a hü barátainak. — *Maloczky Vilmos* és neje — *Erkel Sándornak*.

Egész délelőtt telve volt a csarnok közönséggel. Délután egy órákor azután a rendőrség kordont vont hogy megtehesse az előkészületeket a temetésnél való rend fenntartásához.

A gyászszertartásra, mely az Operaház előcsarnokában ment végbe, nagyszámu előkelő közönség gyűlt össze. Roppant sokaság lepte el az Operaház környékét, valamint az *Andrássy-utat*. A rendőrség, mely *Czajlik* tanácsos és *Bockelberg* felügyelő vezetése alatt vonult ki, példaszertien tartotta fenn a rendet. Az Operaházban azonban nem csekély mértékben zavarta a kegyeletet, hogy az igazgatóság különféle jegyeket adott ki mint valami dísz-

előadásához, s a résztvevőket az Opera jegyszedei ide oda küldöztették. Sokan elávoztak e fölösleges zaklatás miatt s hogy e ferde intézkedésből nagyobb zürzavar nem támadt, az a rendőrség tapintatának köszönhető.

A ravatál mellett foglaltak helyet: *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter, gróf *Keglevich István* intendáns, *Miklóvich Ödön* miniszteri tanácsos, az országos zeneakademia igazgatója, *Rózsavölgyi Gyula* polgármester, *Beöthy László* a Nemzeti Színház, *Ditrői Mór* a Vigszínház, *Porcsolt Kálmán* a Népszínház és dr. *Janovics Jenő*, a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója, *Rákosi Jenő*, az Onthon írók és hirlapírók körének elnöke, a budapesti színházak művészei és művésznői, az Operaház tagjai teljes számban, az országos zeneakademia és a nemzeti zenede tanártestületei, az országos dalregyesület, a filharmoniai társulat, a *Liszt Ferenc* zeneművészkör továbbá az összes zenegyületek és dalárdák küldöttégei. Ott volt továbbá *Erkel Sándor* özvegye, három testvére és az egész gyógyszer család.

A gyászszertartást *Stieber Vince* terézvárosi apátjelölés végerte nagy segédlettel. Közben az Operaház magánénekeseiből alakult énekkar adta elő az egyházi énekeket *Noséda* karmester vezetésével. A szertartás befejeztével az énekkar gyönyörűen énekelte el *Erkel Ferenc A halál éjszakája* című gyászadalát. Ezután a lépcsőházban elhelyezett teljes operai zenekar *Kerner* karnagy vezényletével rázendített *Wagner Rikhárd* hatalmas alkotására, *Sigfrid gyászindulójára*, mely rendkívüli hatást tett a hallgatóságra.

A nagy halottat ezután *Mészáros Imre*, az Opera igazgatója bucsuztatta el.

Jajsó hallik — ugymond — mindenkitől, aki tudja, ki volt *Erkel Sándor*, a mi Sándorunk. Es ki ne tudná, mily óriási csapás ez a magyar zeneművészetre, reánk, a magyar királyi Operaház minden tagjára, elveszteni retenthellen vezérét a zeneművészetnek, a legnagyobb dirigent, Imádozt Sándorunk, ki negyven esztendőig küzdöttél lángelkkel, siratuk benned a nagy művészt, de siratjuk legjobb jó barátunkat.

Ha most örökre bucsut veszünk Tóled, dicső emlékéd élni fog itt, a míg kövön marad ez épületen.

Ezzel véget ért a gyászszertartás és az érekeposoró lassu menetben vitték ki az *Andrássy-utra*, ahol hatfogatu diszhintóra helyezték. A kopersó kiivelet alatt az opera zenekara *Erkel Ferenc* szobra előtt *Hunyady László* indulóját játszotta. Az országos dalregyesület részéről pedig a budai dalárda és a Ganz-gyári dalkör *Bellovics* Imre karnagy vezetésével *Egryssynek Miért oly borus* kezdetű gyászadalát énekelte.

E közben megalakult a gyászmenet, melyet lovasrendőrök nyitottak meg. Ezután következtek a koszorús kocsiak az *Entreprise*-intézet házitisztjeivel, majd a honvédeknek, mely *Bachó István* karnagy vezetésével szebbnél-szebb gyászadalokat adott elő, végül a gyászkocsi, amely után az Operaház tagjai lépdeltek. Hosszu kocsisor rekesztette be a menetet, mely esti szürkületkor ért ki a kerepesi-uti temetőbe.

A sirmál *Beöthy László*, a Nemzeti Színház igazgatója mondott megható bucsubeszédet.

A kis emberek világról éljük ma, — ugymond — azokét a kis embereket, akik nagyoknak akarnak látszani és ime temetünk egy nagyot, a nagyok közt is valódi nagyságot akinek egész életében vágya és álma az volt, hogy szerényebbnek és kisebbnek lássék, mint amint valóban. A kozmopolita aramatok középette abban az időben, midőn e hazug trázis: „művész hazája széles e világ” diadalmasan vonul be a magyar szivekbe és elmékbe, egy férfit temetünk, aki minden álmának, minden vágyának, mely minden csábításának elébe helyezte azt a boldogságot, hogy magyar emberként élhetett és magyar emberként halhatott meg. A magyar föld adott neki tehetséget, lendületet e tehetséghöz és erőt hosszú és dicsőséges pályához. S melynek egyik, taán legjelentősebb szakát abban az intézetben töltötte el amelynek nevében diadalmas szívele bucsuzunk most tőle. Néhány pillanat múlva a magyar föld, az általad annyira szeretett magyar föld hantait hullanak kopersódra, *Erkel Sándor*, aki a lelke voltál a magyar zenének, test voltál a magyar művészet testéből. Vajha megismétlődne *Anteus* regéje s a magyar földből, amelyely te benned érintkezünk, amelyet ime a te lelked szentel meg, új erő, új lelkesedés, új lendület szállana reánk. Éleled és halálod így egyesülne abban a nagy és szent munkában, amelyre te az örök harmóniák honából küldjed le áldásodat. Istén veled!

Az operaházi tagok nevében *Várady Sándor* mondott istenhözadót.

Pályatársaim. — így végezte beszédét — akik e szentelt s.rögöir körül egyek vagyunk a pótolhatatlan vesztésgé tájdalában széles e hazában maradjunk egyek nagy nevének kultuszában s tőrheteiténül haladjunk előre azon a pályán, melyre a halott még a s.rkerezéstejével is mutat s melynek utjaiba az ő föl-

KÁVÉ.

Ajánlom kitűnő minőségű kávémat a következők igen olcsó árban.
Nyers kávé.
1 kiló Veszonykávó (igen szép zöld) frt 1.30
1 kiló Gyöngy-kávé frt 1.50

1 kiló Moeca (afrikai) frt 1.40
1 kiló Moeca (finom) frt 1.60
1 kiló Jáva frt 1.40
1 kiló Jáva (finom) frt 1.60
1 kiló Cusabakávé frt 1.70
1 kiló Cuba Portorico frt 1.90
1 kiló Vegyes pörkölt kávé, igen szép és jó frt 1.40

4/8 kiló postaköz megrendelésűi vidékre is teljesen bérmenive, minden más költség nélkül szállítok. — Kérem tisztán és jó minőségű 10 év óta fennálló jó hírnevem köszérék.
Balogh László Budapest, VII., Rottenbillar-u. 12/E. és UZLETEK: VII., Andrássy-ut 86.

magasztosult szelleme ragyog le a magyarok Istenének menyországából.

A sirba tették ezután a koszorukat, elhantolták a mestert és a gyászoló gyülekezet szétszórt.

Látogatás Labunskájánál.

— Az Operaházból az Orfeumba. —

Budapest, október 17.

— Megérkezett Labunskája, a híres táncosnő, — szólított meg ma reggel *Aczél*, a szobaönök. — Miért nem interjúolja meg?

Nem szeretek reggel felébredni, mert a posta mindig kellemetlen: ki ír manapság olyan levelet, amelylyel felebarátjának örömet szerezhetne?! Mi, a *Hotel Royal* nomádjai, akik gyanakodva vesszük át a postát *Christe* portástól, reggelente — (kinek-kinek ez más órát jelent) — legálább elszórakozhatnak a nagy csarnok világvárosias sürgés-forgásán. Érdekesebb vendégre rögtön figyelemmel az embert *Aczél*, akiben, mint minden intelligens szálloda-pincóben, foglalkozásánál fogva kifejlődik idővel az aktualitás érzéke és a megfigyelés. A *Hotel Royal*ban az ember úgy szólván állandóan érdekes intervjú forrása mellett él.

— Labunskája?! — kiáltottam föl örömmel. — Erről lehet beszélni. Rajtam volt a szép redingotkabátom, virággal a gomblyukban, a beretvázközös is jól sikerült. — Itt a névjegyem, jelentsem be!

Várom kellett, még öltözködött. Ezalatt vele foglalkozott a fantáziám, a tükör elő is álltam, — bevallom.

Meglepődtem, amikor Labunskája fényes fogadótermébe beléptem: a csillár alatt egy ur társaságában ebédelt.

— *Marszagra* Armand ur, titkárom. — A bemutatásnál szokásos féltelenséggel egyelőre csak annyit konstataáltam, hogy erősen ki-eljődött orra van.

Egyébiránt ritka szeszácóiban volt részem: Labunskáját egészen felbőltözve láttam. Nyakig. Még a lábát se láttam, előtte az elegáns párisi szoknya. Szép asszony, ah, ő még mindig. Csak a haja táradt. Ugy meglátszik rajta, hogy a Névától a Szajnáig süttöttek, idorították, borzolták, rendezték, festették és megint kimosták. Kék uotai ruhában van és jó husban. Szeme egészségesen kék, még iriss ajkán látni a gyakori vonaglás vonalait telli-arányos termete a nemes paripára emlékeztet. Azok közül az asszonyok közül való, akiket *d'Annunzio* pompás, legyőzhetetlen állapotoknak nevez.

A titkár kitűnő étvágygyal étkezett tovább.

— Nem ebédel velünk? — kérdezte a szép asszony.

— Köszönöm, még reggeli előtt vagyok! — Eszrevenni, hogy Labunskáját már sokszor interjúolták. Rutinnal hagyja magát interjúolni, mielőtt izléssel szeli ketté a véres húst.

— Oh, azok szép idők voltak, amikor tavaly az Operaházban vendég szerepeltem. Látott?

— Nem, de hallottam, hogy gyönyörű lába van. Mutassa meg, kérem!

— Este. A szimpadon.

— Kinek támadt az a jó ötlete, hogy meghívja a Magyar Királyi Operaháza vendég szereplésre?

— *Bécsben* léptem föl a *Colosseumban*. Minden este eljöttek a delegátus urak, vagy huszan. Volt köztük szóke, barna, vörös, kopasz, fiatal és vén. De mindnek tetszett. Meg is ösmerkedtem velük...

— Politizáltak? — Labunskája egy ideig keresgélte emlékei közt, aztán határozottan kijelentette:

— Nem. Soha. De telegrafáltak az intendásnak

Budapestre jöjjön el rögtön, nézzen meg. Gróf *Keplerich* — oh milyen kedves ember, hogy van? — eljött. Tetszett neki a táncos. Szerződteletet őt estére, esténként négyezer forinttal. *Káldy* igazgató — oh, milyen kedves ember, hogy van? már nem igazgató?! Oh!...

Nyolcszor léptem föl, annyira tetszettem a közönségnek. De a sajtó gyűlöl. Miért gyűlölnek?

— En szeretem. — De mondja nagysád, táncolt-e azóta operai szimpadon? Vagy azelőtt?

— Azóta nem. A variété nekem sokkal jobban jövedelmez. 7500 forintot keresek átlag havonta, de kerestem már 15000 forintot is. De nem vagyok milliomos, amint direktoraim híresztelik. Van vagy husz kosztümöm és egy esteli kosztümöm 6000 frankba kerül.

— Ilyen kevés ruha ilyen drága?

— Igen. Lássa, Londonból, ahol a Pallasban léptem föl, Budapestig 300 frankot adott nekem az impresszióim utakötségül. Nos hát ennyit fizettem ki a *Mimiért*, — Irma, hozza csak ki a *Mimit*!

Mimi megjelent. *Mimi* egy ökönyi kis kutya de igazán ökönyi! Csupaszi terrier, csupa csont és bőr, minden ízében lázékenyan és hiszterikusan reszket. Úrnője szeretettel kapja ülőbe és elhagozza enyelgéskeivel. Mellette áll *Irma*, Labunskája kedves magyar szobaánya. Labunskájának aki csak a titkárával utazik, tudniillik minden városban van egy helyi szoba-

lánya, akit tartózkodása idejére föl fogad; valóságos ethnográfiai gyűjtemény! A tulajdonképpeni komor-nája, aki — úgy mond — nagyon „capricieuse”, nem kíséri, mert nagyon ragaszkodik Párishoz. Milyen derék leány lehet! Nálunk nem ilyen ragaszkodik a eselédék. Legalább egy hallom asszonyismerőseimtől.

— *Mimit* most Londonban kaptam ajándékba. Ezeröttszáz frankba került! — tudja megmondani Labunskája.

Ilyen ár mellett úgy hittem, hogy tudja a jó ég, milyen jól idomított kutya a *Mimi*. De nem tud semmit a buta kis kutyácska. Bizonyára nemes faj. Hogy ilyen nagy táncosnőnek ilyen kis kutyája legyen?! Nálunk egy-két kis táncosnőnek van nagy kutyája, — jut eszembe kissé önkényesen *Heine* után.

— Azalatt — folytatja Labunskája a beszédét és az étkezést — a pétervári udvari színházban működtem. De *Petipa* ur — annak a hölgynek az édesatyja, aki önként vendég szerepelt — a világ legkitűnőbb balletmestere megkért, menjek el, mert ártok a leányának!

— Ah, *Petipa* kisasszony, — mondtam akit valaha a cár protegált?! Erre Labunskája kisasszony idegesen kiáskadt:

— Az nem igaz. Soha se volt igaz. Igaz, ami igaz. A cár engem protegált. Valamikor. Most kvittele vagyunk. O imádja a családját és senkit se protegál.

— Hol vannak a gyémántjai? — kérdeztem. Egy bécsi újságíró kollégámnak amúlok szeme elé tudniillik egy millió értékű gyémántot öntött szét az asztalon. Oh ezek a gyémántok, — minő regények szállingóznak róluk a világban?!

— Budapestre érkezve rögtön betettem a bankba. A direktoraim ugyan kívánják, hogy hordjam, — de nem teszem, mert tánc közben már sokat vesztettem el. Az olyanok egészen eléledkezem magamról, és ha ő nem volna olyan erős, biztos, — rámutatott a titkárra, majd hozzátette:

— Ott halhatnék meg rögtön egy egy fordulatnál, ha nem volna oly biztos a lélekjelenléte. Fényes ember, ezelőtt a híres *Zucchelli* táncolt Milánóban. Meg áttam. Rögtön szerződtem.

Ujból megnéztem a titkár urat. Csakugyan löbbébb erős és szikár ember. Arcvonásai erősek és jellegzetesek. Orra még érdekesebb, mintsem az első pillanatban láttam.

— Hogyan érzi magát az orfeumban?

— Nem olyan jól, mint az *Operában*. Deplaszirt vagyok. Mindenki kopiroz engem. Különösen *Titeomb* kisasszony, — tette különös haraggal hozzá, — aki minden ruhámat utánasimáztatja. Ez borzasztó! Tudom, hogy „dekolletált művészetem nem való színházba, — ismerté be az okos asszony — de ezen lehet segíteni. *Coppéliát* nem táncoltam el, pedig *Káldy* igazgató kívánja. — oh nagyon kedves ember? hogy van? — már nem igazgató, igen mondta már, — óh!

— Tudja mit nagyságos kisasszonyom, — mondtam, — szerződjenek megint az Operába!

— Mit fizetnek?

— Hát ezer forintot, — ígértem a magam szakálára.

— Ez kevés. Egy évi szerződés és havonta 3000 frank!

Erre megígértem a zseniális szép asszonynak, hogy beprotégálom az *Operába*. Nem vagyok én rossz fu.

— De hiszen önök zsurnalizáltak ellenem fordultak?

— Hát ez igaz. Csak hogy az *Operaház* igazgató-sága is furesa. Mihelyt olyasmit szidunk, ami nekünk is jól esik, mert kell szidni, — rögtön ránk halgatás és beszűnteti a kellemes bajt. Egyebekben persze!...

— Engedelmet, nagyságos kisasszonyom, — jegygyűrűt látok az ujján. Mi ez?

— A dekorum kedvéért, — felelte okos nevetéssel. — De lássa, itt van egy album. Tele van az ideai kritikákkal. Párisban lakom állandóan a rue du Bois de Boulogne 9. száma alatt de azért becsatangolom a világot. Vigye és olvassa át. Holnap hozza vissza. Esküdjék meg!

Megesküdtem. Vissza is viszem. Majd elbucszutam az elbűvölően bájos hölgytől.

A titkár úrtól is.

(G-ly)

FOVAROS.

(*) A kereskedelmi miniszter a városához. A kőbányai református egyháznak nagy kérése volt a fővároshoz, améivel, hogy loganatja legyen, maga *Hegedűs* Sándor vitt el *Vaszhilmes* tanácsoshoz, a pénzügyi osztály felé. A kérvényben azért tolyamodik a kőbányai református egyház a fővárosba, vegye föl a jövő évi költségvetésbe is azt a huszezer korona évi egyházi és iskola-segítségét, a melyet a főváros csak 1900 végéig engedélyezett. Elmondja későbbben azt is, hogy azért kénytelen még továbbra is kérni a főváros áldozatlanságát, mert százezer koronánál több a deficitje és nincs módjában a nagy öszszegre

fedezetet találni. A tanácsos természetesen megígérte a miniszternek, hogy a reformátusok kérését a főváros kezében fogja elintézni.

(*) A Budapesti Népotatási Kör ma délután ülést tartott *Morlin* Imre emlékére mellett. A jövő évi szükségletre a közoktatásügyi és kereskedelemügyi miniszterektől 1000—1000 korona áll rendelkezésre, a még hiányzó 800 korona bizonyára be fog jölni adakozásokból.

SZÍNHÁZ, ZENE.

A nagy karmester tragikumája.

— Emlékek egy új sir fölött. —

Budapest, október 17.

Az Opera márvány-oszlopai közt fölállított énekkar elzuga: Isten veled!... A Siegfried-gyászinduló hatalmas, komor akkordjai körülbugták a halottat és fenségös fájdalommal siratták a nagy karmestert, aki többé sohasem emeli föl a karnagyi pálcát, hogy a háborgó hanghullámok fölött uralkodjék. Elhangzott a *Hunyadi László* gyászindulója is, esodaszópon és olyan szomorúan, mintha *Erkel* Ferenc siratta volna benne kedves fiát, *Erkel* Sándort, akit a halálban hét évvel megelőzött.

A koporsót kivitték a keropesi temetőbe és letették a sirba, nem messze attól a szent földtől, ahol *Erkel* Ferenc hamvai nyugosznak.

Erkel Sándort eltemették. Es most kimondhatjuk sirja fölött a szomorú igazságot: fizikai romlását súlyos lelki baj okozta. Lelki szenvedések ásták alá lassan-lassan izmos, robusztus testét, míg végre lerokadt, összetört, mint a belőlől elkorhadt fa. *Erkel* Sándort a halátlanság ölte meg.

Kevesen tudták, hogy ez a nyugodtnak, flegmatikusnak látszó kolosszus bensőleg esupu gyöngéd érzés; hogy ebben a vasszoborban szinte nőies érzékenység lappang.

Impressziók befogadására senkinek sem volt lágyabb, fogékonyabb lelke, mint ennek az erős, nagy testű embernek, aki mindig azt az impressziót akarta felkölni a hozzá közeledőkben, hogy nyugodt és közönyös.

Erkel Sándor eltitkolta még a legjobb barátjai előtt is a valódi természetét. El akarta hitetni a világgal, hogy a lelke is olyan erős, mint a fizikuma. Egész életében merev és hideg álarcot viselt és ez alatt az álarc alatt vonaglott a szenvedésektől. Sértések, méltatlanságok érték. Föl volt háborodva, sirt. De könnyei befelö folytak. Könnyeit nem látta senki. Mikor a világ előtt megjelent, szemei nyugodtan, komoran néztek az emberekre, akik azt mondták egymásnak: Ez az ember érzéken! Erre bátran rátoposhatunk!

Es tapostak is sokszor, néha nagyon kegyetlenül.

Erkel Sándornak az volt a tragikumája, hogy tulerősnek akart látszani minden áron; hogy gyöngéd érzéseit mintegy röstelte és azt akarta, hogy keménynek, érzéketlennek lássák azok, akik ellenségei voltak s akiket egy jó szó, egy kis meleg bizalmasság, egy kis barátságos közlékenység talán végképpen lefegyverzett volna. Ha néha egy csöpp ellágyulást mutat, ha megmutatja egy kissé a szívét a fraternizálás kedves óráiban, ha megengedi, hogy a belsejébe lássanak és elámulja, hogy a bántalmak, a sértések fáznak neki: nem támadtak volna rá annyian, nem üldözték volna kegyetlen szigorral és ellenségek helyett barátok támadtak volna körülötte, akik segítségére siettek volna, amikor pozíciója veszedelemben forgott.

De *Erkel* Sándor nem volt közlékeny, nem tárta föl finom, érzékeny lelkét a támadók előtt, nem gondoskodott arról, hogy barátjai legyenek. Annyira ment érzékenységének az eltitkolásában, annyira ment makacs büszkeségében, hogy inkább akart indolensnek látszani, mint olyan érző és energikus embernek, aki sértésekre visszatöréssel felel, agítal a maga érdekében, pártot szervez, hogy az ellenpártot legyűrhesse és minden követ megmozdít, kér, kapacitál, erőszakoskodik, hogy állását megtarthassa.

Amikor ellenségei megszapordtak és jól látta, hogy az ellenséges áramlat csapkodásai közt pozíciója megrendül: összefont kezekkel, közönyös

arceal nézte a támadást. Egy ujjal sem tiltakozott a méltatlan bánásmód ellen: nem szólt eselt az intrigánusok kijátszására; nem használta föl tekintélyének a súlyát, hogy agyonnyomja vele az ostromlókat. Elment. Egyszerűen helyet adott másoknak. S amikor a mellőzés évei véget értek és a skárta tettet visszahívták: egyszerűen visszajött és egy szóval sem panaszkodott.

Nem panaszkodott. De mindent érzett. Százszor jobban, százszor mélyebben, mint azok, akik a szívüket a szájukon hordják. Mindent érzett és mindent magába zárt. És a magába fojtott keserűség iszonyu rombolást vitt véghez a belsejében. Esztendőök titkos fájdalma gyűlt meg benne és ezt a mérges folyamat sohasem öntötte ki a lelkéből; sohasem könnyítette meg magát a főlhalmozódott bántódás emészto súlyától.

Belülről csupa seb volt a szíve. Kívülről nyugodt és közönyös volt az arca.

A test nem bírhatta meg ezt a retentó ellentmondást. Organizmusának minden nemesebb része beteg lett, elsorvadt, összetört. És a flegmatikus óriást ötvenöt éves korában kivitték a temetőbe, közel az édes apjához, aki nyolcvanhárom éves korában ment át a földi dicsőségből a halhatatlanságba — örök fiatalon!

1875-ben, a tavaszi szezon végén vált meg Richter János a Nemzeti Színház operájától. Összesen már Erkel Sándor volt az igazgató, a zenekar kidobosa. (Aki sohasem ütötte maga mellett a reklám nagydobját.)

Mintha tegnap történt volna, úgy látom magam előtt. Akkor volt Erkel Sándor harminc éves és szép, imponáló férfi a javából. Széles, erős homloka fölött tömötten állott a kissé göndör fekete haj; kerek arcát barna körszakáll vette körül; bogár-szemeiben a férfiaság meleg, aranyos nyara csillogott.

Ó volt az Erkel-esalád szemefénye. Fejedelmi apja még élt, de a királyi pálcát már átadta trónörökösének, aki arra volt hivatva, hogy a dinasztia leghatalmasabb képviselője legyen. A testvérek szintén meghódoltak előtte, még az idősebb Erkel Gyula is, aki szintén kitűnő zenész és operai karnagy volt, mint ő, de vetelkedés nélkül engedte át a vezető szerepet öccse szuverén kvalitásainak. Gyulában mindig több volt a kedves bohém, mint az imponálni tudó főnök. Örökölte édes apja élénk, briliáns temperamentumát, remekül hangszerezett, szellemesen társalgott, de nem voltak erős ambíciói; szerette a szabad természetet, parancsolni nem akart, szívesen elbillárdozott az újpesti kávéházak kis embereivel és nemcsak a strébereknek gunyolta, hanem még a komoly dicsőség utjából is éminzmsig menő könnyűséggel tért ki ez a ragyogó tehetségű Erkel-fiu.

Sándor keveset beszélt, de imponált mindenkinek: az apjának, a testvéreinek, a színház tagjainak és báró Podmaniczky Frigyesnek, az akkori intendánsnak, aki Erkel Sándort nagyra-becsülte.

Intendáns és igazgató közt a legszebb harmónia uralkodott tizenegy hosszú esztendőig. Ez az időszak volt az Erkel Sándor fénykora. Művészi kérdésekben báró Podmaniczky Frigyes mindig örömmel hajlott meg Erkel Sándor kapacitása előtt, akinek a zajtalan, komoly, nem tulszigoru, inkább kollégialis vezetése alatt mindenki jól érezte magát.

Erkel Sándor sorsában akkor állott be az első kellemetlen fordulat, amikor — másfél évvel az Operaház megnyitása után, 1886. februárjában — báró Podmaniczky Frigyes leköszönt az intendánsi állásáról és helyét gróf Keglevich István foglalta el.

A gróf nem lépett föl direkt Erkel Sándor ellen, de alig volt négy-öt hónapig intendáns: a napisajtó egy része szokatlan élességgel támadta meg Erkel Sándort. Többen korrupciót emlegettek, súlyos vádakat hoztak föl és követelték, hogy az igazgató, a korrupció oka és terjesztője, hagyja ott állását.

A gróf nem hallgatott a sürgetők szavára, de teljesen passzív viselkedett és nem védte meg Erkel Sándort a szenzációs támadások idején. Erkel Sándornak ez rendkívül rosszul esett. Súlyos megaláztatás néman viselte, de beteg lett belé.

A meláság akkor támadta meg először a lelkét. A régi kedélyességnek örökre vége volt.

Egy évvel később a gróf idegen művészt kívánt az igazgatói székbe ültetni Erkel Sándor helyébe. Nikisch Arthur már akkor fölbukkant a látóhatáron. Nikisch Budapestre jött, de — mint a beavatottak beszéltek — nemes szerénységgel kijelentette, hogy nincs bátorsága elfoglalni olyan kiváló kapacitás helyét, mint Erkel Sándor.

Ebben az időben történt, hogy a berlini opera fényes ajánlatot tett Erkel Sándornak és a mélyen megsértett, bánkódó ember már-már azon a ponton állott, hogy elhagyja hazáját. Pedig a honvágy talán megölte volna, sokkal gyorsabban, mint a hálátlanság, amit magyarjai részéről tapasztalt.

A sors úgy akarta, hogy Erkel Sándor háláláig itt maradjon és a miénk legyen. Gróf Keglevich István első intendánsága hamar elvégződött és helyére Beniczky Ferenc került, először mint kormánybiztos, később mint kinevezett intendáns. Erkel Sándor megmaradt igazgatónak, de már nem sokáig. Egyszer, egy rosszul sikerült Borgia-előadás után, Beniczky nyers szavakkal vonta felelősségre Erkel Sándort. Erkel arra hivatkozott, hogy a primadonnák berekedtek, Perotti nincs Budapesten, Broulik szintén indisponálva van: ilyen malőrökért az igazgató nem felelős. A replika szintén keményen hangzott és intendáns és igazgató haraggal váltak el. Két hét múlva Mahler Gusztáv, akivel már régebben alkudoztak, igazgatója lett a Magyar Királyi Operaháznak. Ez 1888-ban történt.

Mahler fényes tehetségű dirigens, rendkívül agilis, szerenés igazgató volt, de hogy mennyit szenvedett Erkel Sándor, a második helyre szorított karmester, abban az időben — szokása szerint némán és magába zártan — azt mindenki láthatta, aki Erkel Sándor növekedő rosszkedvét, komor melankoliáját figyelemmel kísérte.

Beniczky Ferencet gróf Zichy Géza váltotta föl 1891-ben. A gróf 30.000 forint végkielégítéssel hamarosan elküldte Mahlert. Erkel Sándor vezetett megint, mint első karmester. De gróf Zichy már egy év múlva leszállította Erkel Sándor fizetését és ide hozta társ-karmesterek *Rebeseiket* Wiesbadenből, akinek nagyobb fizetést adott. Erkel sértett érzézte ki tudta vinni a paritást, de a bosszúság, a szégyen, a mellőzés fájdalma csaknem katasztrófát hozott rá. Szélhűdés érte a lövönatu kocsin, a mikor barátjaival ki akart rándulni Szent-Endrére, hogy szórakozzék a Szent-Endre és Izbég közt fekvő kis falusi eszárban, ahol jó magyaros ebédeket fogyasztottak el gondmentes napokon.

Súlyos és halálössé vált betegsége innen datálódik. Fölépült ugyan, de sohasem volt többé egészséges, és nehéz, tartós apathia fogta el. Ebben a hangulatban már alig sebezte az, hogy egy év múlva Nikisch Arthurt nevezték ki az Opera igazgatójának.

Nikisch Arthur is elment, gróf Zichy Géza is eltávozott; gróf Zichy Géza után jött Stesser, Stesser után báró Nopcsa Elek, Nopcsa Elek után Huszár Kálmán belügyminiszteri tanácsos, Huszár Kálmán után megint gróf Keglevich István. Erkel Sándornak mindegy volt már. Néha még lobbort vetett benne a régi láng; esodálatos mélységgel dirigálta Beethoven Fidelioját és magas szárnyalással imádott édes apja magyar operáit; néha megjelent a filharmonikusok dobogóján és erős, biztos, szuverén kezével diadalra vezette a muzsikusk gárdát; de már karosszékben ült, félig meggyönyörvedve, sáppadt, szinte ólomszürke képpel, fehéredő hajjal; feje szédeltetett és minden pillanatban atól félt, hogy lefordul a székről.

Az Operaházhoz mégis annyira ragaszkodott, hogy végtelenül fájt neki, amikor ennek az évek a tavaszán ráérték az utolsó csapat: nyugdíjba küldték. Már akkor első osztályu temetést rendeztek neki. A legnagyobb diszszel és tisztelettel — félretolták az utból.

Megfosztották atól a gyönyörű alkalomtól, hogy munka közben, alkotás közben, diadal közben haljon meg mint a hadvezér a csatamezőn... abban a színházban, ahol annyi dicsőség volt s ahol annyit szenvedett!

És most a kerepesi temetőben három sir domborul. Egymáshoz közel vannak. Az egyikben Erkel Ferenc, a másikban Erkel Elek, a harmadikban Erkel Sándor. Szélesöndes, holdvilágos éjszakákon el-elbeszélgethetnek egymással a magyar művészetéről és a nemzeti háláról! Mind a kettő nagyon szép téma azoknak, akiknek már nem fáj semmi!

Ábrányi Emil.

**** A rabnő.** Erkel Sándor hagyatékában hír szerint egy csaknem egészen kész opera partitúrája akadt. A kiváló dirigens élete utolsó éveiben szorgalmasan dolgozott ezen a művén, bár még a legjobb ismerősei előtt is titkolta, hogy operát ír. Az opera szövegét tíz évvel ezelőtt Csiky Gergely adta át neki. Címe: *A rabnő*, öt felvonásos és fényes képeket ad a római császárság első századából. Erkel Sándor keveset komponált és csak mint kitűnő instrumentáló vett részt Erkel Ferenc utolsó dalműveinek a hangszerelésében. Annál nagyobb várakozással nézhetünk hátrahagyott operája elé, mely érett tehetségének és nagy tudásának teljességéből fakadt. Amennyiben a hátrahagyott opera még némi kiegészítésre szorulna: a hiányzó részeket Erkel Sándor testvére, Erkel Gyula fogja elkészíteni, aki maga is mestere a hangszerelésnek.

**** Blaha Lujza jubileuma.** A Népszínház jubilaris előadásainak másodiká hétézőn, október 22-én lesz. Ezen a napon lesz huszonöt esztendeje annak, hogy Blaha Lujza asszony a Népszínház színpadán először fellépett. Ez ünnepies alkalommal, mely a magyar népszínmű és tündöklő alakjának is jubileuma lesz, a *Sárga csikó* kerül színre, amelyben Blaha Lujza asszony legjobb szerepeinek egyikét, Bakuj Erzsikét játszza.

**** A Vigaszínház új művészeti titkára.** A Vigaszínház vezetősége művészeti titkári állást létesített s erre az állásra Helldai Jenőt, az ismert fiatal költőt hívta meg, aki már több darabjával aratott szép sikert a színpadon is. A Vigaszínház műintézte Helldai Jenőben becses és nagy munkát nyer, aki szép tehetségét bizonyára értékesíteni fogja abban az új állásában is, amelyre a Vigaszínház vezetőségének bizalma meghívta.

**** Milán király az Urániában.** Ma este Milán, volt szerb király, tíz tagu kíséretével gróf Zichy Jenő, Konstantinovic ezredes, herceg Lahovary ezredes és családjaik társaságában megjelent az Urániában. A fejedelmi vendéget dr. Bessilla Nándor, az Urániaszínház főigazgatója francia nyelven üdvözölte és bevezette páholyába. Műsbron éppen Salomon Odón Párisa volt, melynek képein és kinematogrammain az exkirály igen jól mulatott. Az első felvonás után gróf Zichy Jenő keleti expedíciójának husz legskirűlőbb képét mutatták be *Khina* felvonásaiból. A képeken maga gróf Zichy is többször szerepel. Milán király az előadás végéig ott maradt a színházban és távoztával ismételen elismerően szolt a látotaktáról.

**** Magyar Színház.** Lindh Marcella Mimosáját ma este is frenetikus tapsokkal jutalmazta a közönség. Az illusztris művésznő szubtilis éneke és diskkrét játéka, szinte fölújítja a Gésák ódonosságait a tetszésnyilvánításokból kijutott Ledojszky Gizellának és Sziklainak is. A vendégművésznő házom szép virágbokrotát is kapott.

**** San-Toy.** Sidney Jones kínai tárgyú operettjének, a *San-Toy*-nak előadásai állandóan szuolt nézőtér előtt folynak a Népszínházban. Ez előadások sorozatát eddigéig csak a hétézői jubilaris est szakította félbe. A hét minden napján a *San-Toy* kerül színre az első előadás személyeivel. Vasárnap délután a *Felhő Klárít* adák elő Blaha Lujza asszonynyal, este pedig a *Párisi életet* Küry Klárával.

**** A negyedik Lindh-este elmarad.** A Magyar Színház negyedik Lindh-estéje, A gésáknak péntekre hrdetett előadása, mint értesülünk, elmarad. Az érdekes *Ledojszky Gizellának* betegsége miatt marad el a műsorról, akinek a *Gésákban* Molly szerepét keltele játszania.

**** Blaha Sári első fellépése.** Blaha Sári, mint a Magyar Színház újonnan szerződött tagja holnap, csütörtökön, mutatkozni be először a Magyar Színház közönségének. A fiatal művésznő a *New York szépe* címszerepében lép fel. Az operett többi szerepe a régi kezekben marad.

**** A Népszínház újdonsága.** A Népszínházban a *San-Toy* után következő két újdonsága, mint értesülünk, Gaston Serpenteinek *Ádám és Éva* című operettje és Gerő Károlynak *Asszonyháboru* című énekes fővárosi életképe lesz. A két újdonságnak a sorrendjét az igazgatóság még nem határozta el, de valószínű, hogy az *Ádám és Éva* kerül előbb sorra.

**** Sorma Ágnes Bécsben.** Sorma Ágnes, a berlini drámai hősnő, két ízben is vendégszerepelti fog a bécsi Raimund-Theaterben. A művésznő novemberben három estén, januárban pedig, Oroszországból visszatérőben, négy estén át fog a bécsi színházban játszani.

** Gróf Zichy Géza tanulmányok. Gróf Zichy Géza, a kiváló költő és zeneszerző tegnap Párisba utazott. Onnan Spanyolországba, majd Olaszországba megy, hogy operai tanulmányokat tegyen. A gróf két hónapig marad távol, december végén azonban hazajön. Januárban lesz a gróf jubileuma, melyen mint zeneszerző és dirigens is közreműködni.

** Vidéki színházak. Halasy Béla társulatának szubret primadonnája, Nagy Margit tegnap mutatkozott be B. Csabán a Nebántsvirág címszerepében. Eleven volt és kedves s dalait zajosan megtapsolták.

* Gyermekehárvány és Telefon Hírdőző. A Telefon Hírdőző ma délután 5 órakor — mint rendszer minden csütörtökön — gyermekehárványt rendez a kis előfizetők mulatására. A mai hangversenyen, melyet Zörgő bácsi, a Hírdőző zenélő gyermekújságának vezetője rendez, közreműködnek: Iványi Deszö és Ödly Zsuzsanna urak a Magyar Színház tagjai, Merő Géza és Toll János csellóművész, Gudhi Sarolta és Vendrey Ferencné urókné. — Este a Telefon Hírdőző kagylón keresztül a m. kir. Operaházban színerkerülő Bohémek opera lesz hallható, annak végzetével a Telefon Hírdőző szerkesztősége felolvastatja legújabb híreit és táviratait végül pedig 11 óráig cigányzene lesz hallható az Emke kávéházban.

Szécsi Ferenc visszavonulása.

Budapest, október 17.

Szécsi Ferenc, a Vígyszínház dramaturg-igazgatója, a mai nappal kilépett a Vígyszínház vezetőségéből, amelynek e színház megteremtése óta egyik legkiválóbb, legtevékenyebb tagja volt.

Mi, akik a színházi dolgok napi krónikáját írjuk, nem suhanhatunk el rópkén és felületesen a Vígyszínház dramaturg-igazgatójának épp oly váratlan, mint hirtelen visszavonulása fölött, amelyet elsőrangú színházi eseménynek tartunk.

Szécsi Ferenc a Vígyszínház művészszemélyzetéhez intézett levelében adja tudtunkra hirtelen elhatározását s ebben a levelében egy szóval sem érinti azokat az okokat, amelyek arra az elhatározásra bírják, hogy visszavonuljon abból az állásból, amelyet közel öt év óta egész ambíciójával, s nagy tudásával és tehetséggel betöltött, s amelyre „írói és művészi ideáljai” vonzódtak.

Nem is tartozik reánk, hogy ezek után az okok után kutassunk; mi csupán a tényt magát nézzük nem késünk kimondani, hogy Szécsi Ferenc visszavonulását érzékeny veszteségnek tartjuk a modern színműirodalom és színművészet szempontjából.

Több mint egy évtizede, hogy a „negyedik színház” létesítésének az eszméje felmerült és megvalósítására sok hiábavaló kísérlet történt. Ezek után az eredménytelen kísérletek után ragadta fel az eszmét gróf Keglevich István, de beavatottak és be nem avatottak egyaránt tudhatják és tudják, hogy még gróf Keglevich István erőteljes akcióját is az a veszedelem tenyegette, hogy kőbe foszlik. Megvalósíthatatlan ábránd, vágy és reménykedés maradt volna a Vígyszínház, ha nem akadt volna egy ideális művészi célokért lelkesedni és áldozni tudó, vagyoni és erkölcsi súlylány bíró s mindezekben felül nagytehetségű és tudású férfi, akinek lelkében élt e „negyedik színház” megteremtésének a nemes vágya.

Ez a férfi Szécsi Ferenc volt s bizvást mondhatjuk, hogy az ő „Lenyeg”-szavára született meg a szép Lipót-körtüi színház, amely méltó ékes-sége és büszkesége a fővárosi magyar színművészetnek.

De hogy azzá lett, ebben is oroszlanrészé van a Szécsi Ferenc munkájának. Igaza van Szécsi Ferencnek, amikor a Vígyszínház művészgárdájához intézett alábbi levelében az uttorés és alapvetés őt küzdelmes esztendőjének nevezi az őt esztendőit, amelyet a Vígyszínház dramaturg-igazgatói állásában eltöltött, mert ha kisebb érdemének tudnák is be egynémelyek, hogy a Vígyszínház-at magát létrehozni segítette, azt az elévülhetetlen nagy érdemtől senki el nem vitathatja, hogy ennek a színháznak ő szabta meg a művészi irányát. Neki köszönhetjük, hogy a Vígyszínház természetszerű programja, a bohózatú műfaj kultiválása mellett, sok nagy és komoly irodalmi alkotást láttunk a Vígyszínház színpadán. Ő hozta el hozzánk Zaccani-t és Novelli-t, ezt a két színesz-óriást, akiknek művészet megteremtésénél fogott a magyar színjátszás művészetére.

S amit első sorban kellett volna emlitenünk, egyenesen Szécsi Ferencnek tudható be érdemül, hogy Jászai Mari, a nemzet nagy tragikája, amikor „hontalanul állott a hazában”, új művészi otthonra talált a Vígyszínházban s hogy ez a nagy művész — mint az idei évad programja, Szécsi Ferenc öröksége be fogja bizonyítani, — egy klasszikus repertoire-ra még be nem rendezett színház műsorában fényes tét fog találni nagy művészi kreációknak a megalkotására. S hogy Csillag Teréz, a magyar színművészetnek ezt a másik előkelőségét sem hagyjuk említés nélkül, újra csak Szécsi Ferencnek az érdeme, hogy ez a kiváló művész ma a Lipót-körtüi színháznak egyik ékesége.

Es akik be vannak avatva a Vígyszínház intím történetébe, jól tudják Szécsi Ferencről azt is, hogy milyen odaadó szeretettel foglalkozott a magyar színműirodalom érdekében s amely megközelíthetetlen volt a tehetségtelen színpadi strébe-

rekre nézve s amilyen szívósan tudott ellentállani a féltehetségek ostromának, épp oly odaadással és lelkesedéssel karolt fel minden igazi hazai tehetséget.

Egy neves írónk, akinek a darabjával heteken át foglalkozott, mondta róla:

— Kalapot kell emelni ez előtt az ember előtt! Sohase hittem volna, hogy van Budapesten színház és benne egy ember, aki annyi szeretettel foglalkozik egy magyar szerzőnek a darabjával!

Ennél nagyobb dicsőretet mi sem tudunk mondani a visszavonuló Szécsi Ferencről.

Most, amikor, reméljük nem hosszú időre, elvonnul a színtérről és ott hagyja azt a színházat, amelynek megnyitása első napjától igazi ékes-sége volt, azt a nagy öntudatot viheti magával, amely minden férfimunkának a legszebb és a legnagyobb jutalma, hogy becsületesen és lelkiismeretesen teljesítette kötelességét, sőt messze ezentul igazi önfeláldozással élt annak a színháznak, amelynek ő volt egyik megteremtője.

De nemcsak öntudatában fogja megtalálni nagy munkája jutalmát, hanem abban is, hogy a Vígyszínház, úgy amint bucsuzó levelében maga óhajta: „a kezdet tömérédek nehezségének szerencsés leküzdése után... a kedveltség és köz-elismerés méltó melegét élvezve, biztató virágzásnak, hatalmas fejlődésnek indult s a haladás útjáról soha sem fog letérni.”

Szécsi Ferencnek a Vígyszínház művészgárdájához intézett bucsulevele a következő:

Budapest, 1900. október 17.

A Vígyszínház tisztelt tagjaihoz!

A Vígyszínház vezetőségéből a mai napon kilépek. Szándékom volt önököt személyesen elbucuzni, de megvalom, sokkal inkább nehezemre esik ez a bucsu, mint hogy ne inkább tollhoz nyuljak és ezen az uton mondjak önöknek „Isten hozza”-ot.

Közél öt esztendőnek, az uttorés és alapvetés őt küzdelmes esztendőjének sok közös emléke, közös öröme és fájdalma, sikere és csalódása felelhetlen kötelekkel fűz engem össze önökkel, akik felelősséggel járó, gyakran kényes és mindenkor hálátlan tevékenységi kört felelőlk működésemet — igaz örömmre — rokonszenves bizalommal és esmeréssel kísérték.

Közvetlen tanúi voltak önök az én szakadatlan törekvéseimnek, amelyekkel a Vígyszínház felvirágztatásán, legjobb tudásom és lelkiismeretem szerint közreműködtem, új modern műsort igyekeztem teremteni, amelyben a könnyed mulattatásra szánt darabokon kívül az irodalmi szempontból értékesebb műfajok is méltó helyet találtak. És önök voltak azok, akik a fáradozásaimmal járó sok munkáért, áldozatért, gondért és keserűségért erénytelen buzgalommal és lelkes művészetükkel kárpótlak.

Igenis dramaturgi működésemben, mely főképpen arra irányult, hogy az „önök művészetének érvényesülő alkalmat nyújtson, önök engem igaz köszönetre köteleztek, sok és nagy gyönyörűséget okoztak nekem, amidőn írói s művészi ambícióimnak és ideáljaimnak tevékeny megvalósítóvá lettek és a közönség s a sajtó által egyaránt elismert nagy sikereikkel, a Vígyszínház megalapítása óta a hazai színművészet történetében elmúlt időszakot jelentőssé és emlékezetessé tették.

Soha sem muló elégtétellel s büszkeséggel tölt el engem, hogy egy előkelő, nagy magyar színpad megalapításában és felvirágztatásában tevékeny részt vennem megadatott és megnyugvással, bizalommal tekintek a jövőbe, a Vígyszínházban a művészi tökéletesedéshez törekvő vezető utjára, amelyen önök, kitűnő vezetőjükkel élünk, bizonyára ezentul is lankadatlan eréllyel és lelkesedéssel fognak előre törni.

Ez legfőbb reményem és óhajtam, amidőn, fájdalom, távoznom kell tevékenységem eddigi színhelyéről, amelyre gondolkodásom és érzésem minden szála változatlanul egybeforva marad.

A bucsuzásnak reám nézve amugy is nehéz pillanatát, kérem, könnyítsék meg számomra annak a méltányos belátásával, hogy ha működésemet nem is hozhatott minden művészi várakozásnak egyforma teljesedést, de azért az önök mindenemü jogos érdekeit mindenkor s minden irányban tömelen telhetőleg szívemen viseltem.

Most midőn a kezdet tömérédek nehezségének szerencsés leküzdése után annyi buzdító jóindulatnak és rokonszenvesnek becsülettel szerzett birtokában a Vígyszínház, a kedveltség és köz-elismerés éltető melegét élvezve, biztató virágzásnak hatalmas fejlődésnek indult, bizton remélem, hogy a haladás útjáról soha sem fog letérni.

Végbucuképpen önök mindegyikével, bár csak gondolatban, meleg kézzorítást váltok és őszintén kívánom, hogy mindegyikük, testi és lelki jólétben, minél tökéletesebben lássa teljesülni mindazt, amit az ember és a művész szíve óhajt.

A Mindenható áldása legyen az önök művészi munkáján!

Tartsanak meg, kérem, barátságos emlékezetükben.

Isten önökkel!

Dr. Szécsi Ferenc.

MŰVÉSZET.

□ Az első Erzsébet-szobor. A gödöllői Erzsébet-parkban fog Erzsébet királynénak első emlékszobra állani. A szobor-bizottság tudvalevőleg Róna József szobrászt bízta meg az emlékmegalkotásával. A művész elkészítette a szobornak ötdöntésű mintáját s azt ő felsége holnap fogja Gödöllőre megtekinteni. A szobor mintáját ma Gödöllőre vitték s Róna József személyesen állította fel a királyi kastélynak nagy dísztermében. Ő felségének holnap fogja Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter és Róna József szobrász az emlékszobor mintáját bemutatni.

□ Walter Crane Budapestben. Walter Crane, amióta közénk jött, ünnepelt vendége a budapesti társaságnak. Tegnap családjával együtt Szalay Imréné a Nemzeti Múzeum igazgatójánál, ma pedig Jókai Mórnál volt ebéden. A mester ma délelőtt megtekintette a műgyűjteményt, mely nagyon érdekelte, mert a mester időnként maga is tart művészettörténeti előadást az oxfordi és cambridgei egyetemen. Crane kiállítását az iparművészeti múzeumban folyton sokan látogatják és a fővárosi középiskolák tanulói testületileg tanáraik vezetésével tekintik meg a tanulságos gyűjteményeket, amelyeket bárki ingyen megtekinthet.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ A Királyi Magyar Természettudományi Társulat mai egyetemes szakülésén Kalesinszky Sándor érdekes előadást tartott a magas hőmérséklet méréséről. Előadását vetett képekkel, ábrákkal és készülékek bemutatásával illusztrálta. Ezután választmányi ülés volt, amelyen a titkár jelentette hogy a könyvkiváló vállalat az évi illetménye Lehmann Babona és várszlat című kétkötetes illusztrált munkája lesz. Beválasztottak 161 új tagot, akikkel a tagok száma 8258-ra emelkedett.

○ A Néprajzi-társaság ma délután ülést tartott Szalay Imre elnöklése mellett. A tagok sorában gróf Zichy Jenő v. b. t. t. is jelen volt. Dr. Sebástyán Gyula főtitkár a csodaszarvas mondánkról az eredetét fejtegette. Kovács László ismertette Pathanov K. S. kazáni egyetemi tanárnak a Szabinok nemzetisége című munkáját.

○ Francia munka a magyar huszárokról. Párisban díszes nagy munka jelent meg színes képekkel és gyönyörű metszetekkel Berger-Levrault et Cie. kiadásában, amely a régi francia huszárezredek történetét tárgyalja 1692-től 1792-ig. Címe a ránk magyarokra készerte fontos és érdekes műnek Les Hussards. Les vieux regiments 1692-1792. Szerzője H. Choppin francia kapitány. Tudjuk, hogy az e só huszárezredek Franciaországban magyar menekültekből és szökevényekből alakították, akik a Rajna körül harcoló osztrák császári hadseregből menekültek át XIV. és XV. Lajos idejében francia földre és felajánlották szolgálataikat. A könnyű lovas-ság fontosságára — a mű szerint — először Richelieu bírnok figyelmeztette uralkodóját és javasolta, hogy az Cavalerie Hongroisnak nevezessék. A huszárezredek közt legnevezetesebbek Rátzy, Deák Pál gróf Beresényi László és Eszterházy ezredek. Gróf Beresényi László fia Rakóczy fejedelem barátjának gróf Beresényi Miklósnak, nagy szerepet játszott Franciaországban, maréchal de Francs (tábornagy) és a könnyű lovaság felügyelője lett, megnevezett francia nőt vett el, két fia született, kik egymásután kerültek az ezred élére. A renkiül érdekes s okmányokban gazdag diszmutkról, mint halljuk, egyik jeles tudósunk szándékozik felolvasni az akadémiában. Csak két kisebb kifogásunk volna a mű ellen, melyre a derék szerzőt figyelmeztetni lehetne. Ki bizonyára készségesen kiigazítaná a következő kiadásokban. Tévedés az az állítás, amit egy francia író után felhoz, hogy az első francia huszárok lengyelek. Sobieski huszárai lettek volna. Dumont kitől e vélemény ered, összeveteszi a huszárokat a dsidásokkal. Sobieski lovasa, kinek a képét a szerző közli, látszólag tart kezében, a huszár pedig soha sem harcolt lándzsával. Sobieski lovasai, kik Franciaországba Lesinszki után jöttek, a „lancier-k” ulánusok, nem a huszárok elődei. Jó volna kiigazítani sok magyar nevet is. Rakóczy például következetesen Ragotskynak írja, nejt pedig lengyelesen a princesse Ragotska-nak. Rátzyk nevt Rattzyknak stb. Ezt nem kell Choppin-nak leírni, mert ő katonai okmányok alapján dolgozik és a nevek azokban vannak rosszul; annál inkább számíthatnánk rá, hogy a jeles szerző e csekélységek kijávitán. A mű — ismételtük — érdemes rá, hogy nemcsak tudományos köreink, hanem a nagy közönség figyelmét is lelköltse.

Nyiltér.

Guber Forrás

Leghatásosabb
VÁSÁR
arzenes viz
vérszegénység,
adóbetegségek,
ideg-borbeteg-
ségek stb. ellen.

Kapható az összes asványvíz-üzletekben, gyógyszerár-
drogeriákban.
MATTONI ÉS WILLE, BUDAPEST.

(Az o rovat alatt közlötteknek sem tartalmért, sem alakjért
nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

Egy kis félreértés.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 17.

D. ur udvarias férj és azon töri a fejét, hogy mivel lépje meg a feleségét a születése napjára. A hosszas tündésnek utóljára is ötlet a bére s D. urnak az a kedves ideája támad, hogy annak a majolika gyűjteménynek a párját megfesteti, melyet néhány évvel ezelőt is ajándéka vett.

Az idea jó volt s tett követte az elhatározást. A vázát megfesti egy majolika-festő kisasszony. D. ur sietve ment föl a kisasszony lakására.

— Egy váza festésére volna szükségem kisasszony. Hallom, hogy ön pompásan érti a dolgot. A lakásomon megláthatná a váza mintáját, kérem jöjjön oda holnap, de ne mondja meg, hogy mi járban van, mert meglepetésnek készül. Itt van a névjegyem, rá van írva a lakásom címe is.

D. ur boldogan ment le a lépcsőn, tütyörészett és mosolygott. Az utcán nagyot suhintott a botjával, mikor arra gondolt, hogy mit fog szólni az asszonyka. Az édes.

Ő nagysága még pongyolában van, mikor csöngetnek. Egy halovány, szőke kis leány lép be az elegáns előszobába. Mosolyog, kedvesen, bizalmasan mosolyog.

— Mit parancsol? kérdezi ő nagysága.

H. urat keresem.

— En a feleség vagyok. Mivel szolgálhatok?

— Boocsánat asszonyom, én H. urral személyesen akartam beszélni. Fontos...

— Fontos?

— Igen. Bizalmas...

— Bizalmas?!

— Igen. A kettőnk titka...

— Ön szemérmetlen! — kiált ő nagysága. Ide mer jönni a lakásomra s a szemembe meri mondani, hogy bizalmas, titkos dolga van a férjemmel.

— De...

— Semmi de! Hinaus! Ki vele!

A szőke, halovány leányka ijedten hátrált. Ő nagysága azonban utólérte s kidobta. Kidobta szegénykét. Neki esett a folyosó karfájának s kék folt támadt a kezén, melylyel a majolika vázákat olyan csodaszépen tudta kipingálni.

— Önnek az a panasza, kisasszony, hogy H.-nő asszony meggyanusította, s kilökte az ajtón? — kérdi ma a bírő a halovány szőke kis leányt.

— Igen s mert megütöttem magamat.

— Mi célból kereste ön föl H.-ék lakását?

— Kérem, itt van H. ur névjegye. Ő maga adta ide, hogy keressem föl, majd ad egy vázát, azt másoljam le.

H. ur égre-földre bizonygatja, hogy ő soha életében nem látta a kisasszonyt. A kisasszony megmutatja a névjegyet. Csakugyan H. ur neve áll rajta. Ő nagysága a férjét nézi, a szőke, halovány kisasszony a bírót.

— Nos?...

Csönd van a teremben.

— Ez volt az az ur, aki ezt a névjegyet adta? — kérdi a bírő s szembe állítja a kisasszonnyal H. urat.

A leány nézi, nézi, s aztán határozottan mondja:

— Nem. Nem ez volt s úgy rémlik, nem H.-val kezdődött a neve. Valami D. urnak mondta magát.

A bírő mosolyog s aztán így dönti el a félreértést.

— Bizonyos, hogy H. ur nem járt önnél. Következésképpen bizonyos, hogy nem adhatta önnel ezt a névjegyet. Ellenben bizonyos, hogy a névjegyet adta valaki s ez a valaki D. ur volt. D. ur eloszerlta a névjegyeket s a saját névjegye helyett H. ur adta önnel. Ön egy kis félreértésnek az áldozata, kisasszony s így megbocsáthatja H. asszonynak a dolgot, megbocsátja?

A szőke, halovány kisasszony mosolyog s szelíden mondja:

— Igen. Megbocsátok.

— Es ön, boocsánatot kér a kisasszonytól?

Ő nagysága mosolyogva közeledik a kisasszonyhoz s megfogja a kezét.

— Boocsánat — rebegi — de úgy féltém az uramat!

SPORT.

* A Balatoni Uszók Egyesülete 20-ikán este 8 órakor a Stanoj kúváházban rendkívüli közgyűlést tart. A gyűlésen az új alapszabályokat fogják tárgyalni, kiegészítik a választmányt és beszámolnak az egyesület az évi működéséről.

* A birkózás végeredménye. Ma végződtek a nemzetközi birkó-versenyek. Az utolsó estére nagy közönség töltötte meg a cirkuszt s a fölemelt helyárak mellett is minden jegy elkelt. Először a francia Calmette és a hollandi Dirk van der Berg mérték össze erejüket; szebb és avatottabb atléták ritkán léptek a porondra. A közönség nem tudott betelni az izgalmas fordulatokkal és jó sokáig kétségben volt a telett, hogy melyik viszi el a pálmát. Calmette erősebb, van der Berg azonban ügyesebb és mozgékonyabb volt és egészen lázba hozta a közönséget rendkívül ügyes fogásai-
val és trikkeivel. Újból és újból felülkerekedett s végre is mintegy 45 perc alatt sikerült Calmettet mindkét vállával a porondra nyomnia. Ezután az óriási termetű Kara Ahmed s a csupa izom Hackenschmidt álltak ki a küzdőterre. Három óra hosszáig egvettet sem tettek, mint vált váltán ketve próbálták egymás erejét, s a lomha török, — bár némileg felülmulta az orosz — nem mert döntő fordulatot adni a mérkőzésnek. A negyedik órában végre mégis rászánta magát és nem egészen szabályszerű fogásokkal igyekezett leverni ellenfelét. Ezért a közönség sokszor lepisszgte. Az utolsó órában azonban Hackenschmidt támadóul lépett föl s végül egy rendkívül ügyes fordulattal a törököt magával rántotta a földre és ugyanekkor villámgyorsan fölébe kerülve, egy pillanat alatt lenyomta őt s jó ideig szoritotta le két vállát a közönség tomboló éljenzése közepette. A közönség tüzeesebb része Hackenschmidthez rohant és hiába kapálódzott az akrobata, vállára emelte s úgy hordozta körül a cirkuszban. A nagy birkózás e méltó befejezése után a díjakat osztották ki. Az első díjat kapta Hackenschmidt, a másodikat Kara Ahmed, a harmadikat Van der Berg s a negyediket Calmette.

* Bécsi lövészenyek. A bécsi lövészenyek második napja van holnap. A program nagyobb turisményre nem nyújt kiátást, de elég érdekesnek ígérkezik az Abonnet-handikap és a Hadsereg akadályverseny. Az előbbiben alkalmasint Jász és Mamilla közt dölhet el a küzdelem, míg a másikban Valaki nagy sulya ellenére is a legjobb chanceokkal indul a mérkőzésbe. Tippeink a következők:

I. St. Patrick — Garcia.

II. Satanella — Repülj.

III. Mondaine — Boldog.

IV. Jász — Paraplú.

V. Jablanica — Mr. White-istálló.

VI. Valaki — Aramis.

VII. Kartal.

* A bécsi lövészenyek eredményét a Telefon Hírmondó közli leggyorsabban, mert kiküldött tudósítójának telefonjelentése alapján már a korá elűtött tudósítás részletes tudósítást olvastat fel a versenyek eredményéről. Minden lövészeny felolvasására riadójellet hívja fel a szerkesztőség az abonensek figyelmét. Az összeredményt 5 óra tájban olvassák fel.

TÁVIRATOK.

London, október 17. A parlament nem fog január közepe előtt összeülni.

Az osztrák választások.

Bécs, október 17. Ma van évfordulója a Gausch-és Baderi-féle nyelvrendeletek visszavonásának, amely a Clary-kabinetnek életbe került. A Vaterland ez alkalomból felszólítja a csehekét, hogy a reichsrathi választásokat használják fel a helyzet javítására és csináljanak jó választásokat. Hasonló értelemben nyilatkoztak az ó-cseh és a cseh-klerikális lapok is. A brünni Blas rámutat az obstrukciós politika veszedelmére, amely a centralisztikus abszolútizmusnak egyengeti az útját.

A görög király Párisban.

Páris, október 17. György görög király ma délután Miklós herceg kíséretében hivatalos látogatást tett Loubet elnöknel. A királyt saját kívánságára csak a nagyköveteket megillető tisztelettel fogadták. Loubet elnök köszönetet mondott a királynak azért a kitüntetésért, melyben látogatásával a kiálitást részesítette. György király azután azt az ohaját fejezte ki, hogy Loubetnél tessehe tiszteletét. Délután 1/5-kor

Loubet elnök viszonzta a király látogatását, akinek tiszteletére este nagy ebéd volt az Elysées-palotában.

Angolok és boerok.

Bloemfontein, október 17. Egy kis boer csapat, amely innen 18 mérföldnyire a Kimberley felé vivő uton egy farmot fosztott ki, azt mondta magáról, hogy egy nagy kommandónak az elővédje.

Pretória, október 17. Az utóbbi napokban a táviró-összeköttetés dél és kelet felé megszakadt. A boerok, akik eddig nem szokták bántani a vasuti és táviróvonalakat, most már kezdik elvágni a táviró-drótokat.

Közigazdasági táviratok.

Bécs, október 17. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) New York kevés javulást jelentett, Liverpool azonban lanya volt s így az itteni piacon hiányzott a direktiva, a külföldi tőzsdékről pedig különben se jött kezdeményezés. Ennek következtében az itteni piacon a részvétel nagyon gyöngye és az üzlet szerfelett ösöndes volt. Buza és rozs irányzata tartott maradt, ugyszintén idei tengeri is, ellenben zab és tavalyi tengeri valamivel gyöngült s két, illetve öt fillérrel esett. Kisebb kétésekben eladták: Buza őszre 7.71, tavaszra 8.19—8.18—8.21, rozs őszre 7.55, tavaszra 7.83—7.85, tengeri május—júniusra 5.38 koronán. Egyébként jegyeztettek: Zab őszre 5.66—5.67, tavaszra 5.83—5.89, tengeri szept.—okt.-re 6.80—6.85 koronán. Felmondottak: 1000 mm. búzát és zabot. Még csendesebb volt a forgalom a készárak piacán, mert ott a vásárlásban kedvtelenség mutatkozott s üzlet egyáltalán nem fejlődhetett ki. Az irányzat kedvezetlen bágadt. Buza és rozs öt fillérrel olcsóbban lett volna szereshető. Záratiatok maradtak: Rosz őszre 7.56, zab őszre 5.68—5.71, zab tavaszra 5.90 koronán. Egyébként változtalan.

Berlin, október 17. Egy idevaló lapnak arra a hiresztelésére, hogy a kormány elhatározta, hogy a közsénárak további emelkedése esetén ideiglenesen eltöltja a közsénkivitel, megjegyezte a Nord. Allg. Ztg., hogy illetékes helyen semmit sem tudnak ilyen elhatározásról.

New York, október 17. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.)

Gyapot: New Yorkban helyben 9 1/4 (10 1/16), Nov.-re 9.29 (9.12). Januárra 9.26 (9.12). New-Orleansban helyben 9 9/16, (9 9/16). — Petróleum: Stand white New Yorkban 7.45 (7.45). Stand white Philadelphiában 7.40 (7.40). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.10 (1.10). — Zsír: Western Steam 7.25 (7.25). Rohe és Brothers 7.50 (7.65). — Tengeri irányzata tartott. Októberre 46 1/4 (46 1/4), Decemberre 42 1/4 (42 1/4). Májusra 41 1/4 (41 1/4). — Buza irányzata tartott. Piroz ősz helyben 79 1/4 (79 1/4). Októberre 77 1/2 (77 1/2), Decemberre 79 1/4 (79 1/4). Márc.-ra 83.—(83.—). Májusra 83 1/4 (82 1/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 3 1/4 (3 1/4). — Kávé: air Rio 7. sz. 3 1/2 (3 1/2), Okt.-re 6.95 (7.05), Decemberre 7.15 (7.25). — Liszt: Spring Whea. clears 2.75 (2.75). — Ukor: 4 1/2 (4 1/2). — Om: 28.10 (28.42). — Réz: 16 1/2 (16 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 17. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.)

Buza irányzata tartott. Októberre 78 1/2 (78 1/2), novemberre 74 1/4 (74 1/4). Tengeri irányzata tartott. Okt.-re 40 1/4 (41 1/4). — Zsír: Okt.-re 6.77 (6.—). Novemberre 6.77 (6.75). — Szalonna short clear 7.42 (8.35). — Sertészsír: Októberre 14.50 (—). Decemberre — (—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Napirend.

Naptár: Csütörtök, október 18. — Római katolikus: Lukács ev. — Protestáns: Lukács. — Görög-orosz: október 5. Karitina. — Zsidó: Tisri 25. — Nap két: 6 óra 8 percek. — Nyugszik: 4 óra 49 percek. — Hold kel: reggel 1 óra 1 percek. — Nyugszik: délután 2 óra 26 percek. A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A közoktatásiügyi miniszter fogad délelőtt 10 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor.

Szórakozó helyek.

New York-kávészóban minden este nagy ka-tonazene.

Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esténként a magy. kir. honvéd zenekar hangversenye.

Ehm János étteremben Nemzeti Színház épület minden este Banda Marci és fal hangversenye.

Futzer György éttermeiben Deák-tér, minden este Schreier hegedű-hangversenye.

Somossy Orseum válogatott műsor.

Ferenczi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hang-versenye.

Tátora kávéház Király-utca Torfajó női zenekarnak hangversenye.

Othón kávéház minden este 8 órakor Banda Marci veje Dajna Balogh Rudi hangversenye.

Házam kávéház. Horváth Jancsi jóles zenekarának hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.

Monopol kávéház Váci-körút 37. minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

Folles Caprice kiváló új műsor.

KÜLÖNFELEK.

Add vissza ifjúságomat!

Bús ősi nap. Kihalt vadonban,
Hol a föld szive meg se dobban,
Cél nélkül bolygok egyedül.
S a könny szememből egyre dől.

Bevádollak minden fűszálnak
S felhőknek, mint gomolygva szállnak,
S e vád a magas égből hat:
Elloptad ifjúságomat!

Édes szavad' valóra véltem,
Érted küzdöttem és reméltem.
Szívembe ültetéd magad
Az ábrándos szép álmokat.

S átküzdött életem minden álma,
Mint ősi kő, foszlányra vál ma.
Ami nyugtatót egyik kezéd,
Azt másikkal most elveszed.

Remények, álmok eltörpva,
Mint a levél a sárba, porba.
Te tetted azt, csak te magad,
Add vissza ifjúságomat!...

Síró szél zúg az erdőn végig,
Sírása száll a magas égig.
Haló fűszál, hervadt bokor
Panasz-szava mind egybeforr.

Miként vádam száll te utánad,
Panasz-szavak az ösre támad:
Te rúztad össze a szívünk,
Add vissza illatunk', színtünk!

Tavaszi siratnak a virágok,
En meg elrablott ifjúságot.
S amíg a seb szívemben ég,
Mint ha kacagást hallanék.

Tán képzelm? Talán csak álom?
Tán ősz kacag virághalálom?
Vagy te üzöl gyűnt énvolem:
Édes, kegyetlen névtelen!

Fekeli Sándor.

+ **I. Viktor Emánuel és a rendjelek.** Az egyesült Olaszország első királya, a *re galantuomo* gyakran szokta mondani, hogy: szivart vagy rendjelet soha sem tagad meg senkitől, és e mondásához híven nagyon is bőkezű volt a rendjelek adományozásában. Egyetlen egyszer tett e tekintetben kifogásokat. *Nicotera* miniszter egy alkalommal hetven lovagi diplomát terjesztett I. Viktor Emánuel elé aláírás végett, de erre már a királyt is elhagyta türelme. Bosszusan szólt:
— *Hetven lovag?* Nem gondolja, hogy ez egy kicsit mégis sok lesz?
— Felség, — felelte a miniszter, csupán oly

nevek vannak e listán, amelyeknek viselői mind kiváló emberek és a trónnak legbűségebbé alattvalói.
Mosolyogva, de nem minden guny nélkül szólt a király:
— Ugy? Olyan nagyon bűsöges alattvalóim vannak? Valóban nem is tudtam, hogy annyira „szeregetnek” engem.

S odakanyarította a kinevezésiokmány alá a nevét.
Mikor egy Antonio *Petito* nevű komikus-színész is rendjelet tüntetett ki a re galantuomo, az ellenzéki lapok maró guynyal támadták őt, hogy *Folichinell* üti lovaggá. A király olvasta a vehemens csipkelődő ellenzéki sajtó cikkeit és a lehető legnyugodtabban mondotta:
— Ugyan mit akarnak tőlem? Nem ez az első bohóc, aki rendjeletre volt éhes és rendjeletet kapott.

+ **A nagyobbik szerencsétlenség.** I. Frigyes Vilmos porosz királynak mindig gondja volt arra, hogy a testőrgárdájának, az ő kedvenc *kék fainak* ne legyen soha a legkisebb bántódásuk sem. A következő eset bizonyítja, mennyire szívén hordta mindig a szálak legények ügyét. Berlinben 1729-ben újja építették a Péter-templomot, de alig épült fel, az 1730-ik év pünkösd éjjelén háromszor egymásután villám sújtotta s nemcsak a templomot rombolta le, hanem a környéken valami harminc házban is nagy kárt tett. I. Frigyes Vilmos nagy összeggel járult a templom építés költségeibe és az emlékezetes éjjelen Potsdamban tartózkodott. Nem merték az udvarbeliek mindjárt hírül adni neki a szerencsétlenséget, ismervé az ő lobbanékony természetét. Nagy zavarban volt az udvari népség s a különben lösvény uralkodónak szólni sem mertek, a szerencsétlenséget elhallgatni sem akarták. Látta a király környezete arcán a zavart, a nyugtalanságot s megkérdezte az egyik kamarást, hogy mi baj. Ez félénken adta elő a történeteket, de mindenkinek nagy csodálkozására I. Frigyes Vilmos nem lobbant haragra s nyugodtan mondta:

— Már megjedtem, hogy a testőrgárdám egyik szárnytisztésének esett valami baja. Ez nagyobb szerencsétlenség lett volna.

Szólt és azonnal harmincezer tallért adományozott a templom újjáépítésének a költségeire.

+ **Emlüdté az esküvőjét.** Egy charlottenburgi lakatosmester a mult szombat délutánján tartotta polgári esküvőjét az anyakönyvvézet előtt egy csinos kis varrónóval, és ugyanaz nap délutánjára volt kitűzve az egyházi esketés ideje. A lakodalmi vendégek a polgári házasságkötés után ebédhez ültek egy vendéglőben s ebéd után a boldog menyasszony sietett haza, hogy az egyházi esküvőre más ruhába öltözködjék. A vőlegény is, a nélkül, hogy a vendégeknek egy szót is szólt volna, otthagya a lakodalmat,

kezét tartva, könyökétől a válláig végigtapogatta őt és iszonyú fájdalmakat okozott neki. Viničius azt híven, hogy ily módon akarják őt kizozni, fájdalomosan suttagta:
— Oljetekek meg!

A férfiak azonban nem hallgattak rá és az aggastyán így szólt az idegenhez, aki végigtapogatta az ifju patricius karját:
— Glauceus, biztosan állíthatod, hogy a fejed nem halálos?
— Természetesen, tiszteletreméltó Crispusom, egészen könnyű természetű seb ez.
— Te már sok testvérünket meggyógyítottál — felelé Crispus — és mint ügyes orvos tetted híressé nevedet. Ezért küldtem el Ursust rögtön érted.
— Aki utközben bevallotta nekem, hogy tegnap meg akart engem ölni.
— Előzetesen velem is tudatá szándékát, de én, aki ismerem végtelen szeretetedet Krisztushoz, mindjárt biztosítam őt, hogy nem te vagy az áruló, hanem azon idegen, ki őt a gyilkosságra akarta csábítani.
— Ó a gonosz szellem volt és mégis angyalnak hittem őt — sóhajtá Ursus.
— Erről majd más alkalommal beszélhetünk — mondá Glauceus — most e sebesült körül kell foglalkoskodnunk.
E szavaknál ismét Viničius felé hajolt és kiféamodott karját helyreigazította. Az ifju fájdalomtól elajult. Csak a műtét után tért ismét magához és megpillantá maga előtt Lygiát.
Közvetlen ágya mellett állott és egy vízzel telt rézedénykét tartott kezében, melybe Glauceus időnként szivacsot mártott, melylyel Viničius homlokát megnedvesíté. Viničius nem hitt szemének. Azt hitte, hogy csak álomban vagy lázban látja maga előtt a szent jelenést és hosszú ideig tartott, míg ajkairól ellebbent a sóhaj:
— Lygia!

VI.

Viničius óriási fájdalomra ébredt föl. Azt sem tudta, mi van vele, feje zúgott és szeméi előtt kőd lebegett. Végre is összeszedte minden erejét, körütekintett és mint ködfátyolon keresztül három feleje hajló férfi-alakot pillantott meg. Kettőt ismert közülök: az egyik Ursus volt, a másik pedig az az aggastyán, akit, midőn Lygiát kihureolta, utjából félretolt, a harmadik férfi, bal-

hogy hazamenjen és frakkba vágja magát. Délután öt órakor a menyasszony is, a vendégek is ott voltak már a templomban, a pap is készen állott, szóval: kezdődhetet volna a szertartás, de a vőlegény — hiányzott s így a pap a legjobb akarat mellett sem eskethezte össze az iruló-piruló, izgatottan ide-oda tekintgető menyasszonyt. Valami másfél óra telt el így kínos várakozásban, végre is a lelkésznek elfogyott a türelme, otthagya a násznépet s ezután ez sem tudott okosabban tenni a távozásnál. Keresztül-kasul kutatták a vőlegényért az egész várost, végre is egyik vőlegénynek az a gondolata támadt, hogy talán a lakásán megcsíphetnék a kis szűkevényt. Fel is vonultak a vőlegény lakásába testületileg és bosszúságuk harsogó kacagássá változott, mikor a vőlegény urat a legpokolibb nyugalomban — *alva* találták. A legjobb volt a dologban az, hogy mikor felelősségre vonták őt, becületlenségével erősítette, hogy ő az egész polgári esküvőt is — *álomnak* tartotta. Nagysebesen megbékítették a duzzogó menyasszonyt és másnap megtartották az esküvőt.

+ **A boxerek titkos jelei.** A boxereknek, akik a mostani kínjai zűrzavarban a löszerepet viszik, megvauak a maguk titkos jelei. Az ismertetőjelet, amellyel az egyik elvtárs megismeri a másikat, oly módon adják, hogy mikor kezét fognak egymással, a jobbkez hüvelykujját a tenyerükhöz szorítják. Egy másik titkos boxer-jele az, hogy a hajfonatukat jobbról-balra a nyakukra csavarják. A jelbeszéd annyira fejlett a boxerek közt, hogy vele teljesen meg tudják magukat értetni egymással. A gyakran előforduló *ég és föld* szavakat a hajfonatuk csavarásával fejezik ki, ha vigyázatra intik egymást, feltűrik karjukra a ruha ujját, ha pedig nagyon nagy baj van, akkor jobb kezük középső ujját teszik a fejükre.

Apróságok.

Ur: Istennői mosolyt láttam arcodon, mikor átkaroltam a derekad. Mondd édes szerelmem, mire gondoltál?

Hölgy (zavartan): Mire?... Mire?... Arra, hogy esetleg megszurhatják a kezéd az övemben lévő gombostűk.

Állatkerti szolga (az állatkert tulajdonosához): Uram, esik az eső.

Állatkert-tulajdonos: No ez szép dolog! Azonnal vigye be a zebra, mert még lemossa az eső a festéket róla.

Tanító (a kis Palihoz): Ha édes apád tegnap három, ma pedig négy nyulat lőtt, mennyit lőtt összesen?

Pali: A papa szerint harminc nyulat, az erdész ur szerint hét bakot.

REGÉNY.

QUO VADIS?

(44)

— REGÉNY —

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK

Nagyon esodálkoztak, mikor észrevették, hogy a függöny nem egy lakást, hanem egy másik folyosó bejáratát takarta el, melynek végén kis kert látszott néhány eprussal és myrtusbokorral. A kert végén kis ház állott, mely egy másik ház tűzfalához volt odaépitve.

Mindketten rögtön fölismerték a kedvező helyzetet. Mialatt az udvaron bizonyára összefutott volna az egész ház, addig a házacska magános fekvése megkönnyítette a vállalkozást. Terüük az volt, hogy amily gyorsan csak lehet, ártalmatlanul teszik az óriás lygiát és az elrablott Lygiával kísétnék az utcára, ahol majd tanácskozhatnak a további tennivalókról. Valószínűleg senki sem fogja őket feltartóztatni, ha igen, akkor azt mondják, hogy a császár egy szökött kezeséről van szó, legrosszabb esetben felfedi magát Viničius az őrség előtt és segélyüket kéri.

Ursus éppen be akart lépni a házba, mikor a lépések zajára figyelmessé lett, megállt és mikor a két férfit megpillantotta, hozzájuk lépett és kérdé:

— Mit kerestek itt?
— Téged, — felelé Viničius.

— És Kroto felé fordulva, gyorsan és halkán mondá:

— Old meg!
Kroto, mint egy tigris, előreugrott és mielőtt a lygiát felismerhetné volna a veszélyt, acélkarjával megragadta őt.

Viničius annyira meg volt győződve Kroto

emberfeletti erejéről, hogy nem is várta meg a küzdelem végét, otthagya a küzdőket és a házacska felé szaladt, félrántá annak ajtaját és berontott egy sötét szobácskába, mely csak a kandalló lángjától volt megvilágítva. A tűz fénye éppen Lygia arcára esett. A másik, a tűznél ülő alakban felismerte Viničius az aggot, akit Lygiát és Ursust az Ostraniumból hazakísérte.

Viničius gyorsan rontott be a szobába és Lygiát, még mielőtt megismerhetné volna a leányt, derékon kapta és magasra emelve, futva vitte az ajtó felé. Az aggastyán természetesen igyekezett utját állani, de Viničius Lygiát egyik karjával magához szorítá, másik karjával félretolta őt az utból. Kámszája hátraesüst és Lygiának, megpillantva a jól ismert, de e pillanatban oly borzasztó arcot, minden esőpp vére az arcába szökött és torokában elhalt a kitörni készülő hang. Segítségért akart kiáltani, de nem tudott. Hiába kapaszkodott az ajtófélfába, hogy ellentájon. Ujjai lecsuszta a kőről és már-már elvesztette eszméletét, mikor egy borzasztó kép tárult elébe a kertben.

Ursus állt ott, karjaiban tartva egy embert, kinek feje hátrabajlott és szája tele volt vérről. Mikor Ursus megpillantá Lygiát, még egyet sujtott a véres főre és mint egy vadállat rontott Viničiusra.

— Ez a halál! — gondolá az ifju patricius. És csak mint álomban, hallá Lygia felkiáltását: „Ne öld meg őt!” Azután érezte, hogy karjait lefejtik Lygia testéről. A föld forogni kezdett körülötte és sötét lett előtte a világ.

VI.

Viničius óriási fájdalomra ébredt föl. Azt sem tudta, mi van vele, feje zúgott és szeméi előtt kőd lebegett. Végre is összeszedte minden erejét, körütekintett és mint ködfátyolon keresztül három feleje hajló férfi-alakot pillantott meg. Kettőt ismert közülök: az egyik Ursus volt, a másik pedig az az aggastyán, akit, midőn Lygiát kihureolta, utjából félretolt, a harmadik férfi, bal-

kezét tartva, könyökétől a válláig végigtapogatta őt és iszonyú fájdalmakat okozott neki. Viničius azt híven, hogy ily módon akarják őt kizozni, fájdalomosan suttagta:
— Oljetekek meg!

A férfiak azonban nem hallgattak rá és az aggastyán így szólt az idegenhez, aki végigtapogatta az ifju patricius karját:
— Glauceus, biztosan állíthatod, hogy a fejed nem halálos?
— Természetesen, tiszteletreméltó Crispusom, egészen könnyű természetű seb ez.
— Te már sok testvérünket meggyógyítottál — felelé Crispus — és mint ügyes orvos tetted híressé nevedet. Ezért küldtem el Ursust rögtön érted.
— Aki utközben bevallotta nekem, hogy tegnap meg akart engem ölni.
— Előzetesen velem is tudatá szándékát, de én, aki ismerem végtelen szeretetedet Krisztushoz, mindjárt biztosítam őt, hogy nem te vagy az áruló, hanem azon idegen, ki őt a gyilkosságra akarta csábítani.
— Ó a gonosz szellem volt és mégis angyalnak hittem őt — sóhajtá Ursus.
— Erről majd más alkalommal beszélhetünk — mondá Glauceus — most e sebesült körül kell foglalkoskodnunk.
E szavaknál ismét Viničius felé hajolt és kiféamodott karját helyreigazította. Az ifju fájdalomtól elajult. Csak a műtét után tért ismét magához és megpillantá maga előtt Lygiát.
Közvetlen ágya mellett állott és egy vízzel telt rézedénykét tartott kezében, melybe Glauceus időnként szivacsot mártott, melylyel Viničius homlokát megnedvesíté. Viničius nem hitt szemének. Azt hitte, hogy csak álomban vagy lázban látja maga előtt a szent jelenést és hosszú ideig tartott, míg ajkairól ellebbent a sóhaj:
— Lygia!

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

Fűszerkereskedők és csemegekereskedők küldöttsége. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter ma délelőtt fogadta a fűszerkereskedők és csemegekereskedők 5-5 tagú küldöttségét Abonyi miniszteri tanácsos jelenlétében.

Az Országos Iparegyesület összes szakosztályai esütörtökön, jölő évi október hó 18-án délután 5 órakor az egyesület helyiségében (VI. Uj-utca 4. szám I. emelet) felolvasó ülést tartanak.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-lővárosi sertés-konsumvásár arajgyezése 1900. évi október 17. Készlet 992 darab. Érkezett 649 darab. Összesen 1641 darab. Eladott 761 darab. Maradt 880 darab. Napi árak: 120-180 kilogramm sulyban 84-94 koronáig, 220-280 kilogramm sulyban 88-96 koronáig, 30-350 kg. sulyban 92-93 K.-ig, reg. nenéz páronkint 490-500 kilós 86-90 koronáig. Malac 50-100 kg-ig korona. A vásár hangulata lanyha.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, október 17.

Mérsékelt kereslet mellett nyugodt hangulatban fejlődött a buzaüzlet. Zárlat felé élelnekbe vált a forgalom és később szállítandó áru előnyben részesült. A forgalom 27.000 métermázsát tett változatlan árrakkal.

Buza. Tiszavideki: 200 mm. 80 k. 8 K. - f., 550 mm. 80 k. 7 K. 95 f., 250 mm. 80 k. 7 K. 95 f., 1000 mm. 78 k. 7 K. 95 f., 1000 mm. 79 k. 7 K. 95 f., 800 mm. 80 k. 7 K. 95 f., 1000 mm. 78 k. 7 K. 95 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 800 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 150 mm. 79 k. 7 K. 10 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 82 1/2 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 7 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 65 f., 600 mm. 78 k. 7 K. 65 f., 800 mm. 78 k. 7 K. 25 f.

Buda: 600 mm. 78 k. 7 K. 62 1/2 f., 750 mm. 78 k. 7 K. 62 1/2 f. Makói: 1200 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 1500 mm. 78 k. 7 K. 65 f. Veprováci: 2000 mm. 75 k. 7 K. 45 f. Tolnai: 1200 mm. 75 k. 7 K. 15 f. Fehérmezei: 300 mm. 78 k. 7 K. 70 f. Dunai: 2220 mm. 75 k. 7 K. 15 f. Kalocsai: 2000 mm. 71 k. 7 K. 65 f. Pestvidéki: 200 mm. 80 k. 7 K. 72 1/2 f., 300 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 300 mm. 78 k. 7 K. 52 1/2 f., 100

mm. 78 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 50 f., 150 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 300 mm. 77 k. 7 K. 50 f., 350 mm. 77 k. 7 K. 40 f., 1000 mm. 77 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 50 f., 1650 mm. 76 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 65 f.

Mind három hónapra. Zab: 200 mm. 5 K. 80 f. hibás, 100 mm. 5 K. 65 f. Rozs: 100 mm. 5 K. 75 f. kev. Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonkint. - A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Table with columns: B u z a, Kilós, 50 kilogramm ára, K.-tól, K.-ig. Rows include Tiszavideki, Fehérmezei, Pestvidéki, Búsági, Bácskai.

Table with columns: Egyéb gabonafajták, Kilós, 50 kilogramm ára, K.-tól, K.-ig. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Köles.

A határidőüzlet folyamán a következő kitések történtek:

Table with columns: Item, Price range. Rows include Buza októberre, Buza áprilisra, Rozs októberre, Tengeri májusra, Zab áprilisra, Repce augusztusra.

Déli órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

Table with columns: Item, Price. Rows include Buza októberre, Buza áprilisra, Rozs októberre, Rozs áprilisra, Zab októberre, Zab áprilisra, Tengeri szeptemberre, Tengeri májusra, Repce augusztusra.

Table with columns: Item, Price range. Rows include Buza októberre, Buza áprilisra, Rozs októberre, Tengeri májusra, Zab októberre, Zab áprilisra, Repce augusztusra.

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsden nyugodtabb irányzat kerekedett tulsulyra, minek folytán az összes vezetőértékek árfolyamai javulást voltak képesek felmutatni. A zárlat kedvező volt. A helyi piac némileg el volt hanyagolva, csupán Rimamurányban kötődtek néhány koronával magasabb árak mellett.

A déli tözsde csekély változás után egy árnyalattal gyengébb volt. A helyi piac bányagyárt és tüzelletlen volt. A valutapiac erős hajlamot árul el a gyengeségre, elannyira, hogy a paritás, főleg márkákban, a fennálló árfolyamokhoz csaknem közel áll.

Az előtözsde javult. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 643. Osztrák hitelrészvény 645.25-647. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 642.25-644.25. Salgó 615. 618. Rimamurányi vasúti 503. 505.50 korona. A déli tözsde esendes.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény Osztrák hitelrészvény 645.50-646.75. Osztrák-magyar államvasuti részvény 643. 643.50. Jelzálogbank 425. 427. Rimamurányi 503. 504. Közuti vasút 583. 584. korona. Forgalmi került: Salgótarjáni kőszénbánya részvény 615. 618. Városi villamos 275. korona árfolyammal.

Utótözsde. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 646. Magyar hitelrészvény 646. Leszámloló bank részvény 425. Rimamurányi vasútrészvény 504. Osztrák-Magyar államvasut 694. Közuti vaspálya részvény 583. Városi villamos vasut részvény 276. korona árfolyammal.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerző hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzlet irjegybizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 40.-45.- korona, vörös idei 62.-64.- korona, vörös erdélyi - korona, vörös búsági - korona, középzemű - korona, nagyszemű - korona. Disznózsír: budapesti: 59.50-60.- korona, vidéki - korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki - korona, városi 4 darabos 61.50-62.- korona, 3 darabos 62.50-63.- korona, lisztölti - korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.25-15.50 korona 120 darabos - korona, 100 darabos 16.75-17.- korona, 85 darabos 17.75-18.- korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25-14.50 korona, 100 darabos 15.50-15.75 korona, 85 darabos

A rádzsza nyaklánc

REGÉNY

Írta: RUDYARD KIPLING

Hallgass ide már egyszer Ketty, a férfi még sem valami árva, vagy hajléktalanok menedékháza! Te a férfit tulajdonban komolyan fogod fel. Te a házasságot nyilván valami jótékony intézetnek tekinted, amelynek az ember minden erejét és idejét kell, hogy szentelje. Ha valami ilyesfélére készül az ember, akkor eleinte ilyennek is látszik és úgy látjuk a dolgot, mintha semmi egyébbe nem maradna időnk, valójában pedig csak egy-két társaságba kell eljárni, felesztendő közgyűlésben résztvenni, egy vagy két kertit ünnepeket rendezni, hogy a dolog rendben legyen. Es ha férjhez megy, általánosságban nem kötelezed magadat egyébbe, mint hogy a férjeddal reggelizel és hogy este, ha haza jön, nem éppen esut ruhában a kandallónál ülj és ne nagyon messze tőle, - ez hát még so olyan rettenetes dolog, vagy igen, Ketty? Próbáld meg egyszer velem a dolgot s majd meglátod, mennyire megkönnyítem majd neked! Hiszen a másik hajlandóságodról is tudok és teljesen értem, hogy az élet elviselhetetlen volna a számodra, ha a férjeden kívül még egy csomó embernek is nem lehetnél a javára. Elismerem ezt, szerződésünk alapjává tesszem, sőt kijelentem, hogy magam is azt akarom, hogy éppen így legyen. Bizonyos, hogy megvan az a tehetség, hogy az emberiséget boldogítsad és én csak azt kívánom, hogy rajtam kezdj el. Ha ez meglesz és majd meglátod, milyen könnyen megy a dolog majd velem, akkor csak örülni fogok, ha működésedet oda-künn is folytatod, s az egész világot virágos kertetű alakítod át. Es ezt te meg fogod tenni, Ketty, vagy helyesebben szólva, kettesben fogjuk ezt megvalósítani. Fogalmad sem lehet arról,

milyen jó két embernek, ha társaságot alakítanak a játékonyság üzésére. Ezt még nem próbáltad meg úgy se... O Ketty, szeretlek, szükségem van rád és ha meghallgatasz, olyan életet teremtek neked, amelyet éppen kívánsz.

Nagyon jól tudom Nick, hogy nagyon jó lennél hozzám, hogy mindent megtennél értem, amit férfi csak megtehet. De nem a férj teszi a házasságot boldoggá, vagy csak elviselhetővé, hanem az asszony cselekszi ezt és meg is kell eszelednie. Vagy otthon teljesíteném a kötelességemet és elhanyagolnám a többit és akkor halálisan boldogtalan volnék, vagy téged hanyagolnálak el és akkor még boldogtalanabb lennék. Akármelyik utat választanám, boldogság nem teremne a számomra.

Tarvin a Naulakhához nyult a zsebében, éreznie kellett a kincsöt. Mintha csak erő áradt volna ki belőle, az az erő, amellyel el lehet fojtani azt a vad szót, amely talán végképpen elronthat mindent.

Ketty, hallgass meg - folytatta nagy nyugalommal. - Nines már időnk arra, hogy jövendő veszedelmeket és lehetőségeket színezgessünk ki magunknak, mert máris valóságos veszedelemmel kell szembe néznünk. Nem vagy itt bátorásban. Nem hagyhatlak itt egymagában, pedig el kell mennem. Azért kérek, ilyen sürgősen, hogy a feleségem légy.

De én nem félek. Ki volna én irántam ellenséges indulattal?

Sitabhai - felelte Tarvin izgatottan. - Egybéként ezt nem is kell tudnod. Ha mondom, hogy nem vagy itt bátorásban, akkor kell, hogy ez elég legyen. Szavamra mondom, hogy tudom.

Es te? O, én! Rólam nines most szó! Es igazat Nick! Követelem! Hiszen mindig mondtam, hogy pekem semmiféle klima nem való, csak éppen Topazé. Ez tehát azt jelenti, hogy veszedelemben forogsz, talán halálos veszedelemben? Hát ami azt illeti, Sitabhai, az 6 okos

fejét bizonyára nem azon törí, hogy az életem megmentse - mondotta Tarvin mosolyogva.

Akkor rögtön el kell innen menned, egy órát sem szabad mulasztanod. O Nick, el kell menned!

Azt mondom én is. Rhatore nélkül nagyon könnyen meglehetek, nélküled azonban nem, tehát velem kell jönnöd!

Azt akarod mondani ezzel, hogy nélkülem nem mégy és inkább veszedelemnek teszed ki magadat? - kérdezte Ketty aggodalmasan.

Nem. Ha ezt akartam volna mondani, ez fenyegetés volna. Csak azt mondom, hogy várok rád.

Rámosolygott a leányra.

Nick, abból támadt a veszedelem, amivel én bitalak meg? - Kérdezte Ketty hirtelen.

Ezt nem kell tudnod.

Akkor az az oka és akkor rédm háru! a felelősség.

Micsoda felelősség? Hogy beszéltem a királyllyal? Kedves gyermekem, az erre felé éppen anyi, mint a bikaviadalt bevezető csatózás. Csak ne vedd a fejébe azt az okot és felelősséget! Az egyetlen, amiért te felelős vagy, az, hogy mi innen most elszabaduljunk, együtt elmeneküljünk, kiszakadjunk, eltűnjünk. Az életed itt egyetlen egy óráig sem biztos, erről bizonyos vagyok... az enyém pedig egyetlen pillanattal sem.

Es ilyen helyzetbe sodorszte engem bele, - mondotta Ketty szemrehányóan.

En nem viszlek bele semmiféle helyzetbe, csak megmutatom az egyetlen menekvést, amely elég egyszerű!

Es amelynek neve Nicolas Tarvin!

Hát jó, hiszen mondom, hogy egyszerű. Hiszen épenséggel nem mondom, hogy fényes volna. Sokan többet ajánlhatnának neked, ezer meg ezer férfi akad, aki jobb nálammal, de egyetlen sem akad olyan, aki jobban szeretne nálammal. Oh Ketty, Ketty, - mondotta felpattanva - bízd rá magadat szerelmemre s egy világgal dacolok, hogy boldoggá tegyelek. (Folyt. köv.)

17.25—17.50 korona. Szilvaiz: szlavóniai 18.—18.25 korona. szerbiai 15.75—16.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsde kedvező. Déli tőzsde valamivel esendesebb. Zárólat gyenge Berlinre.

Bécs, október 17. (Magyar értékek számlája.) 4 2/10-os aranyjárdék 113.50. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 138.— Magyar vasuti kölesön ezüsten 98.— Magyar helyi vasuti állami kötvény 116.— Magyar leszámoló- és pénzváltóbank 422.— Rimamurányi vasútrészvény 503.— Magyar koronajárdék 90.05. 4 1/10-os magyar földhitelen. kötvény 90.— Magyar hitelbank részvény 646.— Magyar nyeregemény kölcsön sorsjegye 163.— Kassa-oderbergi vasuti részvény 340.— Magyar kereskedelmi bank — Magyar catoripar —

Bécs, október 17. (Osztrák értékek számlája.) 4 2/10-os papírjárdék 96.90. 4 1/10-os osztr. aranyjárdék 114.— 1860-iki sorsjegye 131.50. Osztrák hit- sorsjegye 389.50. Angol-osztrák bank 168.— Bécsi bankjegyesület 485.— Osztrák-magyar bank 1694. Déli vasut 106.75. Dunagőzhajózási részvény 733.— Dohányrészvény 294.— Császári és királyi arany 11.46. Német bankváltók 118.— 4 2/10-os ezüst járdék 96.50. Osztrák koronajárdék 97.25. 1864-iki sorsjegye 197.— Osztrák földhitelrészvény 643.75. Unionbank 529.— Osztrák Länderbank 405.50. Osztrák-magyar államvasut 643.50. Elbavölgyi vasut 455.— Alpesi bányarészvény 412.— 20 frank. arany 19.25.— Londoni váltó 241.55. Bécsi Tramway Litt A. 265.— Bécsi Tramway Litt B. 260.— Lipót kőb — Az irányzat tartott.

Bécs október 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárólat a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 646.— Magyar hitelrészvény 647.— Angol-Osztrák bank 266.— Bécsi bankjegyesület 455.— Union bank 529.— Länderbank 406.— Osztrák-magyar államvasut részvény 643.50. Lombard 107.— Elbavölgyi vasut 456.— Eszacknyugati vasut részvény 444.— Dohányrészvény 292.— Rimamurányi vasut 504.— Alpesi bányarészvény 412.— Májusi járdék 96.90. Magyar koronajárdék 90.50. Török sorsjegyek 103.— Német birodalmi marka 118.— Napoleon d'or 19.25.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 17. (Tőzszei tudósítás.) A bányáértékeknek a tegnapi utótőzsdén való szállításával ellenkezőleg ma a bányá- és kohérsztyékek mind alacsonyabb árforalokkal indultak. Ez a hanyatlás összefügg a lapoknak a rajna-vesztália. vasipartelekben előfordult üzemkörülatokról és munkéselbocsátásokról szóló híreivel. A kínai helyzetről szóló ma hírek is ekedvetlenítették a tőzsdét. Bankok gyöngültek. Járóközlök nagyon esendesebbek. Kínai értékek gyöngültek. Vasutakban nincs vételked. Transvaal vasuti részvények bágadtak. Később bányáértékek gyöngültek. Magánleszámótlási kamatláb 4 1/2 1/10.

Berlin, október 17. (Zárólat.) 4 2/10-os papírjárdék —, 4 1/10-os osztrák aranyjárdék 96.90. Elbavölgyi vasut —, Magyar koronajárdék 90.25. Osztrák-magyar államvasut 137.— Kassa-oderbergi vasut —, Bécsi váltóór 84.65. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.25. Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 170.— Általános vállamossági Edison 121.75. Gelsenkircheni 181.60. Laura-kőb 193.— 4 2/10-os ezüstjárdék 96.10. 4 1/10-os magyar aranyjárdék 95.25. Osztrák hitelrészvény 201.75. Déli vasut —, Károlyi Lajos vasut —, Orosz bankjegyek 216.35. 4 1/10-os új orosz kölesön 96.20. Török dohányrészvény —, Olasz járdék 93.75. Magyar hitelbank —, Dynamit Trust 149.75. Harpeni 171.90. Az irányzat javult.

Berlin, október 17. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom 4 1/10-os magyar aranyjárdék 95.30. Magyar koronajárdék 90.10. Osztrák hitelrészvény 201.75. Osztrák-magyar államvasut 137.— Déli vasut 24.60. Eszacknyugati vasut —, Elbavölgyi vasut —, Orosz bankjegyek 210.40. Buschthuehradi —, Orosz bankjegy —, (Ultimeo.) Lombard —

Hamburg, október 17. (Zárólat.) 4 2/10-os ezüstjárdék 96.—, 1860. sorsjegye 132.—, Déli vasut 24.50. 4 1/10-os

osztrák aranyjárdék 97.50. Osztrák hitelrészvény 201.60. Osztrák-magyar államvasut 136.75. Olasz járdék 93.60. 4 1/10-os magyar aranyjárdék 95.50. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, október 17. (Zárólat.) 4 2/10-os papírjárdék —, 4 1/10-os osztrák aranyjárdék 96.85. Magyar koronajárdék 90.20. Osztrák-magyar bank 120.80. Déli vasut 24.60. Elbavölgyi vasut —, Londoni váltóór 204.37. Bécsi bankjegyesület —, Villamos részvény 121.—, 3 1/10-os magyar aranykölcsön —, 4 2/10-os ezüstjárdék 96.05. 4 1/10-os magyar aranyjárdék 95.45. Osztrák hitelrészvény 202.—, Osztrák-magyar államvasut 137.20. Eszacknyugati vasut —, Bécsi váltóór 846.75. Párisi váltóór 81.40. Unionbank —, Alpesi bányarészvény 206.—, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 17. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Artyolamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 202.—, Osztrák-magyar államvasut 137.25. Déli vasut 24.75. Osztrák aranyjárdék —, Olasz járdék —, Laura-kőb 192.50. Harpeni 173.30. Discont 170.25. Alpesi —, Bécsi bankjegyesület —, Az irányzat esendős.

Páris, október 17. (Zárólat.) Osztrák-magyar államvasut —, 4 1/10-os osztrák aranyjárdék 95.75. Osztrák Länderbank 436.—, 3 1/10-os francia járdék 100.—, Ottomanbank 535.—, 3 1/10-os francia járdék 102.40. Alpesi bányarészvény —, Déli vasut 131.—, 4 1/10-os magyar aranyjárdék 97.10. Párisi bankrészvény 1075. Olasz járdék 93.45. Francia törészth. járdék —, Osztrák földhitelrészvény —, Török dohányrészvény 324.—, Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi oszrnok jelentése.

Október 17. A sertésüzlet irányzata esendős. A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (párónkint 400 kilogramm felüli súlyban) fillérg. Öreg közép (párónkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Fialat nehéz (párónkint 320 kilogramm felüli súlyban) 96—98 fillérg. Fialat közép (párónkint 251—320 kilogramm való súlyban 96—98 fillérg. Fialat könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) 97—98 fillérg. II. A Magyar s z e d e t t: Nehéz (párónkint 280 kilogramm felüli súlyban) fillérg. Közép (párónkint 240—260 kilogramm súlyban) fillérg. Könnyű (párónkint 260 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. III. Romániai: Nehéz párónkint 320 kilogramm felüli súlyban fillérg. Közép (párónkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. V. Szerb: Nehéz (párónkint 260 kilogramm felüli súlyban) 94—96 fillérg. Közép (párónkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 93—95 fillérg. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 92—94 fillérg.

Sertésleltés szám 1900. október 15. napján volt készlet 36.808 darab. — 1900. október 16. napján felhajtott 982 darab. 1900. október 16. napján elszállított 818 darab. 1900. október 17. napjára maradt készletben 36.972 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 15. —

Kinevezések és áthelyezések. Az igazságügyminiszter Coriáry Gusztáv soproni országos fejeztézetit t. irnokot az illavai országos fejeztézethez gondnokká, Tormássy József lőpótvárosi és Katona Aurél nagyenyedi országos fejeztézetit díjnokokat a szegedi királyi kir. börtönbőcz, egyelőre ideiglenes minőségben, tiszti irnokokká, a pécsi királyi ítélőtábla élnöké Szétes Jenő joggyakorló pécsi lakost és Brandt József Gyula kaposvári lakos ügyvédjelöltet a pécsi királyi ítélőtábla kertületébe díjtalan joggyakorlókká nevezte ki. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Kelemen János vajdas-bunyadi és Szondi Andor facsetti állami elemi iskolai tanítókat kölcsönösen áthelyezte.

Új közigyűző. Az igazságügyminiszter dr. Susich István temesvári királyi közigyűzőhelyettes Kőrösbányára kir. közigyűzővé nevezte ki.

Ügyvédi kamarák. Az aradi ügyvédi kamara közhíre teszi, hogy dr. Papp József szeghalmi ügyvédet, önkéntes lemondása következtében, az ügyvédek lajstromából kitörölje; a miskolci ügyvédi kamara közhíre teszi, hogy dr. Flamm D. Dezso ügyvéd, Miskolc székhelyével, az ügyvédek lajstromába bejegyeztetett, továbbá hogy dr. Szontagh Sándor rimaszombati ügyvéd az ügyvédek lajstromából, a budapesti ügyvédi kamara területére átköltözése következtében, kitöröllet.

Pályázatok. II. o. rendőri állás Győr sz. k. városnál november 15-ig; polgármester. — Birósági végrehajtói állás a bazini királyi járásbírószágnál 2 hét alatt, pozsonyi királyi törvényszék élnöke. — Több ideiglenes posta- és távirat-szolgalma állás a pécsi posta- és táviratigazgatói kertületében november 19-ig. — Jegyzői állás a nagyvárad királyi törvényszékénél 2 hét alatt. — Királyi zálogház közv. állomás november 3-ig. Budapest, Baross-utca 46. szám alatt; a királyi zálogházak igazg. — Albóri állás a verseci királyi járásbírószágnál 2 hét alatt; fehértemplomi királyi törvényszék élnöke. — Irnoki állás a csurgói királyi járásbírószágnál 2 hét alatt; kaposvári királyi törvényszék élnöke. — Algyeyői állás a zentai királyi járásbírószágnál 2 hét alatt, szabadkai királyi törvényszék élnöke. — Szangyarkornói állás a pozsonyi, esetleg más pénzügyigazg. mellé rendelt számvégségnél 3 hét alatt. — Algyeyői állás a nagykanizsai királyi törvényszékénél 2 hét alatt. — Adótliszti állás az újvidéki kir. adóhivatalnál 2 hét alatt, zombori pénzügyigazg. — Adótliszti állás a szabadkai királyi adóhivatalnál 2 hét alatt, zombori királyi pénzügyigazgató. — Szangyarkornói állás a szegedi pénzügyigazgató mellé rendelt számvégségnél 2 hét alatt. — Tanársegédi állás a m. kir. bányászati és erdőészeti akadémiánál az erdőészeti kémiai talajklimatemi tan-székhez, október hó 31-ig; a selmechányai m. kir. bányászati és erdőészeti akadémia igazgatója.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, október 17.

Északon a depressziók erősen tartják helyzetüket, míg a maximum kiterjedkedett és egész Dél-Európát elborította. Az idő így északon még mindig esős, borús és szeles, míg délen valamely szárazabbra fordult. A hőmérséklet nem változott. A felhőzet élénken változó felhőzetekkel — tegnap már csak az északi feltelet és keleti határmezsgyéiben volt jelentéktelen eső és ma reggel szórányos szemérgés. A hőmérséklet közel normális. Kitűzés: Hívés és már csak elvételre esős idő várható.

Vizállás.

Table with columns for location (Inn, Duna, etc.), date (Okt. 17, Okt. 16), and water level (méter). It lists various locations along the Danube and their water levels on October 17 and 16.

Advertisement for Gummi (Gummi) featuring an illustration of a hand holding a piece of gum. Text describes its benefits for various ailments and provides contact information for Budapest.

Advertisement for Fratelli Deisinger coffee. It features a central logo and text describing the quality of their coffee, including '4 1/2 kg. Cuba kávé' and 'és 1/4 kg. Császárkeverék teát'.

Large advertisement for Somatose (Somatose) featuring an illustration of a product box. Text describes it as a 'KIVÁLÓ ERŐSTŐSZER' (Excellent Tonic) and provides detailed information about its benefits and usage.

Advertisement for Hotter diätetikus állatgyógyászati praeparatumal, including sections for 'Hotter sertéspora', 'Agril-táppor', and 'Hotter-treningsoldja'. It features an illustration of a horse and text describing the products' uses for various animals.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1900. október hó 18-án.

Bohémeek.

Opera négy felv. Szövegét (Murger nyomán) írta és zenéjét szerzte Leoncavallo Ruggiero.

Személyek:

Marcel	Alberti V.	Colline	Várdy
Rudolf	Beck	Musette	Szi Ágyné
Schaunard	Takáts	Mimi	Kaczer M.

Kedzete 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. október hó 18-án.

Az ember tragédiája.

Dramai költemény, írta Madách Imre. Színi alkalmazta Paulay E. Zenéjét szerzte Erkel Gyula.

Személyek:

Az Ur	Éva	Fáy Sz.
Rafael	Palotai	Mészáros
Gábor	Gerő L.	Pálfi
Mihály	Paulayné	Szigeti
Lucifer	Gyenes	Mihályfi
Adám	Pálfi	Abonyi

Kedzete 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. október hó 18-án.

Blaha Sári első fellépte.

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képmen. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzte Gustave Kerker.

Személyek:

Fronson	Sziklai	Cora	Margó
Harry	Ráthonyi	Kenneth	Girőh
Kurt	Boross	Blinky	Vidor
Sniffkins	Mátrai	Fió	Ledofsky
Twiddles	Beóthy	Gray	Blaha S.

Kedzete 7 1/2 órakor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zinemkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrassy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. október hó 18-án.

Coralie és Tsa.

Bóhozát 3 felvon. Irta Valabrégu és Hennequin Fordította Heltai Jenő.

Személyek:

Dufautret Jules	Góth	Thommerel	Bihari
Lucienne	Kalmár	Coralie	Hunyady
Laure	Nikó L.	Etienne	Hegedűs
Glapissard	Vendrei	Liane	Berzöti
Clemence	Haraszthy	Höfcherke	Varsányi
Versaquette	Fonyesi		

Kedzete 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. október hó 18-án.

San-Toy.

Kínai daljáték 3 felvonásban. Irta Edward Morton. Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerz. Sidney Jones.

Személyek:

George Preston	Toilagi	Jung-Si	Rózsa G.
Poppy, leánya	Bárdi G.	M.-Kui	Talian
Bobbie, fia	Raskó	Szin	Nyiri C.
Dudley	Fedák	Pin-Szing	Szécsi
Yen-Ho	Németh	Szi-Kiang	Nyóci
San-Toy	Küry	Hu-Ju	Kaposi
Csu-Li	Kovács	Kínai császár	Ujvári
Benson	Szimai	Szing-Hi	Szerdahelyi

Kedzete 7 órakor.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. október hó 18-án.

Aranyasszony.

Vígjáték 4 felvonásban. Irta Schöthan és Koppel-Elfeld. Magyarosította Makai Emil. Kedzete 7 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Csütörtök, 1900. október hó 18-án.

K h i n a.

Irta Weisz Róbert. Kedzete 1/2 8 órakor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Csütörtök, 1900. október hó 18-án.

A megváltó.

Passziójáték 16 képmen. Bibliai dráma. Kedzete 6 órakor

Ma és mindennap este 8 órakor

... a magyar királyi karnagy ur személyes vezérlése alatt

honvédszenekar hangversenye

Grand Café Hanusz Béla nagykávéházában. VII. Erzsébet-körút 53. a körúti fűrdő palotájában.

Ehm János éttermei a Nemzeti Színház épületében

Ma és mindennap **Bandi Marci és fiai** kedvelt zenekara hangversenyez. Színház után friss étlap.

Nyitva éjjel 3 óráig. A legjobb magyar konyha Nyitva éjjel 3 óráig. az Erdélyi Mintavendéglőben,

VI., Dalszínház-utca 8. (az Operaház mellett).

TÁTRA NAGYKÁVÉHAZ.

Ma és mindennap **Torjado** romek bőlyzenekar **Rosenzweig** kedvelt karmester vezérlése alatt. Külön szobák. Mérsékelt árak. Hideg buffet. **Grüner Jacques.** kávés.

GROSS ÖDÖN

Ujjlág és Rostély-u. sarok. Csóka közkezdveltségű zenekara esténként hangversenyez. Figyelmes kiszolgálát. Separék. Mérsékelt árak.

PUTZER pince-éttermeiben Deák-tér.

Ma és minden este **SCHREYER**, a perzsa sah által kitüntetett hegedűművész hangversenyez. -- Számos látogatásért eszedik. Putzer György vendéglo.

Kitűnő kávé-házi italok. Pontos kiszolgálás. Szeparék.

OLÁH

SANDOR
kitűnő szólista zenekarával minden este
•• hangversenyez. ••

Ma és mindennap este **ROZSA BANDI** zenekara mellett kitűnő magyar táncokkal lejátssza a n. é. Krónák. Kis Pollák, a „Hazám”-kávéház tulajdonosa.

A hazáért mindenkifelelő szerető igaz magyarnak jól esik azt tapasztalni, hogy újabbán múlnak ismét dalban és zenében csak a magyar keresik, csak a magyart kedvelik. A magyar népe az, mely a magyarok öröké fokozza, mely a nemzetet hűs és hűnővel lelelőti képes. Ezen hazafias eszméből át-hatva, határozta el magát „HAZAM”-kávéházban működő Horváth János zenekara mellett kitűnő magyar táncokkal lejátssza a n. é. Krónák. Kis Pollák, a „Hazám”-kávéház tulajdonosa.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca). Albrecht Ferenc, igazgató. Pénztárnyitás 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor. Fényes siker! Fényes siker!

A bájos

Labounskaya

Mária k. a. és Marzagora Armand

táncosok, fantasztikus táncokkal, továbbá a szép délamerikai énekesnő

La belle Heloisa Titcomb

és Middle Jane Ferrat

spanyol és francia énekesnő Ugymint az összes műterők.

Az előadás után a Somossy Mulatótól omnibuszok közlekednek minden irányban, ugymint Budára is. Jegyek elővetőben kaphatók Weiss A. dobány nagrtózsde, Károly-körút 26. és a Mulató nappali pénz tárnál.

Központi kávé magazin.

KÁVÉ.

Ajánlok budapesti kávéraktárból elvámolva és bérmentve utánvétellel:

4 1/2 kilo CUBA	7 f 30 kr.
4 1/2 " MOCCA	7 " 30 "
4 1/2 " GYÖNGY	7 " 30 "
4 1/2 " ARANY JÁVA	7 " 30 "
4 1/2 " PORTORICO	7 " 30 "

1/4 kiló császár keverék tea 1 f 50 kr. Egy postazsákban 4-5 féle faj is küldhető.

Falkenstein Adolf

„Kossuth Lajoshoz” Budapest, Csömöri-ut 16g. szám.

A központi pályaudvar indulási oldalával szemben.

Jót, olcsó

árban adunk el: Egy télikabát 14 forinttól. Egy Saccóöltöny 14 forinttól. Egy gazdász szőrmekabát 14 fttől. Egy városi utazóbunda 24 forinttól. Egy havlok 8 fttől kezdve tiszta gyapjuszövetből Kohn Heilmann és fiai az „Angol szabóhoz” címzett legnagyobb férfi- és gyermekruha áruházában, Budapest, Károly-körút 12., földszint és I. em.

FOLIES CAPRICE.

Ma 1/10 órakor. Ma 1/10 órakor. Szencziácios ujdonság!

A bankóhamisitók.

Eredeti énekes népszimnű. Rendező Rott S. Személyek: Dr. Szakács Zoltán, Göröncsér András, módos parasztagda Ilus, a felesége, Kárász Bálint, községi harangozó, Trósz, a felesége, Ponezák Simon, korezmáros, Siiveges Józsa, parasztlány, S. n., kőbör cigányleány, Sanyi, primás, Komor Gergely, budapesti deklétik, Tóliú Márton, közéleti segédjegyző, Muzsikus cigányok, vásárosok. Történik a közömlaltban, egy alföldi helységben. Ponezák koromszójában. Végül:

Aphrodite.

Hazai ipar! Vászon- és asztalnemű-gyárosok Szepességről. A jánlunk hírneve és gyártmányainkat. Gyártásukban részben magyar munka is. Főraktár: Budapesti, Koronaharag-utca 8. Hatis-bazár épület. KÖZÖSSÉGEK VÉDELME ÉRTÉKELÉSE

A gyufa.

A gyufa a legolcsóbb portéka a világon. És mégis ha nem volna, aranyakat adnánk érte. Így vagyunk az osztály-sorsjeggyel is. Potom árért megszereshetjük, de ha egy ilyen osztály-sorsjegy nyert, csengő aranyakat ér a kis papír. Azonban épp úgy, mint nem minden gyufa gyul meg, nem minden sorsjegy nyer. Ott vásárolt tehát az ember, a hol szerencsés számu sorsjegyek vannak. A Hecht Bankháznál már sok főnyereményt nyertek, miért is okadatol, hogy vásároljon osztály-sorsjegyet Hecht Bankháznál, Budapest, IV., Ferenciek-tere 6. Húzás már november 15. és 16-án. Sorsjegyek ár: egész 6 f 4, fél 3 f 4, negyed 1 f 50 kr., nyolcad 75 krajcár.

A díjkoszoruzott

légvonatszárók ablakoknak és ajtóknak

Elő díjak 3 aranyérem. a n. em. oszt. cs. kir. kormánytól kizárólagosan szabaddalmazott, sokszorososan kipróbált, egyszerűen megkiszárolhatóknak bizonyult

gyepitől lakkebevonattal, fehér, vörösbarna és tölgyzsinben, a legolcsóbb árakon kaphatók és pedig: ablakhengereknek fehér 5 kr., vörösbarna és tölgyzsin 6 kr. méterje, ajtóhengereknek fehér 7 1/2 és 13 kr., vörösbarna és tölgyzsin 9 és 14 kr. méterje. Egy közönségszámú ablak számára fehér zsinben a szükséges legfőbb 15 krajcára rug. -- Megrendelések a vidékről egy nagyban mint kicsinyben a leggyorsabban elkészítenek és megrendelésnél sziveskedjük a t. c. közönség az ablakok és ajtók színt pontos megjelölni, hogy a szükséges mennyiség utánküldhető. Minden megrendeléshez eszemélyi egy alkalmasnál utasítás van csatolva, a mely szorint mindenki úgy alkalmazhatja azokat az ablakok és ajtókon, hogy ezeknek felnyitása és betétele legkönnyé sinés gátolva.

Bécs, Kolowratring 12. Cs. és kir. udv. gyári raktára

PEPELARZ J. Legnagyobb fanygárkárítás.

Megújítási sorsjegyek és nyereménypénzek

PORTOMENTESEN

küldetnek házhoz.

Összetévesztések elkerülése végett pontos címet kérünk.

Osztálysorsjegyek

„Mercur“

Bank- és Váltó-üzlet Részvény-Társaságánál

Budapestben,

csakis IV. ker., Váci-utca 37. sz. (saját ház.)

Egész sorsjegy	12 kor.	—	fill.
Fél	6	—	—
Negyed	3	—	—
Nyolcad	1	—	50

Megrendelések legelőnyösebben **postautalványon**. Utánvételes rendelések a nagyobb költség miatt elkerüldendők.

Pénzkölcsön

sorsjegyekre és értékpapírokra, majdnem a teljes árfolyamig. Zálogban levő sorsjegyek általában kiváltatnak és azokra nagyobb és olcsóbb előleget adok, vagy átveszem a sorsjegyeket a mai napiáron — mint a hírlapokban jegyezve — és a tulajdonos ugyanazon sorsjegyeket visszaveheti tőlem apró részletfizetésre.

Ifj. SCHÖN ARMIN bankháza
(Alapított 1884-ben.)
BUDAPEST, Erzsébet-körút 48. sz.

Csak V., Deák Ferenc-ter 10. sz.

Gummi

A legfinomabb francia és angol gummi eredeti dobozban, tucata 3, 4, 5 és 6 ftr. Roulo egyenként csomagolva, tucata: 3, 4, 5 és 6 ftr. Capelle amerikai (fr. vi) fehér színű tucata 3 és 4 ftr. naranccs színű 5 és 6 ftr. Victoria, tucata 4, 5 és 6 ftr.

Hálhólyag (hosszu) tucata: 3, 4, 5 ftr. Hálhólyag (rövid) tucata: 4 és 5 ftr. Poly Porus Haase drbja 2 ftr. Poly Porus Mensur drbja 2,50 ftr. Parisi óvópapry tucata 4 és 6 ftr.

Nöknek legújabb: DIANAOV Teufel-féle, 3-8 ftrig.

Csakis: Pollitzer Mór és Fiánál. BUDAPEST, Deák-utca 10.

Tessék a címre figyelni!

HEIM-féle Meidinger-kályhák.
A feltaláló dr. Meidinger tanár által kizárólag jogostól!

HEIMH., BUDAPEST ÉS BÉCS,
cs. és kir. udv. szállító.

Kitűnő hűtő és kiz. kiz. szabad kályháink

MEIDINGER-OFEN
H. HEIM

eredetiben csakis üzletünkben Budapestben, Thonet-udvarban kaphatók.

VALÓ.

di francia különlegességek (gummi és hálhólyag, ugyancsak összes nő övszer) F. Bergerand fia legfinomabb párisi gyáros-tölgörölönyösebben beszerezhetők:

POLGAR SANDOR-nál
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 50

Részletes képes árjegyzék ingyen, zárt borítékban. Ezen hirdetés beküldése esetén 10% engedmény. Kivágott: a „Budapesti Napló”-ból.

Nagy választék valódi keleti szőnyegekben

Perzsa és Smyrna

minőségben, továbbá minden egyéb minőségű

nyirott futó szőnyegek.

Keleti régiségek tetemes leszállított árakban.

Butorszövetek

és ehhez tartozó egyéb áruikat nagy választékban és legolcsóbb gyári árakban ajánlják

Haas Fülöp és fiai

gyárosok, cs. és kir. udvari szállítók.

Főraktár: Budapest, V. ker. Gizella-ter 1. szám. Főraktár. Budapest, IV. ker. Kossuth Lajos-utca és Ujvilág-utca sarok.

Férfiak
figyelmébe.

A legkacsaabb és idölt huyesófolysánál (magfolyó stb.) egyedül gyors és biztos sikerrel használhatnák a „Gonorrol-pilulák” melyek egyedül csak Silberstein S. vegyszeti laboratoriumában Bécs IX. Rossauerlande 35. kaphatók, ára egy doboznak 2,50 ftr (ezen öszagzet levélbályegokban is lehet beküldeni).

Hazai ipartermelők ismertetője.

Ruházati ipar.

Egyévi önkéntes egyenruhába és felszereléseket legelőgásban és a legelőgásban beszerelhetik **Tiller Mór és Társa** s. és kir. udvari szállítóknál Budapestben. Árjegyzéket ingyen küld a cég.

Szombathelyi magyar pamutipar, Doctor Hermann S. Szombathely. Gyárt nyers, fehérített és szines pamutárakat.

Első ma yar pamut-levesző balata hajtószíj-gyár. **Levy János, Pozsny** Alsórendű szin-borszjak, pamut- és kenderfelhúzószjak.

Gyapjuszövő szövetkezet, Nagyújszód. Legelőg halinapoztók, láb-pokróc, lábszöveg és katonatárakó gyártása. Megrendelések a nagyújszód gyapjuszövő-szövetkezeti áruáisi raktárhoz, Temesvártól intézendők.

Wolfner Gyula és társa gyapjamos Úpesten.

Gép ipar.

Sangerhauseni gépgyár magyarországi gyátelepe. Budapest, Károlyi Váci-ut 143. Gyárt az összes mezőgazdasági iparok számára szükséges gépeket, főleg cukorgyári és szeszgyári berendezésekre.

Röck István Budapest, IX., Soroksári-utca 24 és Kelenföld. Gőzgépek, gőzkazánok, szivattyúk, hűtők, légtégek, vízmű-, gőzmalmai, gőztégla-, olajgyári- és borszaki berendezések.

Horozog testvérek kérés-árúgyaral Pécs legelőg- és legelőg bevasárlási forrás. Hazánkban egyedül álló rőzgyarúgyar, berendezve nagyban gyártásra összes légerszám vereték, rőzöl, pakfongból, nikkelből, fekete fényezett kőzönségek, finom, és angol fényezett, arany és ezüst lemezeltből. Epikézési előkora ajtó és ablakvasalás, rőzöl vagy bármely más fémananyagból, továbbá kert és tüzeléskendők, vagyon felszerelési vereték, óngon tárgy vagy minta szerint bármely nagy tárgyakat is.

Kühne E. me. éga-désgépgyára Mosonban. Főraktár: Budapesten VI. Váci-kört 57/a. Hungaria-Drill* és mindennemű gazdasági gépek.

Hirmann Ferenc fémtöntő és erőaru gyár. Budapest, VII. Csányi-u. 9.

Ganz és társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság Budapestben, ajánl: Gépeket közén vagy éreket lejtésére; keresztüzéseket és kerékeket; kéregöntésű hengereket és golyós zuromalmokat; Hengerszekeket és egész malomberendezéseket; Gépeket papir, farost- és cellulose gyártására; Turbinákat; Gázmotorokat; Frictiósi kapcsolókat és dinamó méreteket.

Varrógépek, Korépkárok. Az első magyar varrógép és kerékpárgyár részvénytársaság, Budapest, X. Tiszviselel-telep.

Seltenhoffer Frigyes fiai, Sopron. Harangok, vas harangállványok, tűzoltófelszerelések, kutak, szivattyúk.

Miklóssy-féle acélműgyár Pélsúd.

Gyárt mezőgazdasági, bányászati és vsutai szerszámokat. Árjegyzék kéréndő.

Faipar.

Az Apatini kosárfonók szövetkezte, mint az „Országos központi hitel-szövetkezet” tagja, készít mindennemű kosárárt és butoradarat, mint egy- és kétféle női kar-kosarakat, piaci-kosarakat, kézi-börndeket, virágkosarakat, virágasztalokat, munka-kosarakat, munka-állványokat és kazet-fákat a legcsinább kivitelben; továbbá kerli-szekeket, ülőkeket, zsolyéket, padokat, asztalokat és egész szobaberendezéseket bambusból; gyermek-, ülő- és babakocsikat, papir-kosarakat és utazóbörndeket. Nagy választék. Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Építő ipar.

Benczur testvérek cementgyára, **Magyóroékn** (Zemplénmegye) készít portland- és román cementet kitűnő minőségben.

Neuschloss Károly és fia Budapest, VI., Andrássy-ut 19. Gőzfűrészeltelek: Budapest, Szepes-Remete, Gereblye, Bodoka, Gyula, Tóplatz, Puhá- és keményfából fűrészelt anyagok.

Neuschloss Ödön és Marcel. Parkgyár, deszüzlet és építési vállalat, Budapest, felső-rakpart 10. Állandó nagy készlet mindennemű egyszerű és díszes parkettkből és puhá-fapadlatokból.

Papir ipar.

Spiégl Vilmos és társa papirgyára, **Kis-Szeben** Készt minden minőségű légerszártított és morított csomagoló papírt, szines- és egyoldalt simított papírt és papirlemezt.

Kanitz C. és fia Budapest, V., Vadász-utca 28. Üzleti könyvek, másoló-könyvek, rajztömbök és iskola-füzetek.

Első magyar acélrőlött, tollszár- és indigo másolópapir-gyár. **Schuler József, Budapest.** Gyátelep és iroda VI. Dalnok-u. 26. sz. Gyárt egyenlő osztályban: Fényerkezény negatív és pozitív másolópapírt és vászant. Szabadalmazott indigo és szines másolópapírt. Rajzmasolópapírt és olajlapokat. Fénymásolókat azonnal eszközöltenek: egy 30 méter negatív 1 kor. 30 fill., pozitív 1 kor. 70 fill.

Kunossy Vilmos és fia Budapest, VI., Teréz-kört 38. Hangjegyzetű intézet, zenemű-, könyv- és könyvmda, ellenérzési és helypézn bárcák tömeges gyártása.

Hangszer ipar.

Thék Endre egyedüli magyar zongoragyáros. Budapest, Üllö-ut 66. hol nagy választék áll a t. közönség részére, külön-bökből bel és külföldi fiármekből, német, francia és angol gépezettel a legmesszebbemű jótállás mellett. Raktárak vidéken is.

Betűöntőde.

Első magyar betűöntőde részvénytársaság Budapest, Desowffy-utca 32. Sz. Polytion ds raktárt tart magyará, német, horvát, szerb, román, cseh és bolgár ékezetű könyv- és címírásokban. Körzetek, kizárások, különféle ékeztények és egyéb nyomdai felszerelvényekben. Rézlenia-gyártás. Mechan-kai műhely. Galvanoplasztika. Tömöntőde. Olomzár. Telefon 23-70.

Bányászat és kohászat.

Magyar általános kőszénbánya részvénytársulat, Budapest, V., Erzsébet-tér 19. Bányák: Putnok, Sajó-Szent-Péter, Tata.

Salgótarjani kőszénbánya részvénytársaság Budapest, V., Erzsébet-tér 16.

Agyag és üvegipar.

Első magyar chamotte- és agyárgyár, **Deutscho Bertalan, Losonc.** Tűzálló nyers agyag, quaz és homok; égetett tűzálló, quaz-, chamotte- és dynastégla; alagesövek.

Róth Miksa üvegfestészeti műterme, Budapest, VIII., Kender-utca 24.

Műszerek.

Folgar Sándor, m. kir. szab. nyert orvosi mű- és kőszerezésnél. Budapest, VII., Erzsébet-kört 50. sz. jutányosan beszeresznek „hazai” saját gyártmányú sörvőkötők, hátegyenestartók, ortopediai-készülékek, műláb, műkéz stb. betegelőg-áshoz szükséges eszközök és tárgyak. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Testgyógyászati műintézet. Tám- és járógépek. Hessing-rendszerű műmellfűzők, műkéz-műlábak stb. haskötők elhúzás és vándorvase ellen, görősharissák, kezesség mellett készítettnek **KELETI J.** orvos-sebészeti műszerek gyárában, Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. Állandó nagy raktár irrigatorokban és bidékben. Képes árjegyzék ingyen.

Bőr ipar.

Wolfner Gyula és társa bőrgyára Budapest. Gyár: Újpest. Iroda: VII., Károly-kört 3. Ló-, jub-, gépszij és kispórb, talp-, blanbőr, hajtó-, varró- és kötőszjak, hadfelszerelési cikkek.

Élelmi szerek.

Kőbányai polgári sörfőzde részvénytársaság vendéglője Budapest, Kőbánya. Városi iroda: VIII., Népszínház-utca 22. sz.

Littke L. os. és kir. udvari szállító csépebor-gyártelpe, Pécs.

Butor ipar.

Thék Endre műbutorasztalos Budapest, VIII., Üllö-ut 66. Saját és idegen rajzok alapján bármely izlésnek megfelelőleg készít a világ bármely famenéből butorokat a legmesszebbemű jótállással.

Tornatermek teljes berendezését és felszerelését vidékre is, elvállal a legelőgnyebben **Seffer Antal** ipartelepe Budapest IV., Károlyi-utca 1, boltszám 12. (Közponu városási épület). Árjegyzék kívánatra ingyen.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvosai (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legelőgnyebben ajánlható

Dr. KAJDACS, v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapial rendelő intézete Budapest, Váci-kört 4. sz. 1. em.

A legelőgnyebb higyes-folyásokat, legelsőlyosabb húgyhólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóbajait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legelőgnyebb alonynyára felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magómléseket, nékndő fehérfolyást befőzés-kendős nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátróvisebajokat gyógyít a legelőgnyebb mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelött 9 óráttól 4 óráig; este 7-8 óráig. Nőknek egy mint férfiaknak külön be és kijáratt. Külön váróteremek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltunk; esetleg gyógyszerokról is gondoskodva lesz.

78.802. számhoz.

Vadászat-bérleti hirdetmény.

A magyar vallásalap tulajdonához tartozó és Pilis-Maróth, Pilis-Szent-Lélek és Pilis-Szent-Kereszt községek határaitban fekvő erdőkben és a pilis-maróthi erdővel határos pilis-maróthi gazdasági területen gyakorolható vadászati jognak 1901. évi január hó első napjától 1910. évi december hó végéig terjedő tíz (10) év tartamára leendő bérbeadás céljából folyó évi november hó tizenkettedik (12) napján zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

- 1. A vadászati terület két csoportba osztott, u. m.: az első csoporthoz tartoznak a pilis-maróthi „A, B és C” üzemosztályba, valamint a pilis-szent-lelki „D” üzemosztályba sorolt, együttevő mintegy 5091 kat. holdnyi erdők. nemkülönbén a 243 holdnyi pilis-maróthi gazdasági terület is, tehát együttevő 5334 kat. hold; a második csoporthoz tartoznak a pilis-szent-lelki „E” üzemosztály, valamint a pilis-szent-keresztű „A és B” üzemosztályba sorolt, együttevő 1830 kat. hold kiterjedésű erdők. Megjegyeztetik, hogy a pilis-szent-keresztű „B” üzemosztályban a „stara lenia”-ig terjedő 1-5. számú osztai, együttevő 273 kat. hold területtel, ezen bérelhető nem tartoznak.
- 2. A vadállomány: szarvas, őz, vaddisznó, nyul szalonka stb.
- 3. Az egykoronás bélyeggel és az első csoport után kilencszáz (900) korona, a második csoport után háromszáz (300) korona bányapénznek készpénzben vagy megfelelő értékű állam-papirokban valamely alap. számtartósnál vagy kir. adóhivatalnál történt letételéről szóló nyugtával ellátott ajánlatok, a melyek borítékán kiirandó, hogy az ajánlat mely vadászterületre (csoportra) vonatkozik,

folyó évi november hó 12-én déli 12 óráig

a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium segédhivatali főigazgatójánál (V. ker. Hold-utca 8. sz.) benyújtandók. A mindenik csoportra külön-külön beígérendő bérösszeg olvashatóan kiirandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő a főtételeket ismeri és főtétlenül elfogadja.

- A csoportok csak egyikére vagy másikára is lehet ajánlatot tenni.
- 4. Az ajánlatok közötti szabad választás, valamint a visszatartás joga, tekintet nélkül a beajánlott bérösszegre, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak tartatik fónn. Később érkezett, avagy a főtételektől eltérő ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.
- 5. A szerződési, valamint az árverési általános főtételek a miniszterium X-ik osztályában, a segédhivatali főigazgatónál, valamint Pilis-Maróth és Pilis-Szent-Kereszten az erdő-gondnokságoknál betekintheők.

Budapestben, 1900. évi október 6-án.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumtól.

Uj! Megjelent Uj!
Nélkülönhetetlen utmutató, érdekfeszítő részletekben gazdag kalauz
férfiak számára

Bűnök az ifjuság nemi életében és azok hatásai a férfikorban.

írta: **Dr. MITZGER TIVADAR.**
TARTALOM: A normális nemi élet. Erendő bűnök. Terhelt családok való leszármazás. Fajtalanokógyermek. A serdülő ifjuság sexuális bűnei. Az önfertőzés. Magómlés. Kicsapongások. Szereltem nemi élet. Ideális szereltem. Flirt. Félzsűzek. Érzéki szereltem. A nemi visszaételek vesztes következményei. Nincs titkos betegség. Ászemerem. Ferde nevelés a tanácsok. A titkolózás káros hatása. Érdekes esetek. Kataphorese gyógymd. — Megrendelhető a szerzőnél, Budapest, V., Teréz-kört 44. sz. 1. em. Ára 2 korona. Discret zárt szétküldés.

Legszébb Legjobb Legelőgnyebb PAPER PAPER PAPER

ft	ft
1 ászelható vaságy 3 db	1 acél sodrony ágybetét 5.-
1 kivethető matraca 10.-	1 tengeriút matraca 4.50
1 ronghr paplan 1.80	1 ászruya 3.-
1 szőnyeg prima 2.80	1 lőszár 13.-
1 cablik paplan 3.40	1 ablak köpör függöny 8.-
1 satin tunis 3.80	1 „ tunis 1.50
1 ászes cachmir 4.80	1 „ „ 4.50
1 szőnyeg atlasz paplan 8.50	2 ágy, 1 ászeláltérítő bonret 5.50
1 fodros eszelyem ál. papl. 18.50	2 „ „ gyapjú 12.-
1 jó váson paplan lepedő 2.-	1 nagy szobaszőnyeg 2.50
1 „ „ ágy 1.30	1 „ „ „ „ 1.-
1 „ „ ágytároló pokróc 2.50	1 ászeláltérítő 0.85
1 gyapjú 5.50	1 tapestry ágytőke 1.50
1 jó lőpokró 1.60	1 mtr. jó főtűszőnyeg 4.-
1 teli pokróc 1.90	1 „ „ mintázott 1.-75
1 szép fali szőnyeg 1.50	

GICHNER JÁNOS
paplan, matraca és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vas-
butor stb. nagy raktára
Budapest, VII., Erzsébet-kört 20.
Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-
rendelések pontatlan eszközöztetnek, nem tessék áruk kicserélit-
nek, vagy a pénz visszatartni.

WIZVA LUPI
KGYÓ JEL
(KORONA-FIAND)
Erősítés és erőmegújítás ezáltal eredményel használják az összes turisták, kerékpárosok és lovagló nagybő forrók után.
Egy üveg ára 3 korona. Fel üveg ára 1 korona 20 fillér.
Valódi csak fenti védjeggyel. Kap-
ható az összes gyógyszerárakban.
Főraktár: Kreisapothek, Kornenburg, Bécs mellett.
Főraktár Magyarország részére: 38149/G
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer. Király-utca 12.

